

„Medycyna Przyszłości – Przyszłość Medycyny” we Wrocławiu

s. 19

Konferencję otworzyli: Eric Bodendieck – prezes Saksońskiej Krajowej Izby Lekarskiej (z lewej) oraz Paweł Wróblewski – prezes Dolnośląskiej Rady Lekarskiej

ROZMOWY MEDIUM

Z zaburzeniami
mowy z wizytą do
neurologopedy

7

ZDROWIE NA CO DZIŃ

Programy polityki
zdrowotnej
dofinansowane
przez UMWD

11

WYDARZENIA

Sentymentalne
spotkanie w
dawnym sanatorium
w Trzebnicy

21

STOMATOLOGIA

Strategia, która przynosi
efekty szansą dla
studentów

32

Ty codziennie jesteś dla innych. My jesteśmy dla Ciebie.

Mercedes-Benz
Duda-Cars

Nowy Mercedes-Benz CLA z technologią EQ dla przedstawicieli zawodów medycznych.

Już za 999 zł netto mies.

Wpłata własna 30 000 zł netto, zwrotna z dotacji NaszeEauto

okres 25 miesięcy

limit 10 000 km rocznie

Duda-Cars – Lider Mercedes-Benz w Polsce

Kacper Belka

Koordynator ds. Sprzedaży i Obsługi Posprzedażnej Samochodów EQ

tel.: +48 600 070 862

e-mail: kacper.belka@duda-cars.mercedes-benz.pl

Zapraszamy do salonów Duda-Cars i na oferta.duda-cars.pl

Poznań
Ptasia 4

Poznań
św. Michała 20

Wrocław
Olsztyńska 1

Lasocice
Gottlieba Daimlera 1

Goleńczewo
Gottlieba Daimlera 21

Sosnowiec
Gottlieba Daimlera 1

UWAGA – kolportaż Gazety DIL „Medium”

Szanowni Czytelnicy,

17 listopada 2022 r. Uchwałą nr 130/2022 Dolnośląskiej Rady Lekarskiej podjęto decyzję o kontynuowaniu wydawania wersji papierowej Gazety DIL „Medium”. Jeżeli chcą Państwo otrzymywać „Medium” tylko w formie elektronicznej, prosimy o poinformowanie o tym drogą e-mailową: kolportaz@dilnet.wroc.pl bądź za pośrednictwem poczty tradycyjnej na adres: Dolnośląska Izba Lekarska, Redakcja „Medium”, ul. Kazimierza Wielkiego 45, 50-077 Wrocław. Wersja elektroniczna jest dostępna na stronie <https://medium.dilnet.wroc.pl>

Zwracamy się z prośbą do tych Czytelników, którzy – mimo wyrażenia takiej chęci – nie otrzymują wydania papierowego „Medium” albo nie otrzymali konkretnych wydań czasopisma, aby zechcieli o tym nas poinformować e-mailowo pod adresem: redakcja@dilnet.wroc.pl. Dziękujemy.

W NUMERZE

INFORMATOR DIL

Komentarz aktualny

Komunikat Okręgowej Komisji Wyborczej

ROZMOWY MEDIUM

We współpracy z psychiatrą

ZDROWIE NA CO DZIEŃ

Problemy psychiczne polskich weterynarzy

Szczęśliwa trzynastka. Programy polityki zdrowotnej UMWD w roku 2025

Z PORADNIKA PSYCHOPRAKTYKA

Suplementy diety

KOMUNIKATY

Warto skorzystać z doradztwa podatkowego

– bezpłatnie dla członków DIL

Flamenco i taniec orientalny

Komisja Sportu DIL zaprasza wszystkich chętnych lekarzy do udziału w amatorskich zajęciach sportowych – piłka siatkowa i koszykówka

Spróbujcie swoich sił w padlu

WYDARZENIA

Międzynarodowa konferencja „Medycyna Przyszłości – Przyszłość Medycyny” we Wrocławiu

Spotkanie po latach pracowników i pacjentów dawnego sanatorium w Trzebnicy

I Mistrzostwa Polski Lekarzy w Biegu Górskim na Długim Dystansie

Spotkanie szkoleniowo-integracyjne KLPP

Delegacja DIL W Gross-Rosen

Dzień Dziecka w Kowarach

O innowacjach, które zmieniają oblicze medycyny

Międzypokoleniowa integracja – piknik w Forcie Przygody

10 głosów, 10 tekstów, 10 miejsc

„Piękno i czar śląskiej porcelany RS Prussia” Wystawa czasowa 14.09-30.11.2025 Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach

STOMATOLOGIA

Wrocławska stomatologia na szczycie – strategia, która przynosi efekty

HISTORIA

HIMETOP, czyli topografia medycyny

4

5

6

7

9

11

14

16

18

18

18

19

21

23

24

24

25

27

28

29

30

32

34

David Davis Rutstein (1909–1986) i jego kontakty z Polską Egzorcystów i psychiatrów potyczki z szatanem

KULTURALNIK LEKARSKI

Umiejętność opowiadania o chorobie

DOBRA LEKTURA „Październikowa rdza”

DOBRY FILM „Złodziej z przypadku”

WARTO PRZECZYTAĆ „Potrzeba kochania. Jak pokonać lęk przed bliskością”

SPOTKAJ SIĘ Z KULTURĄ. WYDARZENIA KULTURALNE „What Is It Like?” – interaktywna wystawa o świadomości

Nowoczesne widowisko baletowe w Wrocławiu „Van Gogh”

Dwie wyjątkowe wystawy w Jeleniej Górze

Jazztopad Festival 2025

Pomruk salonów

Zapiski emeryta „1-3-7”

Silva rerum medicarum veterum

PRAWO I MEDYCyna

Z wokandy Okręgowego Sądu Lekarskiego we Wrocławiu

Nowe przepisy prawne

SPACEROWNIK PO WROCŁAWSKICH CMENARZACH

Spacerownik po wrocławskich cmentarzach

Wspominamy ich

PRO MEMORIA

Wspomnienie: Profesor Zbigniew Domosławski

Pro Memoria

DOKUMENTY WEWNĘTRZNE

Zjazdy absolwentów

Uchwały Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej DIL

Uchwały Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej z dnia 21 sierpnia 2025 r.

Uchwały Dolnośląskiej Rady Lekarskiej z dnia 4 września 2025 r.

KONFERENCJE I SZKOLENIA

OGŁOSZENIA

CZAS NA RELAKS

36

38

40

42

42

43

43

44

44

44

45

46

46

47

49

52

57

58

58

60

62

62

63

64

73

74

Wydawca: Dolnośląska Izba Lekarska, 50-077 Wrocław, ul. Kazimierza Wielkiego 45, tel. 71 798 80 50, fax 71 798 80 51, redakcja: 71 798 80 80, e-mail: redakcja@dilnet.wroc.pl PKO BP SA: 62 1020 5242 0000 2402 0349 0570

Zdzisława Michalska – redaktor naczelna
e-mail: redakcja@dilnet.wroc.pl, kom. 535 814 903
Grzegorz Ociełka – kierownik
Aleksandra Kołodziejczyk – sekretarz redakcji
Kateryna Vakhovska – skład i łamanie wydania

Kolegium redakcyjne:

Andrzej Wojnar – przewodniczący,
Małgorzata Niemiec – zastępca przewodniczącego,
Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska, Patrycja Drozdek,
Katarzyna Jungiewicz-Janusz, Bożena Kaniak, Andrzej Kierzek,
Alija Marczyk-Felba, Dorota Radziszewska, Iwona Świętowska,
Krzysztof Wronecki, Paweł Wróblewski

Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń, reklam. Nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo do skracania i adiacji tekstów, opracowania redakcyjnego oraz zmian w tytułach.

Okładka: Kateryna Vakhovska
Fot. na okładce z archiwum DIL
Numer zamknięto 23 września 2025 r.
Druk: Drukarnia Tolek,
ul. Żwirki i Wigury 1, 43-190 Mikołów, tel. 694 490 213

WYBIERAMY DELEGATÓW X KADENCJI

Głosowanie w poszczególnych rejonach wyborczych trwa do 31.10.2025 r.

Sprawdź termin głosowania w twoim rejonie na stronie internetowej DIL www.dilnet.wroc.pl/wybory-x-ka-dencji/glosowania-w-rejonach-wyborczych/

Więcej informacji na stronie 6 tego numeru „Medium” i na stronie internetowej DIL www.dilnet.wroc.pl/wybory-x-kadencji/

NASZE PATRONATY

Patronat Honorowy

Konferencja naukowa LivinVac (Liver Infection Vaccination)
Wrocław, 20 września 2025 r.

Patronat Honorowy

XV Międzynarodowa Konferencja Okulistyka – Kontrowersje
Wrocław, 2–4 października 2025 r.

Patronat Honorowy

Dziewiąta edycja Biegu Uniwersytetu Medycznego
Wrocław, 4 października 2025 r.

Patronat Honorowy

VIII Konferencja Psychiatria Dialogi Interdyscyplinarne 2025
Wrocław, 10–11 października 2025 r.

Patronat Honorowy

III edycja kursu Akademia koordynatora badań klinicznych
Wrocław, 10–11 października 2025 r.

Patronat Honorowy

Konferencja „HealthTech Synergy Hub Congress”
Wrocław, 13–15 października 2025 r.

Patronat Honorowy

XII Zjazd Polskiego Towarzystwa Badania Bólu – Medycyna Bólu 2025 „20 lat później”
Wrocław, 16–18 października 2025 r.

Patronat Honorowy

IV Ogólnopolska Konferencja „Ergonomia wieku podeszłego”
Wrocław, 24–25 października 2025 r.

Patronat Honorowy

Konferencja naukowa „Leczenie bólu przewlekłego”
Wrocław, 21 listopada 2025 r.

Biuro DIL

pon. śr. pt. 8.00–15.30
wt. 8.00–16.30, czw. 8.00–17.00
ul. Kazimierza Wielkiego 45,
50-077 Wrocław, dil@dilnet.wroc.pl
p.o. dyrektor Biura DIL
mgr Jacek Bondyra
tel. 71 798 80 50, -52, -54
zastępca dyrektora Biura DIL ds. Zarządzania
Nieruchomościami i Archiwum
mgr Maria Danuta Jarosz, tel. 600 046 202
Sekretariat
inż. Magdalena Smolis – starszy specjalista
tel. 71 798 80 50, fax 71 798 80 51
mgr Małgorzata Onufrzak
– starszy specjalista, tel. 71 798 80 54
mgr Katarzyna Krutyt – starszy specjalista
tel. 71 798 80 52
Księgowość
mgr Urszula Majchrzak – **zastępca dyrektora**
Biura DIL ds. finansowych
tel. 71 798 80 87
mgr Halina Rybacka – starsza księgowa tel.
71 798 80 70
mgr Katarzyna Nowak – starsza księgowa
tel. 71 798 80 72
Składki na rzecz DIL/ wpłaty i wypłaty
Agata Gajewska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 65
lic. Barbara Maciążek – starszy specjalista
tel. 71 798 80 83
Komórka placowo-kadrowa
mgr Joanna Mańturzyk – kierownik
tel. 71 798 80 73
Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej
mgr Jacek Bondyra tel. 71 798 80 86
Komisja Stomatologiczna
Joanna Wojtowicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 54
Komisja Rewizyjna
mgr Katarzyna Nowak – specjalista,
tel. 71 798 80 52
Komisja Współpracy Międzynarodowej
lic. Aleksandra Chrzęścik – specjalista,
tel. 71 798 80 95
Pośrednictwo pracy
mgr Aleksandra Kołodziejczyk
tel. 71 798 80 80
Rejestr Lekarzy i Prywatnych Praktyk Lekarskich
Krystyna Popiel – p.o. kierownik rejestru
tel. 71 798 80 55
mgr Anna Piasecka – starszy referent
tel. 71 798 80 56
mgr Agata Sobarska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 82
Jolanta Drajek – starszy referent,
tel. 71 798 80 57
mgr Joanna Żak – starszy specjalista
tel. 71 798 80 60
mgr Iryna Sokoliuk – starszy referent
tel. 71 798 80 61
Dokumentacja po zmarłych lekarzach
Ewa Świerska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 71
lic. Aleksandra Chrzęścik – specjalista
mgr inż. Justyna Słomian – specjalista
Lekarska Kasa Pomocy Koleżeńskiej
Ewa Świerska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 71
wt., śr. 8.00–14.00; czw. 8.00–16.00
Konto Kasy Pomocy Koleżeńskiej
BGŻ O/Wrocław
64 2030 0045 110 0000 0035 5040
Komisja Kształcenia
komisja.kształcenia@dilnet.wroc.pl
mgr Małgorzata Krupa-Mączka
– starszy specjalista
tel. 71 798 80 81
Patrycja Malec – starszy specjalista
tel. 71 798 80 68
pon.-pt. 8.00–15.00
Kursy do stażu podyplomowego
staz@dilnet.wroc.pl
mgr Małgorzata Krupa-Mączka
– starszy specjalista, tel. 71 798 80 81

Komisja Bioetyczna

Joanna Wojtowicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 74

Komisja Etyki

mgr inż. Justyna Słomian – specjalista
tel. 71 798 80 64

Komisja Sportu, Turystyki i Rekreacji

Renata Czajka – starszy specjalista
tel. 71 798 80 66

Koła Lekarzy Seniorów DIL

Renata Czajka – starszy specjalista
tel. 71 798 80 66

Zespół Radców Prawnych

mec. Beata Kozyra-Lukasiak
koordynator zespołu
pon.-śr. 13.00–15.00
mec. Monika Huber-Lisowska
tel. 71 798 80 62

śr., pt. 9.30–13.00, wt., czw. 10.30–14.00
Biuro Rzecznika

Odpowiedzialność Zawodowej

mgr Ewa Bielonińska – kierownik
tel. 71 798 80 77
Anna Pankiewicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 78
Marzena Majcherkiewicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 76

mgr Angelika Bebniańek

– starszy specjalista
tel. 71 798 80 75

Biuro Okręgowego Sądu Lekarskiego

dr Aleksandra Stebel – kierownik
tel. 71 798 80 96

mgr Patrycja Muszyńska-Banaszek
– radca prawny

mgr Marta Wawrzyniak

– starszy specjalista
tel. 71 798 80 79

Informacja o ubezpieczeniach

Renata Czajka – starszy specjalista
tel. 71 798 80 66

Jolanta Kowalska-Jóźwik

– starszy specjalista, tel. 71 798 80 58

Informatycy

inż. Wiktor Wołodkiewicz, tel. 71 798 80 84
inż. Grzegorz Olszanowski, tel. 71 798 80 85

Filie biura w delegaturach

Wrocław

Wiceprezes DRL
ds. Delegatury Wrocławskiej
Bożena Kaniak, wt. 13.00–14.00

Jelenia Góra

Wiceprezes ds. Delegatury Jeleniogórskiej
Barbara Polek, wt. 10.00–11.30

ul. 1 Maja 27, 58-500 Jelenia Góra
tel./fax 75 753 55 54

Jolanta Franc-Poniatowska – obsługa biura
poniedziałek 11.00–16.00,

wtorek 9.30–14.30,

środa 9.00–14.00,

czwartek 11.30–16.30,

dil_jeleniagora@dilnet.wroc.pl

Wałbrzych

Wiceprezes ds. Delegatury Wałbrzyskiej
Dorota Radziszewska, wt. 15.00–16.00

ul. Moniuszki 1/1, 58-300 Wałbrzych
Beata Czołowska – specjalista

tel. 74 665 61 62

pon.-czw. 9.00–17.00, pt. 9.00–13.00
dil_walbrzych@dilnet.wroc.pl

Legnica

Wiceprezes ds. Delegatury Legnickiej
Ryszard Kępa, wt. 15.00–16.00

pl. Słowiański 1, 59-220 Legnica
tel. 76 862 85 76

Krystyna Krupa – specjalista
pon.-pt. 8.00–15.00, wt. 8.00–16.00

dil_legnica@dilnet.wroc.pl

Koła terenowe DIL, Komisja Socjalna

Patrycja Malec – starszy specjalista
tel. 71 798 80 68

e-mail: patrycja.malec@dilnet.wroc.pl

Stowarzyszenie Lekarzy Dolnośląskich

mgr Jacek Bondyra
tel. 71 798 80 86

TERMINY DYŻURÓW

Prezes DRL Paweł Wróblewski

przyjmuje po uprzednim
uzgodnieniu z sekretariatem,
tel. 71 798 80 50, -52, -54

Wiceprezes DRL ds. stomatologii

Alicja Marczyk-Felba

przyjmuje po uprzednim umówieniu się
tel. 71 798 80 52, -54

Wiceprezes DRL ds. kształcenia Andrzej Wojnar

przyjmuje po uprzednim uzgodnieniu
z sekretariatem,
tel. 71 798 80 50, -52, -54

Sekretarz DRL Małgorzata Niemiec

czwartek 15.15-17.00

Skarbnik Janusz Wróbel

wtorek, czwartek 12.00-14.00

Pełnomocnik ds. zdrowia lekarzy i lekarzy dentystów

Aleksander Błaszczyk

tel. 603 877 518

Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej

Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska

czwartek 10.00-12.00

Delegatura Wrocławska

Wiceprezes DRL Bożena Kaniak

wtorek 13.00-14.00

Delegatura Jelenia Góra

Wiceprezes DRL Barbara Polek

wtorek 10.00-11.30

Delegatura Legnica

Wiceprezes DRL Ryszard Kępa

wtorek 15.00-16.00

Delegatura Wałbrzych

Wiceprezes DRL Dorota Radziszewska

wtorek 15.00-16.00

Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej

Marek Kaźmierczyk

środa 13.00-15.00

Przewodniczący Okręgowego Sądu Lekarskiego

Jan Spodzieja

czwartek 13.00-15.00

Dyżur RODO i ws. EDM

inż. Maciej Koziejko udziela porad
wyłącznie drogą elektroniczną,
e-mail: iodo@dilnet.wroc.pl

Przynależność do Dolnośląskiej Izby
Lekarskiej jest warunkiem skorzystania
z porady. Podczas kontaktu prosimy
o podanie numeru PWZ.

KOMENTARZ AKTUALNY

Fot. z archiwum PWZ.

Wyборы delegatów na nasz regionalny zjazd sprawozdawczo-wyborczy ruszyły pełną parą. Lista kandydatów na delegatów na Okręgowy Zjazd Lekarzy Dolnośląskiej Izby Lekarskiej na X kadencję jest opublikowana na stronie internetowej DIL, jest także udostępniona do wglądu w siedzibie Izby. Pakiety wyborcze dotarły już do rejonów, w których najwcześniej rozpoczęto głosowania. Do wszystkich lekarzy, zgodnie z ustalonym harmonogramem, dotrą pakiety wyborcze z kartą do głosowania oraz instrukcją głosowania. Przypominam, że zagłosować można na trzy sposoby: elektronicznie – poprzez system głosowania online „wybory.wroclaw.nil.org.pl”, korespondencyjnie – dostarczając kartę do głosowania wypełnioną zgodnie z instrukcją do siedziby DIL pocztą lub osobiście w terminie i miejscu określonym w Uchwale Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej. Należy pamiętać, że zgodnie z regulaminem wyborów do organów izb lekarskich, aby wybory w danym rejonie mogły zostać uznane za ważne, w głosowaniu musi wziąć udział co najmniej 20% członków tego rejonu, zaś kandydat by został wybrany na delegata, musi uzyskać co najmniej 5% głosów z ogólnej liczby członków swojego rejonu wyborczego, jednak nie mniej niż 3 głosy. Jeżeli liczba kandydatów jest większa od liczby mandatów, delegatami zostają osoby z uzyskaną najwyższą liczbą głosów. To bardzo ważne wybory kształtujące nasze władze samorządowe na kolejne cztery lata. Wszystkie informacje dostępne są na naszej stronie, w rozesłanym do wszystkich newsletterze DIL (uwaga – niestety często serwery pocztowe lokują nasz newsletter w spamie!) oraz na bieżąco będziemy zamieszczać informacje w mediach społecznościowych. Argument dla malkontentów: przynależność do izb i tak jest obowiązkowa, więc zamiast narzekać na składkę i działanie samorządu lepiej przyczynić się do wyboru tych osób, które zapewnią optymalne wykorzystanie naszej samorządności.

Okres kanikuły tradycyjnie już zakończyliśmy lekarskim piknikiem rodzinnym w Forcie Przygody na wrocławskich Sołtysowicach, który z roku na rok zyskuje na popularności i frekwencji. Kilkuset medyków wraz z rodzinami miało do dyspozycji niezwykle szeroki panel atrakcji do wyboru: różne rodzaje strzelnic, megabańki, klocki max, dmuchane zamki, poszukiwanie przy pomocy wykrywacza metalu ukrytych w piasku metalowych przedmiotów, quady, konkursy czy gry terenowe. Pogoda jak zwykle dopisała.

Wrzesień, to nie tylko cykliczna impreza rekreacyjna, ale także tradycyjne już samorządowe spotkanie dolnośląsko-saksońskie. Tegoroczną konferencję poświęciliśmy tematowi rozbudzającemu od jakiegoś czasu skrajne emocje w naszym środowisku: zastosowaniu tzw. sztucznej inteligencji w medycynie. Jej pierwsza część poświęcona była głównie kwestiom prawnym – etycznym i uświadomiła wszystkim, jak ważne są te właśnie aspekty dla prawidłowego ukształtowania otoczenia, w jakim będą wykorzystywane techniki informatyczne, algorytmy i bazy niezwykle przeciętliwych danych o naszym zdrowiu. Trzeba pamiętać, że Alfred Nobel nie wymyślił dynamitu dla konstruowania bomb, tylko do wysadzania ścian w kamieniołomach. Niestety, człowiek wykorzystał ten wynalazek tak, jak wykorzystał... A „sztuczna inteligencja” przy dynamicie, to jak kolos przy mrówce... Jeśli w porę jej nie okiełznamy, spełnią się najgorsze wizje z książek i filmów sf. W drugiej części konferencji mogliśmy posłuchać o praktycznym zastosowaniu tej nowej dziedziny nauki w radiologii, onkologii i psychiatrii. Nie ukrywam, że największe wrażenie wywarł na mnie wykład naszej Koleżanki dr n. med. Barbary Dziadkowiec-Macek i informacja, że z oceną stanu naszej psychiki świetnie sobie może poradzić popularny ... smartwatch! Wystarcza mu do tego analiza zapisów z zamontowanych czujników: akcelerometru, pulsometru i żyroskopu...

Nawet Lem tego nie przewidywał...

A o wszystkim możecie szczegółowo poczytać w niniejszym „Medium”.

Paweł Wróblewski
Prezes DRL

Komunikat Okręgowej Komisji Wyborczej

Szanowna Koleżanko, Szanowny Kolego,

Zakończony został etap zgłaszania kandydatów na delegatów na Okręgowy Zjazd Lekarzy Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu.

Lista kandydatów jest dostępna na stronie internetowej www.dilnet.wroc.pl/wybory-x-kadencji/glosowania-w-rejonach-wyborczych/ oraz do wglądu w siedzibie Izby.

Przed nami kolejny etap procesu wyborczego, tj. głosowania w poszczególnych rejonach wyborczych.

Głosowanie na delegatów Dolnośląskiej Izby Lekarskiej trwa od 10.09.2025 r. do 31.10.2025 r.

Harmonogram głosowań w poszczególnych rejonach wyborczych znajdziecie Państwo na stronie internetowej www.dilnet.wroc.pl/wybory-x-kadencji/glosowania-w-rejonach-wyborczych/.

Głosowanie na kandydatów na delegatów odbywa się w jednym z 3 wybranych trybów:

- ✓ elektronicznym,
- ✓ korespondencyjnym,
- ✓ osobistym w lokalu wyborczym.

Każdy członek rejonu wyborczego, w którym zgłoszono kandydata, otrzyma pakiet do głosowania korespondencyjnego. W pakiecie oprócz karty do głosowania i instrukcji głosowania we wszystkich trzech trybach, będzie również zawarta informacja o miejscu i dacie otwarcia lokalu wyborczego, gdzie możliwe będzie zagłosowanie w trybie osobistym.

Wraz z wysłaniem pakietów wyborczych Okręgowa Komisja Wyborcza uruchomi tryb głosowania elektronicznego poprzez aplikację wyborczą.

Wszystkie tryby głosowania są równoważne i rozłączne. Jeżeli lekarz zgłasza w trybie elektronicznym, wysłany pakiet korespondencyjny nie będzie wzięty pod uwagę, a Wyborca nie będzie już mógł zagłosować osobiście w lokalu.

Jeżeli lekarz/lekarz dentysta nie ma możliwości technicznych zagłosowania elektronicznego (nie ma ustanowionego profilu zaufanego i nie posiada aplikacji mObywatel), a chciałby skorzystać z trybu gło-

sowania elektronicznego, może to zrobić na terenie Biura Izby po uzyskaniu hasła dostępowego do aplikacji wyborczej wydanego przez sekretariat Izby. Hasło będzie wydawane po okazaniu dowodu tożsamości i ważne 1 godzinę od momentu jego wygenerowania.

Okręgowa Komisja Wyborcza przeprowadza głosowania w rejonach wyborczych przy pomocy komisji skrutacyjnych. Korum wyborcze stanowi w przypadku rejonu wyborczego co najmniej 20% ogólnej liczby członków tego zgromadzenia wyborczego. Warunkiem uzyskania mandatu na delegata na OZL jest uzyskanie przez kandydata liczby głosów nie mniejszej niż 5% ogólnej liczby członków zgromadzenia wyborczego, nie mniejszej jednak niż 3 głosy. Jeżeli w wyniku głosowania w rejonie wyborczym dwóch lub więcej kandydatów otrzyma jednakową liczbę głosów kwalifikujących ich do ostatnich mandatów, decyzję podejmuje Okręgowa Komisja Wyborcza na podstawie przeprowadzonego losowania.

W przypadku gdy w wyniku wyborów nie zostaną wybrani delegaci w liczbie stanowiącej co najmniej połowę liczby mandatów (w przypadku DIL jest to 186 mandatów) Okręgowa Komisja Wyborcza przeprowadzi kolejne wybory.

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem wyborów, kolejne wybory odbywają się wyłącznie w trybie głosowania elektronicznego.

Od wyników wyborów może zostać wniesiony protest wyborczy. Protest wnosi się w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników z zarzutem naruszenia przepisów ustawy, Regulaminu lub niewłaściwego ustalenia wyników wyborów. Protesty przeciw ważności wyborów przeprowadzonych przez zgromadzenia wyborcze rejonu wyborczego rozpatruje Okręgowy Sąd Lekarski.

Instrukcje głosowania w poszczególnych trybach są dostępne na stronie www.dilnet.wroc.pl/wybory-x-kadencji/glosowania-w-rejonach-wyborczych/

Zachęcam do czynnego udziału w wyborach!

□ **Przewodnicząca**
Okręgowej Komisji Wyborczej
lek. Małgorzata Niemiec

We współpracy z psychiatrią

Pierwsze słowa dziecka pamięta się długo, a uśmiech niemowlęcia powoduje, że rodzina jest zachwycona. A co, jeśli dziecko nie odwzajemnia uśmiechu, a słowa... jakoś nie chcą się pojawić? O diagnostyce zaburzeń neurologopedycznych z mgr Bogumiłą Szumską, neurologopedą, rozmawia Aleksandra Solarewicz.

Aleksandra Solarewicz: Czym zajmuje się pani jako neurologopeda?

Bogumiła Szumska: Zajmuję się pacjentami z zaburzeniami mowy i języka o podłożu neurologicznym wynikającym z uszkodzeń lub opóźnionego rozwoju ośrodkowego układu nerwowego, m.in. zaburzeniem rozumienia mowy, zaburzeniem ekspresji mowy, a także zaburzeniami komunikacji w autyzmie dziecięcym.

Kim jest z wykształcenia neurologopeda?

– Neurologopedą może zostać osoba, która jest już logopedą i ukończyła podyplomowe studia z zakresu neurologopedii. Ale, jak to bywa w przypadku każdego zawodu, potrzebne jest jego uregulowanie prawne. Obecnie dopiero powstaje ustawa o zawodzie logopedy, która oczywiście obejmie też osoby obierające specjalizację neurologopedyczną. Jej celem jest m.in. określenie, kto może wykonywać zawód logopedy, jakie są jego kompetencje i odpowiedzialność zawodowa.

Z jakimi problemami zgłaszają się do pani najczęściej rodzice dziecka?

– Najczęściej zgłaszają się do mnie rodzice z dzieckiem, którzy są zaniepokojeni brakiem rozwoju mowy lub utrzymującymi się trudnościami w jej rozwoju, lub obecnością niecodziennych zachowań, np. reagowaniem płaczem w nowych miejscach. Trafiają też do mnie dzieci, u których mowa nie rozwija się prawidłowo, jest opóźniona. Przychoǳą dzieci z niedokształceniem mowy o typie afazji, dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, dysleksją rozwojową. Pracuję z dziećmi ze spektrum autyzmu, dysleksją, wadami artykulacyjnymi, nadpobudliwością psychoruchową, trudnościami emocjonalnymi (dzieci wycofane, lękowe), u których współistnieją zaburzenia mowy.

Jak wygląda wizyta wstępna?

– Pierwsze spotkanie jest bardzo ważne. Rozmawiam z rodzicami dziecka. Zadaję wiele szczegółowych pytań, na przykład o przebieg ciąży i porodu oraz jak dziecko zachowy-

wało się w okresie noworodkowym i niemowlęcym. Czy odwzajemniało uśmiech i jak przebiegał jego rozwój ruchowy, jak wyglądał rozwój mowy: czy dziecko głużyło, gaworzyło, reagowało na słowa najbliższych, czy sygnalizowało swoje potrzeby np. płaczem, wierceniem się? Kiedy powiedziało pierwsze słowa i jakie to były słowa? Czy słowo „mama” mówiło tylko do swojej mamy, czy do innych osób też? Czy spełniało proste polecenia, np. „pokaż”, „daj”? Obserwuję zachowanie dziecka, czy woli pozostać przy opiekunie, czy spontanicznie eksploruje otoczenie, czy bawi się zabawkami, a jeśli tak, to w jaki sposób, czy się komunikuje z rodzicem i ze mną, a jeżeli tak, to w jaki sposób: czy posługuje się mimiką, gestami, czy porozumiewa się werbalnie... Daję dziecku czas i przestrzeń, aby poczuło się w gabinecie bezpiecznie. Dowiaduję się, co lubi, a czego nie, w co lubi się bawić, co sprawia mu przyjemność. Nawiązuję kontakt z dzieckiem, aby w bezpiecznych warunkach mogło podjąć współdziałanie. Przeprowadzam badanie logopedyczne i daję zalecenia co do dalszego postępowania. Określam, czy dziecko wymaga terapii logopedycznej, a następnie, czy potrzebna jest konsultacja laryngologiczna, badanie słuchu, czy też konsultacja ortodontyczna, psychologiczna itp.

Naturalnie współpracuje pani z lekarzami...

– Tak. Najczęściej z lekarzami psychiatrii, ale też kieruję dzieci na konsultację do lekarzy laryngologów, do neurologów, fizjoterapeutów.

Jest pani certyfikowanym diagnostą ADOS-2. Co to oznacza?

– Badanie ADOS-2 jest jednym z najbardziej dokładnych narzędzi diagnostycznych stosowanych w diagnostyce zaburzeń u osób ze spektrum autyzmu i stanowi ważny element w procesie diagnozy. Za pomocą ADOS-2 można badać dzieci od 12 m.ż., nastolatków i dorosłych. ADOS-2 składa się z pięciu modułów, a każdy moduł jest prze-

Fot. z archiwum BSz.

□ Bogumiła Szumska – neurologopeda

ukończyła Specjalistyczne Studium Neurologopedii w Lublinie, studia podyplomowe w zakresie logopedii na Uniwersytecie KEN w Krakowie oraz studia magisterskie na Wydziale Pielęgniarskim UMed we Wrocławiu. Posiada Certyfikat Zawodowy Polskiego Związku Logopedów, wydany bezterminowo. Pracuje w Poradni Logopedycznej i w Poradni Zdrowia Psychicznego.

znaczony do badania innej grupy pacjentów, różniących się od siebie wiekiem i poziomem rozwoju językowego.

Na czym polega to badanie?

– ADOS-2 jest częściowo ustrukturyzowanym, wystandaryzowanym protokołem obserwacji, umożliwiającym zebranie informacji na temat komunikacji, zabawy, wzajemności w interakcjach społecznych i ograniczonych lub powtarzanych zachowań u dziecka.

Wiem, że prowadzi pani także terapię dzieci z dysleksją. Pracując w szkole, odnosiłam wrażenie, że takich dzieci jest coraz więcej?

– Dzieci dyslektyczne stanowią 10-15% uczniów. Przyczyną tych zaburzeń są deficyty w zakresie centralnego przetwarzania spostrzeżeń, które u zdrowych dzieci przebiegają automatycznie. Nierozpoznana i nieleczone dysleksja może prowadzić do uogólnionych trudności w nauce, gdyż dzieci uczą się m.in. za pomocą czytania. Umiejętność czytania stanowi drogę do uzyskania celu,

a nie zawsze cel sam w sobie. Brak umiejętności czytania i pisania może doprowadzić do nawarstwienia problemów w życiu dzieci, wystąpienia zaburzeń natury psychicznej i trudności w funkcjonowaniu społecznym, konsekwencją czego mogą być problemy w kontaktach społecznych. Zagrożenie dysleksją możemy wykryć u dzieci w wieku przedszkolnym.

Jakie są szanse na zminimalizowanie jej skutków?

– Wczesne zdiagnozowanie problemu i rozpoczęcie oddziaływań terapeutycznych pozwoli na zminimalizowanie lub wyeliminowanie skutków dysleksji, a co za tym idzie, osiągnięcia harmonijnego rozwoju dziecka w sferze emocjonalnej, poznawczej oraz społecznej. Rezultatem podjętych oddziaływań będzie poprawa jakości życia dzieci z dys-

leksją rozwojową oraz usprawnienie funkcji odpowiedzialnych za naukę umiejętności czytania i pisania.

Czy istnieje skuteczna terapia dysleksji?

– Tak, stosuję metodę Warnkego. Twórcą metody jest Fred Warnke, specjalista od komunikacji. Metoda Warnkego pozwala na diagnozę i terapię dysleksji oraz zaburzenia przetwarzania słuchowego. Warnke doszedł do wniosku, że dzieci z trudnościami w uczeniu to te, które nie potrafią zapamiętać wzorca dźwiękowego słowa, a co za tym idzie wyróżnić głoskę i liter w wyrazie. Innowacyjność metody polega na skupieniu uwagi na przyczynach problemów, a nie na objawach. Według Warnkego do dysleksji dochodzi na skutek braku automatyzacji przetwarzania słuchowego, wzrokowego i motorycznego. O wiele skutecz-

niejsze jest przyspieszenie procesów przetwarzania na poziomie centralnym poprzez ćwiczenia funkcji podstawowych w zakresie słyszenia, widzenia i motoryki. Aby usprawnić współpracę półkul mózgowych (niezwykle istotną w procesie czytania, pisania i mowy) został wprowadzony trening lateralny, czyli rodzaj terapii mający na celu poprawę współpracy między lewą i prawą półkulą mózgu. Nie bez znaczenia jest fakt, iż przy wykorzystaniu metody możemy w stosunkowo krótkim czasie zdiagnozować czternaście różnych funkcji oraz zakres ich automatyzacji. Każda z prób diagnostycznych bada inne kompetencje z zakresu percepcji słuchowej, wzrokowej i motoryki. Terapia dysleksji przy pomocy metody Warnkego oddziałuje wielokierunkowo, angażując wzrok, słuch i funkcje motoryczne. Jest z powodzeniem stosowana w Niemczech, Austrii i Szwajcarii.

JUBILEUSZOWY V REAKTYWOWANY STRESSOWY ŻŁAZ MEDYKA RUSZY PO RAZ KOLEJNY W 2026 ROKU!!!

Drodzy entuzjaści górskich wędrówek! Historia zatacza koło. I **Stressowy Żłaz Medyka** ruszył na trasy Gór Stołowych w 1966 roku z metą w Karłowie. W 2026 roku mija więc 60. rocznica tego wydarzenia. Z tej okazji powracamy do Gór Stołowych i organizujemy w tym samym miejscu V Reaktywowany Stressowy Żłaz Medyka – także jubileuszowy (i OSTATNI!!!).

Ale to nie koniec okrągłych rocznic. Jeśli zsumujemy wszystkie 25 „Żłazów”, które odbywały się w latach 1966–1991 z pięcioma Reaktywowanymi Stressami, to mamy ich razem 30!!!

Tak więc ostatni, potrójnie jubileuszowy V Stressowy Żłaz Medyka planowy jest na weekend 24–26 kwietnia 2026 r. w znajdującym się w samym sercu Parku Narodowego Gór Stołowych „Dworku Karłów”. Dokładne informacje o „Żłazie” i o płatnościach podamy po Nowym Roku. Ten komunikat potraktujcie, jako zapowiedź wstępną dla zapamiętania terminu. Uczestnictwo w potrójnym stressowym jubileuszu zapowiedziała już Wolna Grupa Bukowina.

Na koniec mamy do wszystkich jeszcze jedną, gorącą prośbę. By utrwalić dla potomności historię Akademickiego Klubu Turystycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu i wyjątkowość tej niezwyklej imprezy turystycznej medyków, chcielibyśmy przygotować dla każdego uczestnika okolicznościowe wydawnictwo. Jeśli więc w swoich domowych archiwach posiadacie jeszcze jakąkolwiek dokumentację fotograficzną, plakietki, foldery, plakaty itp. związane z turystyką i AKT, podzielcie się nią z nami. Najlepiej, gdyby

dokumenty te były w formie zdigitalizowanej (pliki JPG lub PDF), ale w razie czego dokonamy tego sami po ich udostępnieniu nam (zdjęć czarno-białych, kolorowych, klisz czy przeźroczy). Prosimy o informację mailową bądź telefoniczną odnośnie możliwości pozyskania tych materiałów.

A więc do zobaczenia w kwietniu w Górach Stołowych na potrójnym turystycznym jubileuszu!!!

- Jerzy Lach
tel. 664-936-762
jerzy.lach@poczta.onet.pl
- Ryszard Ściborski
tel. 601-713-154
sciborski@poczta.onet.pl

Problemy psychiczne polskich weterynarzy

W swoich gabinetach nieustannie przeżywają stres związany z ratowaniem życia zwierząt. W inspekcji weterynaryjnej podejmują arcytrudne decyzje związane z koniecznością likwidacji nawet kilkuset tysięcy stad w związku ze zwalczaniem chorób zakaźnych. Na dodatek coraz większa fala hejtu towarzyszy im w codziennej pracy. Dlatego wielu weterynarzy zmaga się z depresją, a samobójstwa są w tej grupie zawodowej znacznie częstsze niż w innych. Dlatego Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna postanowiła zdiagnozować problemy psychologiczne swojego środowiska. Badania przeprowadziła grupa wrocławskich psychiatrów i psychologów pod kierunkiem prof. dr hab. n. med. Joanny Rymaszewskiej, kierownika Katedry Neuronauk Klinicznych Wydziału Medycznego Politechniki Wrocławskiej.

Ratują zwierzęta, realizują swoje marzenia, godnie zarabiają – to mocno stereotypowy obraz lekarzy weterynarii. Jak się bowiem okazuje, za tym wszystkim czai się ogrom cierpienia i niepewności, który często prowadzi do „rozwiązania ostatecznego”, czyli do samobójstwa.

Zabójcza presja psychiczna

– Każdy lekarz weterynarii zna jakiegoś swojego kolegę czy koleżankę, którzy mają na koncie próbę samobójczą albo popełnili samobójstwo – przyznaje dr n. wet. Wojciech Hildebrand, wiceprezes Rady Dolnośląskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej, członek Prezydium Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej. – Ja też znam kilka takich osób – i tych, którzy próbowali (na szczęście nieskutecznie...), i takich, którzy niestety zrealizowali swój tragiczny plan.

Doniesienia o presji psychicznej, pod jaką żyją lekarze weterynarii od lat pojawiają się w mediach. Dotąd opierały się głównie na badaniach przeprowadzonych w tej grupie w Stanach Zjednoczonych i w Europie Zachodniej. I tak np. z badań amerykańskiego stowarzyszenia weterynarzy i Merck Animal Health wynika, że ludzie z tej grupy są 2,7 razy bardziej narażeni na samobójstwo niż reszta społeczeństwa. O podobną diagnozę pokusili się Niemcy. Jak ustalili naukowcy z uniwersytetów w Berlinie i w Lipsku w 2022, w ich kraju lekarze weterynarii planują samobójstwo aż 6 razy częściej niż pozostała część społeczeństwa!

Nic dziwnego, że zjawiska takie, jak wypalenie zawodowe, depresja, stres i próby samobójcze są też ogromnym

problemem naszych lekarzy zwierzęcych. Jak mówi dr Hildebrand, to zjawisko bardzo niepokoi Krajową Radę Lekarsko-Weterynaryjną. Dlatego ostatni zjazd lekarzy weterynarii zobowiązał Radę do podjęcia działań mających na celu zdiagnozowanie skali zjawiska i wprowadzenie działań mających wesprzeć lekarzy weterynarii borykających się z takimi dramatycznymi często problemami.

Diagnoza wrocławskich psychiatrów

O postawienie takiej rzetelnej diagnozy KRLW poprosiła psychiatrę prof. Joannę Rymaszewską, kierownika Katedry Neuronauk Klinicznych Wydziału Medycznego Politechniki Wrocławskiej.

– Propozycja zbadania tego zjawiska bardzo mnie zainteresowała, bo to niezwykle ciekawy i ważny temat. Poza tym w czasie pandemii COVID-19 razem z moim zespołem prowadziłam takie ogólnopolskie badania dotyczące samopoczucia i zdrowia psychicznego, w tym ryzyka samobójstw w środowisku studentów uczelni wyższych (również wśród młodych ludzi studiujących medycynę). Tym bardziej więc chciałam się zająć tą sprawą – wyjaśnia pani profesor.

Do współpracy zaprosiła dr hab. Dorotę Szcześniak, prof. UMW oraz mgr Karolinę Filę-Pawłowską z Politechniki Wrocławskiej. Zespół MEDWET współpracował ściśle i w trakcie tworzenia metodyki i analiz wyników z członkami Komisji ds. Polityki Medialnej i Komunikacji Wewnętrznej KRLW, którzy reprezentowali różne grupy zawodowe lekarzy weterynarii.

W ogólnopolskich badaniach MEDWET (bo w sumie zespół prof. Rymaszewskiej zaplanował dwa oddzielne) wzięło udział ponad 1500 osób związanych z weterynarią. W pierwszym uwzględniono lekarzy mających swoje gabinety, tych pracujących w inspekcji weterynaryjnej, w laboratoriach oraz na uczelniach kształcących przyszłych weterynarzy (w Polsce jest ich 7). W drugim badano studentów medycyny weterynaryjnej, czyli młodych ludzi, których doświadczenia mogą się diametralnie różnić od tych, które są udziałem dyplomowanych weterynarzy.

Skala problemu jest zatrważająca

Jak przyznaje prof. Joanna Rymaszewska, wyniki z zebranych ankiet są chwilami zatrważające – chodzi o skalę problemów, które badał jej zespół.

– Jednym z problemów, z którego rozmiaru dotąd nie zdawałam sobie sprawy, jest skala nienawiści i agresji, tzw. hejtu, z którym zmagają się lekarze weterynarii. To

Prof. dr hab. n. med. Joanna Rymaszewska, kierownik Katedry Neuronauk Klinicznych Wydziału Medycznego Politechniki Wrocławskiej

hejt ogólnospołeczny, anonimowy, bezkarny. I to on jest jedną z głównych przyczyn tego stanu rzeczy – mówi kierownik Katedry Neuronauk Klinicznych Wydziału Medycznego Politechniki Wrocławskiej.

Kolejnym czynnikiem prowadzącym prostą drogą do stresu, depresji, a w efekcie często do myśli czy prób samobójczych, jest też wypalenie zawodowe.

– Zwykle działamy pod presją czasu. Musimy podejmować szybkie decyzje bez względu na to, czy jest to zwierzę towarzyszące (kot, pies czy koń), czy gospodarcze – tłumaczy dr Wojciech Hildebrand, właściciel przychodni weterynaryjnej i ceniony weterynaryjny onkolog. – Zwykle towarzyszy temu zwierzęciu człowiek (albo dwoje czy nawet czworo...). Dlatego staliśmy się tak naprawdę pediatrami, bo leczymy właściwie „dzieci” tych właścicieli. Nierzadko te psy czy koty są traktowane po prostu jak dzieci. A to nakłada na nas dodatkowo wielką odpowiedzialność. Z drugiej strony mamy lekarzy, którzy pracują w inspekcji weterynaryjnej, gdzie muszą podejmować decyzje związane choćby z likwidacją wielkich stad (np. miliona kur) w związku ze zwalczaniem chorób zakaźnych. Trzeba też podejmować decyzję, czy komuś przysługuje wielomilionowe odszkodowanie. Potem myśli się o tym, czy ta decyzja była słuszna, czy nie. Stąd częsty hejt, a nawet konkretne groźby dotyczące wyrządzenia krzywdy lekarzowi weterynarii – dodaje.

Jest diagnoza, pora na terapię

Zdaniem prof. Rymaszewskiej części problemów można zapobiec, oferując studentom medycyny weterynaryjnej (ale też medycyny ludzkiej) więcej zajęć z umiejętności komunikacji – nie tylko z pacjentem lub jego opiekunem, ale także między sobą, w zespole terapeutycznym, zdrowych metod radzenia sobie ze stresem. To pozwoliłoby wyposażyć ich w narzędzia, które skutecznie rozładowałyby stres związany z obciążeniami związanymi z pracą.

– Najlepiej, żeby były to warsztaty w małych grupach, gdzie odgrywa się scenki a praca jest interaktywna. Będąc zaangażowanymi aktywnie, trwale zapamiętujemy pewne rzeczy. Gdy chcemy się czegoś nauczyć, jeśli to robimy z dawką pozytywnych emocji, to najlepiej zapamiętujemy. Tak samo jest, gdy coś nas szczególnie zaciekawi, sprawi nam frajdę – sugeruje szefowa psychiatrów na Wydziale Medycznym Politechniki Wrocławskiej. – W czasie takich warsztatów, gdy się przepracuje pewne zachowania, czy też reakcje prawidłowe i nieprawidłowe, to później się te mechanizmy pamięta i łatwiej nimi posługuje, a niewłaściwe, szkodliwe – eliminuje.

Badacze zwrócili baczną uwagę na jeszcze jeden bardzo ważny aspekt problemu – łatwy dostęp do środków służących eutanazji zwierząt. Wielu ankietowanych lekarzy weterynarii przyznało się, że myśleli o wykorzystaniu takich specyfików do popełnienia samobójstwa. Zdaniem doktora Hildebranda, poza wspomnianymi wcześniej problemami, przyczyną tego stanu rzeczy jest też obycie lekarzy weterynarii z eutanazją i wykorzystywanymi do tego celu środkami. Często bowiem muszą ich używać, by ulżyć cierpieniu swoich czworonożnych pacjentów.

– My dobrze wiemy, że to jest bezbolesne, że w zasadzie nie trzeba się wysilać, by popełnić samobójstwo, a więc rzucić się z 10. piętra budynku, rzucić się pod pociąg czy się powiesić. Zakładam wenflon, podaję lek w kroplówce, zasypiam... Na co dzień widzimy, że to jest bezbolesne i humanitarne – przyznaje wiceprezes Dolnośląskiej Izby

Dr n. wet. Wojciech Hildebrand, wiceprezes Rady Dolnośląskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej, członek Prezydium Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej

Fot. z archiwum IMS.

Lekarsko-Weterynaryjnej. – Niestety, tym łatwiej zastoso-
wać to do popełnienia samobójstwa...

Ale postawienie diagnozy, jak to w medycynie, jest tylko pierwszym krokiem. Teraz niezbędne są działania mające pomóc lekarzom weterynarii w uporaniu się z problemami. Przyjrzawszy się wynikom badań przeprowadzonych przez wrocławskich psychiatrów, Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna już zaplanowała konkretne działania.

– Organizujemy porady psychologiczne dla tych, którzy potrzebują takiej pomocy. Działa specjalny numer telefonu, pod którym dyżuruje psycholog – wyjaśnia doktor Wojciech Hildebrand. – To jest opłacane przez Krajową Radę. Zobaczymy jakie będzie zapotrzebowanie na tego typu pomoc i wtedy zadecydujemy o kolejnych rozwiązaniach.

Jak dodaje, na razie ci, którzy borykają się z tego typu kłopotami, muszą sobie z nich sami zdać sprawę i zdecydować o korzystaniu z oferowanej pomocy. Dlatego o wynikach badań i podejmowanych działaniach Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna informuje swoich członków przy każdej nadarzającej się okazji.

Profesor Joanna Rymaszewska dodaje natomiast, że badania nad kondycją psychiczną lekarzy weterynarii i lekarzy medycyny będą w przyszłości kontynuowane.

□ Maciej Sas

Szczęśliwa trzynastka. Programy polityki zdrowotnej UMWD w roku 2025

Gmina Mękinia szczepi przeciwko meningokokom, a Dzierżoniów przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu. W gminie Środa Śląska okuliści wcześniej wykrywają u dzieci wady wzroku, a w Lubinie i Wrocławiu onkolodzy diagnozują na wczesnym etapie nowotwory u kobiet. W naborze wniosków o dofinansowanie programów polityki zdrowotnej, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na terenie województwa dolnośląskiego w 2025 r., dofinansowanie otrzymało 13 projektów. Niektóre z nich stanowią kontynuację.

Odpowiednio, trzy z dotowanych programów dotyczą profilaktyki nowotworów, trzy rehabilitacji i także trzy szczepień. Aż pięć projektów w sumie dotyczy zdrowia dzieci. Różne są metody promocji, czasem skromne, ograniczające się do krótkiej informacji w gminnym serwisie. Prym wiodą chyba gminy z dawnego województwa legnickiego. Drukują plakaty i ulotki, organizują spotkania w przychodniach i w plenerze.

Profilaktyka raka: głowa, szyja, piersi

Prognozy wskazują, że w ciągu najbliższej dekady liczba pacjentów onkologicznych może wzrosnąć o 28%, co wymaga intensywnych działań w zakresie profilaktyki i leczenia. Dwie dolnośląskie gminy zainwestowały w profilaktykę nowotworów kobiecych. „Profilaktyka raka piersi u kobiet, mieszkanek Wrocławia” trwa od 2 stycznia 2025 i jest częścią długoletniej strategii. Po pierwsze, stanowi modyfikację realizowanego we Wrocławiu od 1995 r. programu wczesnego wykrywania raka piersi

„Samobadanie piersi”. Po drugie, uzupełnia realizowany od 2006 r. „Populacyjny program wczesnego wykrywania raka piersi oraz świadczeń zdrowotnych, finansowanych przez NFZ”.

„Profilaktyka raka piersi...” obejmuje edukację zdrowotną dla wszystkich kobiet, bez ograniczenia wieku oraz konsultacje onkologiczne i badania diagnostyczne (mammografia i USG piersi) dla kobiet do 50 r.ż. i powyżej 70 r.ż. nieobjętych „Populacyjnym programem wczesnego wykrywania raka piersi”. Program uwzględnia również współpracę z lekarzami POZ, stosującymi procedurę tzw. Zielonej Karty. Listę przychodni, które biorą w nim udział, podaje na swojej stronie internetowej Wrocławskie Centrum Zdrowia: <https://www.spoz.wroc.pl/poradnie/programy-zdrowotne/program-profilaktyki-raka-piersi-u-kobiet-mieszkanek-wroclawia>. Nieco później, bo 7 marca, w Polkowickim Centrum Usług Zdrowotnych oficjalnie rozpoczęła się XIX edycja akcji „Chronię życie przed rakiem” – inicjatywy dla mieszkanek gminy Polkowice. W jej ramach mogą bezpłatnie wykonać kluczowe badania profilaktyczne: cytologię, mammografię, badanie piersi (pod kierunkiem położnej), USG.

Finansowanie otrzymał także „Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania nowotworów głowy i szyi dla mieszkańców powiatu wrocławskiego na lata 2023–2025”, adresowany do osób od 40 do 65 r.ż. W 2025 roku realizuje go Wojewódzki Szpital Specjalistyczny przy ul. Kamieńskiego. Obejmuje szkolenia dla personelu medycznego, działania informacyjno-edukacyjne, szkolenia w zakładach, gdzie pracownicy narażeni są na pyły/gazy drażniące, oddziałujące na układ oddechowy, narządy głowy/szyi. Chętni mogą skorzystać z konsultacji laryngologicznych z badaniem fibroskopowym, a w razie potrzeby dostają skierowanie na pogłębioną diagnostykę: USG, biopsję i badanie wycinków oraz wizyty lekarskie diagnostyczno-terapeutyczne.

Rehabilitacja – także po nowotworze

Po zabiegu mastektomii pojawiają się ograniczenia ruchomości w obrębie kończyny górnej, a często także obrzęk limfatyczny, dlatego tak bardzo ważne jest podjęcie rehabilitacji. Gmina Radków (Kotlina Kłodzka) realizuje program pod nazwą „Drenaż limfatyczny u mieszkanek Gminy Radków po mastektomii” na lata 2024–2026. Drenaż, aby przyniósł oczekiwane efekty, musi być wykonywany systematycznie, dlatego zakwalifikowane do programu panie będą go miały wykonywany raz w tygodniu (20 minut), przez cały rok. – Trudno dokładnie oszacować, ile kobiet tutaj potrzebuje takiej pomocy, niemniej ów program z pewnością wychodzi naprzeciw ich potrzebom – uzasadniają radkowscy urzędnicy. Szacuje

POWIAT WROCŁAWSKI

ZGŁOŚ SIĘ NA BEZPŁATNE KONSULTACJE LARYNGOLOGICZNE!

Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania nowotworów głowy i szyi dla mieszkańców Powiatu Wrocławskiego na lata 2023-2025 finansowany ze środków budżetowych Powiatu Wrocławskiego.

Dlaczego warto?

Nowotwory głowy i szyi stanowią rozległą grupę nowotworów. Choroby nowotworowe znajdują się w czołówce najczęstszych przyczyn zgonów, a zachorowalność na raka stale rośnie.

Odpowiednia profilaktyka pierwotna nowotworów **pozwała zmniejszyć ryzyko zachorowania**, a badania przesiewowe umożliwiają wykrycie choroby we wczesnym, bezobjawowym stadium i szybkie wprowadzenie leczenia.

Czy ten program jest dla mnie?

Tak, jeśli:

- jesteś mieszkańcem powiatu wrocławskiego w wieku pomiędzy 40 a 65 lat,
- jesteś w grupie wysokiego ryzyka, tzn. palisz papierosy lub nadużywasz alkoholu lub jesteś zagrożony zakażeniem HPV lub Twoja aktywność zawodowa związana jest z ekspozycją na szkodliwe substancje lub pyły lub obserwujesz u siebie niepokojące objawy z górnych dróg oddechowych niewynikające z trwającej infekcji,
- nie przebywasz pod opieką onkologa związaną ze zdiagnozowanym nowotworem głowy lub szyi.

Co oferujemy?

- KONSULTACJE LARYNGOLOGICZNE Z BADANIEM FIBEROSKOPEM,
- DIAGNOSTYKĘ POGŁĘBIONĄ: BADANIA USG, BIOPSJĘ, POBIERANIE WYCINKÓW,
- WIZYTY LEKARSKIE DIAGNOSTYCZNO-TERAPEUTYCZNE.

Nie czekaj! Zadbaj o swoje zdrowie!

Jak się zgłosić do programu?

Telefonicznie:
+48 661 924 322 • +48 519 440 258

Osobiście:
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu, ul. Kamieńskiego 73a

Więcej informacji na:
www.wssk.wroc.pl
www.powiatwroclawski.pl

Zrealizowano przy wsparciu finansowym Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

WOJEWÓDZKI SZPITAL SPECJALISTYCZNY WE WROCŁAWIU

Gmina Jerzmanowa
Urząd Gminy Jerzmanowa
ul. Lipowa 4, 67-222 Jerzmanowa

BEZPŁATNA REHABILITACJA 2025

REJESTRACJA PACJENTÓW
REJESTRACJA ODBYWAĆ SIĘ BĘDZIE CODZIENNIE W DNI ROBOCZE OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU W GODZINACH OD 12:30-14:30

76 742 54 04

Z BEZPŁATNEJ REHABILITACJI MOŻE SKORZYSTAĆ KAŻDY MIESZKANIEC GMINY JERZMANOWA, KTÓRY W DNIU ROZPOCZĘCIA KORZYSTANIA Z GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ W ZAKRESIE REHABILITACJI:

- ✓ UKOŃCZYŁ 40 ROK ŻYCIA LUB POSIADA ORZECZENIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W STOPNIU UMIARKOWANYM BĄDŹ ZNA CZNYM (W TYM DZIECI)
- ✓ POSIADA SKIEROWANIE LEKARSKIE OD LEKARZA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO (NIE BĘDĄ HONOROWANE SKIEROWANIA WYSTAWIONE PRZEZ LEKARZA PROWADZĄCEGO WYŁĄCZNIE PRYWATNĄ DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ).

MIESZKANIEC GMINY JERZMANOWA, KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ REHABILITACYJNYCH ZOBOWIĄZANY JEST DO:

- ✓ ZŁOŻENIA POTWIERDZENIA ZAMIESZKIWANIA NA TERENIE GMINY JERZMANOWA W POSTACI KSEROKOPII PIERWSZEJ STRONY PIT Z PODANYM ADRESEM ZAMIESZKANIA NA TERENIE GMINY JERZMANOWA.
- ✓ OKAZANIA DO WGLĄDU DOKUMENTU POTWIERDZAJĄCEGO WIEK LUB POSIADANIE ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

CO ZAWIERA PAKIET REHABILITACYJNY:

- ✓ KONSULTACJĘ Z FIZJOTERAPEUTĄ, DOPASOWANIE INDYWIDUALNEGO ZESTAWU ZABIEGÓW Z ZAKRESU ŚWIADCZEŃ GWARANTOWANYCH,
- ✓ INDYWIDUALNY PLAN REHABILITACYJNY (DŁUGOŚĆ CYKLU BĘDZIE DOBRANA PRZEZ FIZJOTERAPEUTĘ)

UWAGA! OSOBY NIEKWALIFIKUJĄCE SIĘ DO PROGRAMU MAJĄ MOŻLIWOŚĆ SKORZYSTANIA Z USŁUG REHABILITACYJNYCH PRYWATNIE!

Urząd Gminy Jerzmanowa
Jerzmanowa, ul. Lipowa 4
67-222 Jerzmanowa

www.jerzmanowa.com.pl
facebook.com/ugjerzmanowa

się, że rocznie będzie mogło zeń skorzystać 10 mieszkańców gminy. Udział jest bezpłatny, ale warunkuje go skierowanie od lekarza, który oceni, czy nie ma przeciwwskazań medycznych. Wykonawcą zadania jest Centrum Rehabilitacji i Masażu „Kinesio” w Nowej Rudzie.

Jeszcze dwie gminy postawiły na rehabilitację. **Ko-stomłoty** kierują ofertę do swoich dorosłych mieszkańców z rozpoznaniem choroby przewlekłej układu kostno-stawowego, zapalnej choroby układu ruchu, urazu lub choroby układu nerwowego. Oferta obejmuje wizytę fizjoterapeutyczną, indywidualny plan rehabilitacji oraz działania edukacyjne. Do programu może zakwalifikować się do 300 mieszkańców gminy rocznie, a realizowany będzie w latach 2025–2029.

Z kolei z programu rehabilitacji leczniczej dla mieszkańców gminy **Jerzmanowa** na lata 2022–2026 skorzystają:

- mieszkańcy gminy, którzy ukończyli 40 lat,
- osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w tym dzieci,
- osoby posiadające ważne skierowanie lekarskie od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego.

Pakiet obejmuje konsultację z fizjoterapeutą oraz indywidualny plan rehabilitacyjny. W roku 2025 wykonawcą programu jest Polkowickie Centrum Usług Zdrowotnych.

I na koniec, kontynuację swojego programu rehabilitacyjnego dla mieszkańców prowadzą również podlegnickie **Kunice**. Zakwalifikowany pacjent odbywa tam minimum 10-dniowy cykl, który obejmuje od 3 do 5 procedur rehabilitacyjnych w każdym dniu. Z programu będzie mogło skorzystać około 480 osób rocznie.

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU

TO GROŹNA CHOROBA PRZENOSZONA PRZEZ KLESZCZE

W związku z ich zwiększoną aktywnością w ostatnich latach wzrasta ryzyko zarażenia.

KZM może prowadzić do zapalenia opon mózgowych, zaburzeń pamięci, paraliżu i niedowładu kończyn, upośledzenia wzroku, słuchu i ośrodka mowy. Najskuteczniejszą formą profilaktyki jest szczepienie ochronne!

Równie istotna jest świadomość społeczna o ryzyku, a także uniknięciu ukłucia przez kleszcza.

W RAMACH PROFILAKTYKI W DZIERŻONIOWIE DOSTĘPNE SĄ:

- Szczepienia ochronne
- Wykłady edukacyjne

REALIZATOREM PROGRAMU JEST

Apteka Rodzinna Iwaszko w Dzierżoniowie

74 647 90 12 apteka.iwaszko@gmail.com

Dzierżoniów
nastraja pozytywnie

PROGRAM FINANSOWANY JEST Z BUDŻETU GMINY MIEJSKIEJ DZIERŻONIÓW I BUDŻETU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

DOLNY ŚLĄSK

Szczepienia – kleszcze i meningokoki

Gminy okazują się też aktywne w zakresie szczepień. 20 sierpnia 2025 r. burmistrz **Miękini** Jan M. Grzegorzczyn podpisał umowę dotacji na realizację programu zdrowotnego dotyczącego szczepień przeciwko meningokokom typu B wśród najmłodszych mieszkańców gminy, dzieci od 2 do 12 miesiąca życia. To kontynuacja programu realizowanego od 2023 r. Szczepienia, w 2025 r. realizowane przez przychodnię w Pisarzowicach, są bezpłatne.

Natomiast **Dzierżoniów**, leżący u stóp **Gór Sowich**, szczepi przeciwko odkleszczowemu zapaleniu mózgu. Z dwóch darmowych dawek mogą tu skorzystać osoby pełnoletnie – mieszkańcy miasta, u których na podstawie formularza oceny stwierdzono ryzyko narażenia na ukłucia przez kleszcze, ciężkiego przebiegu choroby i które dotychczas nie przyjmowały szczepionki przeciwko odkleszczowemu zapaleniu mózgu.

Oprócz szczepień prowadzone będą również wykłady edukacyjne. Realizatorem projektu jest Apteka Rodzinna Iwaszko w Dzierżoniowie.

Mija już 14 lat odkąd **Gmina Grębocice** (pow. polkowicki) wdrożyła swój pilotażowy program zdrowotny „Becikowe po Grębocicku”, skierowany do najmłodszych mieszkańców. Dzięki niemu dzieci dostają komplet szczepień. Tegoroczna edycja skierowana jest do urodzonych w latach 2023–2025 i obejmuje bezpłatne szczepienia przeciwko meningokokom. Program „Becikowe po Grębocicku” realizowany jest w Przychodni Lekarskiej „MCZ” S.A. w Grębocicach. – Działania, takie jak to, budują silne więzi społeczne i przyczyniają się

**Mamo, Tato
Zaszczep mnie!**

**Wójt Gminy Grębocice
zaprasza dzieci urodzone
w latach 2023 - 2025
zameldowane na terenie gminy
do udziału
w bezpłatnych szczepieniach
przeciwko meningokokom**

Becikowe po Grębocicku

Program Zdrowotny finansowany jest w całości ze środków budżetu Gminy Grębocice

SZCZEPIENIA OBYWAJĄ SIĘ:
w Przychodni Lekarskiej
„MIEDZOWEGO CENTRUM ZDROWIA” S.A.
w Grębocicach

ORGANIZATOR:
Gmina Grębocice

do wzrostu zaufania mieszkańców do samorządu, który od 14 lat konsekwentnie inwestuje w zdrową przyszłość swojej gminy – przekonują organizatorzy.

Zdrowa sylwetka, ostre widzenie i refleks

Małe pucuszki dziarsko maszerują od osiedlowego sklepu z lodem lub butelką słodkiego napoju w rączce. Obrazek nazbyt znany! Dlatego potrzebne są pomysły takie, jak program profilaktyki i wczesnego wykrywania nadwagi i otyłości wśród dzieci w gminie Lubin na lata 2024-2027. Jest on inicjatywą skierowaną głównie do uczniów klas III i ich rodziców/opiekunów. Obejmuje:

- wykłady i warsztaty: dla rodziców/opiekunów dotyczące zdrowego żywienia i aktywności fizycznej,
- pogadanki i zabawy dla dzieci, czyli edukacja w przystępnej formie,
- edukację żywieniową i aktywności fizycznej, pomiary BMI, a dla dzieci i rodziców ze zdiagnozowaną nadwagą lub otyłością, wizyty u zespołu specjalistów, w tym dietetyków i psychodietetyków.

– Takie inicjatywy pokazują, że edukacja zdrowotna może być przyjemna i inspirująca. Dzieci uczą się przez doświadczenie, a wspólne działanie z rodzicami wzmacnia dobre nawyki w całej rodzinie – podsumowuje Joanna Hofman, starszy inspektor referatu oświaty, kultury, kultury fizycznej i zdrowia Urzędu Gminy Lubin.

O ile problem otyłości jest aż nazbyt widoczny, o tyle złodziej wzroku przychodzi po cichu. Z tego powodu we wrześniu w Środzie Śląskiej ruszył projekt „Dobry wzrok

– lepszy start”. Jest to program profilaktyki zdrowotnej wczesnego wykrywania wad wzroku, skierowany do wszystkich dzieci z klas I-III uczęszczających do szkół podstawowych prowadzonych przez gminę. Badania przesiewowe będą realizowane na terenie szkół podstawowych w dwóch etapach. Pierwszy etap obejmie:

- sprawdzenie ostrości widzenia jedno- i obuocznie (tablic obrazkowych/tablic Snellena),
- sprawdzenie ruchomości gałek ocznych (kontrola ustawienia oczu – potwierdzenie lub wykluczenie obecności zezów),
- sprawdzenie konwergencji,
- sprawdzenie widzenia barw – sprawdzenie widzenia stereoskopowego,
- cover test.

Wyniki badań dostaną rodzice lub opiekunowie na piśmie. Jeżeli zdiagnozowana zostanie nieprawidłowość, dzieci będą kierowane na II etap badań w specjalistycznym gabinecie w Środzie Śląskiej. Badania będą realizowane w okresie 17.09.2025 – 15.11.2025. Udział jest całkowicie bezpłatny, jednak wymagana jest zgoda rodziców. Projekt ma być realizowany w latach 2025 – 2028.

Jak potrzebna pomoc, **dzwońcie do Lubina**. Program „Uczymy się ratować życie – pierwsza pomoc przedmedyczna”, przeznaczony dla uczniów pierwszych klas szkół ponadpodstawowych, jest tam realizowany od wielu lat. W tegorocznej edycji, do maja 2025, przeszkolonych zostało 26 klas, czyli około 480 osób. Natomiast podczas dziesięciu edycji – łącznie ponad 7,5 tys. W maju w lubińskim II LO, odbyła się II edycja Olimpiady Wiedzy Przedmedycznej. – Oceniamy szybkość działania, skuteczność, ale też cały proces działania – czy wzywają pomoc, czy stosują środki ochrony osobistej, czy umieją się posługiwać sprzętem – wyjaśnia Diana Frankowska z Departamentu Spraw Społecznych w Starostwie Powiatowym w Lubinie.

Byle dalej

Rok 2025 powoli zbliża się do końca, ale nie dla wszystkich programów jest to data końcowa. Rehabilitacja dla amazońki zakończy się w 2026, a badania wzroku dzieci w gminie Środa Śląska, rozpoczęte we wrześniu tego roku, zakończą się dopiero w 2028. Jak wskazuje doświadczenie gminy Grębocice, która szczepi dzieci, czy też Lubina, który szkoli w zakresie pierwszej pomocy, albo Wrocławia i jego profilaktyki nowotworów piersi, działania można skutecznie kontynuować przez dobrych kilka lub kilkanaście lat. Część pacjentów przekona lekarz, nawet w półoficjalnej rozmowie („wie pani, nawet moje koleżanki nie wiedziały, a teraz się zapisują”), inni poruszają groźne statystyki zachorowań, a część skorzysta, „bo dają za darmo” (to w Polsce ciągle działa!). Ale docenią wszyscy.

□ Aleksandra Solarewicz

Suplementy diety

□ Dariusz Delikat

Źródło grafiki freeepik.com

Chcemy być zdrowi i piękni, żyjemy coraz dłużej, ale także coraz szybciej. Zmagamy się z wciąż trudniejszymi wyzwaniami, chcemy sprostać rosnącym oczekiwaniom. Nic dziwnego, że coraz chętniej sięgamy po preparaty, które w sposób lekki, łatwy i przyjemny mają nam pomóc w realizacji tych celów – po suplementy diety. Nie byłoby w tym nic złego, gdyby były stosowane z umiarem i zgodnie z przeznaczeniem. Suplementy diety to produkty złożone z substancji odżywczych, będące uzupełnieniem normalnej żywności. Mogą być stosowane w profilaktyce zdrowotnej lub jako uzupełnienie diety w stanach zwiększonej aktywności fizycznej i umysłowej. Suplementy nie mogą służyć do leczenia chorób, a tak niestety często są wykorzystywane.

Jestem przekonany, że podczas swojej pracy spotykacie państwo pacjentów, którzy zbyt chętnie i zbyt często sięgają po tego typu produkty. Może warto czasami odnieść się do tego typu praktyki. Jeśli podejmiemy taką decyzję rozmowę trzeba przeprowadzić w sposób umiemy, aby jej efektem były świadome i wyważone zachowania pacjenta, a nie odczucie ograniczania swobody wyboru i wywierania presji – bo wówczas skutek będzie odwrotny od zamierzonego. Poniżej przedstawiam scenariusze dwóch rozmów. Pierwszy obrazuje niezbyt udaną próbą wywarcia wpływu na zachowania pacjenta, drugi – po korekcie, w moim przekonaniu stwarza większą szansę realizacji założonego celu.

Opis sytuacji: do gabinetu lekarza zgłosił się młody mężczyzna, opalony, typ sportowca, z 13-letnim

synem, z prośbą o zbadanie dziecka przed wyjazdem na obóz sportowy.

Lekarz (po zbadaniu dziecka i sprawdzeniu wyników badań): *Marek jest zdrowy, może uczestniczyć w obozie sportowym.*

Ojciec: *Dziękuję, tak myślałem. Sport i odpowiednia dieta to podstawa, wszyscy w naszej rodzinie dbają o kondycję. Rzadko chorujemy, to także efekt suplementacji – organizm jak roślina, potrzebuje nawozu.*

L: *Tak? Jakiego nawozu?*

O: *Żartowałem. Myślę o składnikach, które podnoszą wydolność albo odporność – to różne suplementy, w aptekach jest ich teraz bardzo dużo.*

L: *I państwo stosujecie takie suplementy?*

O: *Tak, teraz np. X – poprawia wydolność mięśni. A podczas ostatniej in-*

□ Dariusz Delikat

lekarz laryngolog i psycholog, trener komunikacji i coach. Absolwent Wrocławskiej Akademii Medycznej oraz Uniwersytetu SWPS. Czynnie wykonuje pracę lekarza i psychologa. Autor wielu programów szkoleniowych oraz artykułów popularnonaukowych, dotyczących szeroko rozumianych umiejętności psychologicznych. Od kilku lat prowadzi szkolenia dla lekarzy Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. Stały współpracownik „Medium”.

fekcji wystarczyło stosowanie Y – i po chorobie.

L: *Moim zdaniem to trochę nierozsądne. Suplementy nie mają badań potwierdzających skuteczność ich stosowania, a jeśli tak jest, to albo istnieje ryzyko działań niepożądanych, albo działanie nie jest tak znikome, że nie zaszkodzą, ale także nie wyleczą. Moim zdaniem zdrowa dieta, ruch, leczenie prowadzone przez fachowca to sposób na zdrowie, a nie suplementy, które przynoszą tylko korzyści producentom.*

O: *Widzę, że jest pan bardzo krytycznie nastawiony do suplementów. Ja mam*

inne zdanie – w Stanach Zjednoczonych wszyscy stosują suplementy.

L: I dlatego tak wyglądają. Ale to moje zdanie, państwo możecie je stosować. Proponuję jednak oszczędzić ich Markowi – jest zdrowy i silny, nie ma potrzeby dodatkowego wspomagania.

O: Rozumiem pana doktora, ale pozostaniemy przy swoich metodach – dziękuję za zaświadczenie. Do widzenia.

L: Do widzenia.

Dlaczego profesjonalna porada lekarza dotycząca stosowania suplementów diety spotkała się z kompletnym brakiem zrozumienia i odrzuceniem? Odpowiedzi na to pytanie może być co najmniej kilka. Niektórzy ludzie ze swojej natury są bardzo sztywni w swoich przekonaniach i utrzymują swoistą barierę „chroniącą” ich przed informacjami mogącymi zaburzyć ich bezpieczny, bo dobrze znany punkt widzenia. Takie jednostki istnieją i trzeba liczyć się z tym, że niektórych po prostu nie uda nam się przekonać. Jednakże pozostała część społeczeństwa w mniejszym lub większym stopniu podatna jest na zmianę, a szczególnie zmianę mającą polepszyć jej dobrostan. Sztuka polega natomiast na przedstawieniu człowiekowi argumentów w taki sposób, aby on sam doszedł do wniosku, że proponowana zmiana jest dla niego najlepszym wyjściem.

W przykładowej sytuacji lekarzowi to się nie udaje. Dzieje się tak, ponieważ popełnia błędy, zamykające mu możliwość wpłynięcia na pogląd ojca dotyczący stosowania suplementów diety. Przede wszystkim lekarz prezentuje swoje argumenty z własnej perspektywy, wielokrotnie podkreślając, że jest to jego osobiste zdanie. Rozpoczynając wypowiedź od stwierdzenia, iż jego zdaniem „jest to nierozsądne”, na wstępie formułuje negatywną opinię uderzającą w poczucie własnej wartości ojca. Od tego momentu uwaga ojca skupiać się już będzie głównie na obronie swojego dobrego przekonania na własny temat, ugodzonego negatywną, osobistą opinią lekarza. Następstwem tego jest brak skuteczności nawet najbardziej racjonalnych argumentów. Wypowiedź lekarza powinna być pozbawiona negatywnego wartościowania faktu stosowania suplementów diety. Lepszym wyjściem jest przedstawienie obiektywnych, znanych i naukowo potwierdzonych faktów dotyczących skuteczności stosowania suplementów diety. Lekarz mógłby odwołać się także do kwestii ekono-

micznych. Dobrym pomysłem wydaje się również sytuacja, w której lekarz proponuje odstawienie suplementów na próbę, do następnej wizyty, a następnie porównanie wyników. Kluczem do sukcesu jest jasne przedstawienie obiektywnych faktów oraz brak sygnalizowania osobistych ocen.

Scenariusz rozmowy uwzględniający powyższe uwagi.

Lekarz (po zbadaniu dziecka i sprawdzeniu wyników badań): Marek jest zdrowy, może uczestniczyć w obozie sportowym.

Ojciec: Dziękuję, tak myślałem. Sport i odpowiednia dieta to podstawa, wszyscy w naszej rodzinie dbają o kondycję. Rzadko chorujemy, to także efekt suplementacji – organizm jak roślina, potrzebuje nawozu.

L: Tak? Jakiego nawozu?

O: Żartowałem. Myślę o składnikach, które podnoszą wydolność, odporność – to różne suplementy, w aptekach jest ich teraz bardzo dużo.

L: Państwo stosujecie takie suplementy?

O: Tak, teraz np. X – poprawia wydolność mięśni. A podczas ostatniej infekcji wystarczyło stosowanie Y – i po chorobie.

L: Rozumiem, teraz wiele osób sięga po suplementy. Chcemy być zdrowi, żyjemy szybko, często nie mamy czasu na wizyty lekarskie (nie mówiąc już o trudnościach w dostępie np. do specjalistów), na rynku farmaceutycznym jest ich bardzo dużo, są intensywnie reklamowane. Suplementy diety, jak sama nazwa wskazuje, są uzupełnieniem diety, wzbogacają ją często o bardzo ważne składniki, ale nie mogą być traktowane jako substancje lecznicze.

O: Dlaczego? Mnie wielokrotnie pomógł preparat Y.

L: Nie wykluczam tego, że suplementy w różnych sytuacjach mogą wywierać działanie wspomagające proces leczenia, lecz nie są lekami m.in. dlatego nie mają zwykle badań potwierdzających skuteczność ich stosowania – po prostu nie ma takiego wymogu. A jeśli tak jest, to albo istnieje ryzyko działań niepożądanych, albo ich działanie jest tak znikome, że nie zaszkodzi, ale także nie wylicza.

O: Widzę, że jest pan bardzo krytycznie nastawiony do suplementów. Ja mam inne zdanie – w Stanach Zjednoczonych wszyscy stosują suplementy.

L: Szanuję pana opinię, niemniej holdując zasadom medycyny opartej na

faktach, gdzie liczą się badania, dowody, statystyki, zachęcam do większej ostrożności, np. do konsultowania zamiaru zastosowania suplementu z lekarzem, a także dokładnego studiowania informacji o preparacie i jego producencie (suplement suplementowi nie jest równy).

A ponadto badania pokazują, że najważniejsze dla utrzymania zdrowia są: zdrowa dieta, ruch, okresowa kontrola medyczna – i do tego państwa zachęcam. Warto zapamiętać jedną zasadę – po suplementy diety sięgamy tylko w wyjątkowych sytuacjach. Nie ma potrzeby ich zażywania, jeśli prawidłowo się odżywiamy. Wskazaniem do ich stosowania są np. stany obniżonej odporności, zwiększona aktywność fizyczna lub umysłowa. Myślę, że warto to wziąć pod uwagę. Niebagatelnym argumentem przemawiającym za ograniczeniem suplementacji jest także ich niemały koszt.

O: Przekonał mnie pan, jest pan bardzo stanowczy w swoich opiniach. Stosowanie suplementów zarezerwuję do, jak pan powiedział, wyjątkowych sytuacji. Teraz np. wybieram się na wyścig kolarski.

L: Trzymam pana za słowo i trzymam kciuki za sukces w zawodach.

O: Dziękuję, dziękuję także za zaświadczenie. Do widzenia.

L: Do widzenia.

Ta celowo nieco „przesłonzona” wersja rozmowy miała dobitnie pokazać kluczowe elementy skutecznego oddziaływania na rozmówcę. Pamiętaj o nich, jeśli chcesz skutecznie motywować do zmiany postaw i zachowań związanych ze stosowaniem suplementów.

A więc:

- Okazuj szacunek i zrozumienie dla opinii innych
- Nie krytykuj, nie deprecjonuj, nie oceniaj
- Subiektywne opinie zamieniaj na obiektywne, znane i naukowo potwierdzone fakty
- Stosuj argumentację racjonalno-emocjonalną
- Dopasowuj argumentację do potrzeb rozmówcy (dla jednego ważne będą wyniki badań, dla innych wydatki finansowe)
- Nie wywieraj presji

Powodzenia.

Warto skorzystać z doradztwa podatkowego – bezpłatnie dla członków DIL

W codziennej praktyce lekarskiej kwestie podatkowe często schodzą na dalszy plan, a przecież odpowiednio dobrane rozwiązania mogą znacząco wpłynąć na bezpieczeństwo finansowe i komfort pracy. Dlatego Dolnośląska Izba Lekarska we Wrocławiu oferuje swoim członkom bezpłatny dostęp do profesjonalnego doradztwa podatkowego.

Z konsultacji mogą skorzystać zarówno lekarze i lekarze dentyści prowadzący własną działalność, jak i ci wykonujący zawód w ramach umowy o pracę lub

umowy cywilnoprawnej. Usługa dostępna jest w ramach składki członkowskiej – nie wiąże się z dodatkowymi opłatami.

Wsparcie zapewnia firma APTM Doradcy Podatkowi s.c. specjalizująca się we współpracy z przedstawicielami zawodów medycznych. Zespół tworzą doradcy podatkowi, eksperci prawni oraz specjaliści w zakresie finansów i podatków. Jeśli chcecie państwo skorzystać z porady, czy wyjaśnić problem podatkowy związany z wykonywaniem zawodu lekarza

lub lekarza dentystry, prosimy o **kontakt mailowy: podatki@dilnet.wroc.pl**.

Ustalone zostaną szczegóły i termin konsultacji. Stacjonarnie przyjmujemy w poniedziałki od godz. 11.00 do 14.00 w siedzibie DIL przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 **lub online w dogodnym terminie i czasie (telefon lub platforma Zoom)**.

Oferta skierowana jest do lekarzy i lekarzy dentystry, a także firm i podmiotów leczniczych o różnej osobowości prawnej.

DO PROKURATURY WYŁĄCZNIE Z ADWOKATEM

Szczegóły dotyczące korzystania z asysty adwokata dostępne pod:

tel. kom.: 507 006 847, e-mail: Anna.Knotz@interpolska.pl, dil@dilnet.wroc.pl

DOŚWIADCZYŁEŚ HEJTU?

POMOC PRAWNA FINANSOWANA PRZEZ
DOLNOŚLĄSKĄ IZBĘ LEKARSKĄ

KONTAKT Z ADWOKATEM:
tel. (71) 722 42 85
od poniedziałku do piątku w godzinach od 9 do 15
e-mail: office@legalskills.eu

LEGAL SKILLS
BASIŃSKI MORAWSKI KUĆA SKOWRON
ADWOKACKA SPÓŁKA PARTNERSKA

BEZPŁATNE DORADZTWO PODATKOWE

dla lekarzy i lekarzy dentystry | członków Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

- wybór formy opodatkowania
- konsultacje w sprawach ZUS
- rozliczenia kosztów, leasingu
- bieżące wsparcie podatkowe
- przygotowanie do zmian w przepisach
- doradztwo w zakresie VAT

Indywidualne konsultacje po wcześniejszym umówieniu | Online lub w siedzibie DIL | Kontakt: podatki@nil.org.pl

Doraźna pomoc prawna

dla lekarzy i lekarzy dentystry w ramach ubezpieczenia Inter
finansowana przez Dolnośląską Izbę Lekarską

Zakres pomocy:
prawo administracyjne z wyłączeniem prawa podatkowego,
prawo cywilne, prawo pracy, prawo karne, prawo rodzinne.

Każdy piątek w godz. 12.00-15.00, siedziba DIL (II piętro)
Tel. DIL: 71 798 80 50
Tel. infolinia: 22 333 75 75 lub przez formularz internetowy
na stronie legalskills.pl/strefalekarza.pl

LEGALSILLS
ADWOKACKO-RADCOWSKA SPÓŁKA PARTNERSKA
Basiński · Dubowska · Skowron · Wujkowski

WROCŁAW
20-21.11.2025

KONFERENCJA
LEKARZ JAKO AUTOR I BOHATER
LITERACKI VI
MEDYCyna I DZIECKO

THE DOCTOR BY LUKE FIDES - 1891 - DORRENA PUBLICZNA

KOMITET NAUKOWY I ORGANIZACYJNY

prof. Edward Białek

Uniwersytet Wrocławski

prof. Andrzej Wojnar

Komisja Kształcenia DRL

dr hab.

B. Bruziewicz-Mikłaszewska

Ośrodek Pamięci
i Dokumentacji Historycznej DIL

dr Dariusz Lewera

Polskie Towarzystwo
Historii Nauk Medycznych

Do udziału w konferencji zapraszamy historyków medycyny, ekspertów z zakresu bioetyki, medycyny narracyjnej, humanistyki medycznej, literaturoznawców, filmoznawców, historyków sztuki i przedstawicieli innych dyscyplin. Przedmiotem badań może być działalność badaczy i praktykujących medyków, którzy wnieśli znaczący wkład w rozwój specjalizacji lekarskich takich jak: chirurgia dziecięca, choroby płuc dzieci, endokrynologia i diabetologia dziecięca, gastroenterologia dziecięca, kardiologia dziecięca, nefrologia dziecięca, neonatologia, neurologia dziecięca, onkologia i hematologia dziecięca, otorynolaryngologia dziecięca, pediatria, położnictwo i ginekologia, psychiatria dzieci i młodzieży, stomatologia dziecięca, urologia dziecięca i inne. Analizowane mogą być teksty kultury problematyzujące relacje małego pacjenta z personelem medycznym i organizatorami procesu terapeutycznego, albo postawy i zachowania dziecka w obliczu choroby i śmierci w estetycznych wizjach pisarzy, twórców filmowych i artystów plastyków.

TERMIN NADSYŁANIA PRAC - 31 sierpnia 2025

MIEJSCE OBRAD

sale wykładowe DIL, Wrocław, al. Matejki 6

Uniwersytet
Wrocławski

więcej informacji
+48 536 555 350
+48 791 663 339

odwiedź stronę internetową
www.pthmif.pl

Flamenco i taniec orientalny

Zapraszamy na zajęcia flamenco i tańca orientalnego do siedziby DIL we Wrocławiu przy Kazimierza Wielkiego 45.

Dołącz do nas we wtorki:

- o godzinie 18 taniec orientalny (zajęcia odpłatne),
- o godzinie 19 flamenco – będziemy się uczyć guajiras z wachlarzem.

☐ Rada Klubu Lekarzy

Fot. z archiwum MN.

Komisja Sportu DIL zaprasza wszystkich chętnych lekarzy do udziału w amatorskich zajęciach sportowych – piłka siatkowa i koszykówka

Spotkania odbywają się w każdą środę, godz. 20.30 – sala gimnastyczna w Liceum Ogólnokształcące nr XIV przy ul. Brücknera 10 we Wrocławiu.

Zajęcia sportowe dla lekarzy

Spróbujcie swoich sił w padlu

Zapraszamy wszystkich lekarzy Dolnośląskiej Izby Lekarskiej grających w sporty rakietowe na zawody padla!

15 listopada 2025 (sobota), godz. 9.00

H&P, ul. Kozanowska 69, Wrocław

Gramy w deblu, ale zapisy są indywidualne.

Dwie grupy:

średniozaawansowana i zaawansowana

Zgłoszenia SMS:

695 768 243 – Małgorzata Fitrzyk

Fot. Freepik

Uczestników konferencji przywitani prezes Saksońskiej Krajowej Izby Lekarskiej Eric Bodendieck (z lewej) i prezes DRL Paweł Wróblewski

Fot. z archiwum DIL

Międzynarodowa konferencja „Medycyna Przyszłości – Przyszłość Medycyny” we Wrocławiu

13 września 2025 roku w siedzibie Dolnośląskiej Izby Lekarskiej przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 odbyła się wyjątkowa konferencja naukowa pt. „Medycyna Przyszłości – Przyszłość Medycyny”, współorganizowana przez Dolnośląską Izbę Lekarską oraz Saksońską Krajową Izbę Lekarską. Wydarzenie miało charakter międzynarodowy – zgromadziło lekarzy, ekspertów, przedstawicieli środowisk akademickich z Polski i Niemiec.

Spotkanie otworzyli i poprowadzili wspólnie prezesi obu izb lekarskich – Eric Bodendieck – prezes Saksońskiej Krajowej Izby Lekarskiej oraz Paweł Wróblewski – prezes Dolnośląskiej Rady Lekarskiej. Podkreślili oni znaczenie wymiany doświadczeń w zakresie nowoczesnych rozwiązań dla medycyny – zarówno narzędzi diagnostycznych i terapeutycznych, jak i podejść systemowych – zaznaczając, że przyszłość ochrony zdrowia wymaga szerokiego spojrzenia, obejmującego nie tylko aspekty technologiczne, lecz także prawne, etyczne i społeczne, wynikające z dynamicznie zmieniających się potrzeb pacjentów i wyzwań stojących przed systemem zdrowia.

Pierwszym prelegentem po oficjalnym otwarciu konferencji była Mariola Józwiak-Węclewska, prawniczka specjalizująca się w zagadnieniach

związanych z rozwojem sztucznej inteligencji i innowacjami technologicznymi w ochronie zdrowia. Na co dzień związana jest z Ministerstwem Cyfryzacji, gdzie odpowiada za przygotowanie „Polityki rozwoju sztucznej inteligencji w Polsce do 2030 roku”. Pełni również funkcję prezesa Centrum Rozwoju Polskich Technologii Sp. z o.o., a swoją wiedzę uzupełniała na studiach podyplomowych i MBA z zakresu innowacji w zdrowiu.

Józwiak-Węclewska zwróciła uwagę, że szybki rozwój technologii medycznych stawia przed ustawodawcami i instytucjami odpowiedzialnymi za politykę zdrowotną szereg nowych wyzwań. Regulacje dotyczące AI powinny – jej zdaniem – nie tylko zapewniać bezpieczeństwo pacjentów, ale także umożliwiać rozwój innowacji, tak aby prawo nie stało się barierą, lecz wsparciem dla postępu. Prelegentka wskazała również na potrzebę zrównoważenia interesu państwa, instytucji medycznych, środowiska lekarskiego i samych pacjentów, dla których nowe technologie mogą być szansą na lepszą, szybszą i bardziej precyzyjną opiekę zdrowotną, ale wiążą się również z dużą odpowiedzialnością wśród lekarzy.

Kolejnym mówcą w tym bloku był PD Dr Markus Herrmann, lekarz i badacz związany z Saksonią, który w referacie *Lekarskie narzędzie jak każde inne?*

Etyczne rozważania na temat zastosowania sztucznej inteligencji w medycynie skupił się na kwestii odpowiedzialności zawodowej lekarza w erze nowoczesnych technologii. Wskazał, że choć AI może wspierać proces diagnostyczny, nie zwalnia to lekarza z konieczności podejmowania ostatecznych decyzji zgodnych z zasadami etyki lekarskiej. Jego wystąpienie nadało dyskusji wymiar praktyczny, pokazując, że wyzwania etyczne są równie istotne jak rozwój technologii czy regulacje prawne.

Dr n. med. i n. o zdr. Nikola Fajkis-Zajączkowska w swoim wystąpieniu *Jak oceniać i weryfikować rozwiązania AI w ochronie zdrowia – praktyczny przewodnik dla decydentów i klinicystów* przedstawiła kryteria, jakimi należy się kierować, oceniając algorytmy wprowadzane do medycyny. Zwróciła uwagę na konieczność ścisłej walidacji i transparentności rozwiązań, by mogły one realnie wspierać klinicystów, zamiast generować dodatkowe ryzyko.

Tematykę psychiatrii i zdrowia psychicznego poruszyła dr n. med. Barbara Dziadkowiec-Macek w referacie *Sztuczna inteligencja w psychiatrii*. Prelegentka wskazała na możliwości, jakie dają nowe technologie w diagnostyce i monitorowaniu zaburzeń psychicznych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, podkreślając jednocześnie wrażliwość i delikatność tej dziedziny.

W czasie trwania konferencji – na sali obrad

Kwestii danych medycznych i ich potencjału do trenowania algorytmów poświęcone były dwa wystąpienia. Dr n. med. Jowita Halupczok-Żyła, endokrynolog, popularyzatorka nauki, przewodnicząca Zespołu ds. AI i Innowacji Technologicznych w Ochronie Zdrowia DRL, w wykładzie *Zbiory danych medycznych jako źródło kształcenia AI – partnera współczesnego lekarza* wskazała, że jakość danych staje się kluczowym elementem sukcesu na-

rzędzi sztucznej inteligencji. Kontynuacją tej refleksji było wystąpienie Dr. Steffena Heßa, który w referacie *Sztuczna inteligencja a dane medyczne* podjął temat konieczności ochrony i odpowiedniego zarządzania wrażliwymi informacjami pacjentów.

Ostatnia część konferencji skupiła się na konkretnych zastosowaniach sztucznej inteligencji w medycynie.

Dr n. med. Adrian Korbecki, specjalista radiologii, w wykładzie *AI w radiologii: Jak sztuczna inteligencja wspiera diagnostykę obrazową?* zaprezentował przykłady nowoczesnych rozwiązań wspierających interpretację badań obrazowych. Zwrócił uwagę, że odpowiednio wdrożone narzędzia mogą znacząco zwiększyć skuteczność diagnostyki i skrócić czas oczekiwania pacjentów na wyniki.

Na zakończenie Dr Jan Moritz Middeke w wystąpieniu *Możliwości zastosowania sztucznej inteligencji w onkologii* przedstawił potencjał AI w wykrywaniu nowotworów, doborze terapii i monitorowaniu przebiegu leczenia. Zwrócił uwagę, że to właśnie w onkologii, ze względu na dużą objętość danych oraz znaczenie szybkiego rozpoznania, zastosowanie nowoczesnych technologii może być szczególnie korzystne

Konferencja „Medycyna Przyszłości – Przyszłość Medycyny” okazała się znacznie więcej niż przeglądem najnowszych osiągnięć technologicznych. Było to forum wymiany doświadczeń, refleksji i debat nad tym, jak innowacje w medycynie kształtują codzienną praktykę lekarską, a jednocześnie stawiają przed nami pytania o granice etyki i prawa. Prelegenci podkreślali, że sztuczna inteligencja nie jest celem sama w sobie – nie zastąpi lekarza, ale może stać się niezwykle wartościowym wsparciem w diagnostyce, terapii i podejmowaniu decyzji medycznych. Kluczowe jest jednak, by rozwój i zastosowanie tych narzędzi odbywały się w sposób odpowiedzialny, z uwzględnieniem bezpieczeństwa pacjentów, ochrony danych i standardów etycznych. Konferencja pokazała, że połączenie nowoczesnej technologii z ludzkim doświadczeniem i wrażliwością może stworzyć nową jakość w opiece medycznej, otwierając przed lekarzami i pacjentami zupełnie nowe perspektywy.

Organizatorzy zapowiedzieli kontynuację inicjatywy w kolejnych latach, aby stworzyć trwałą przestrzeń do wymiany wiedzy i wspólnego budowania przyszłości medycyny.

□ Aleksandra Chrzęścik

O AI w radiologii mówił dr Adrian Korbecki

Poruszane zagadnienia wywołały ożywioną dyskusję

Od lewej: Eric Bodendieck, Katarzyna Jungiewicz-Janusz – przewodnicząca Komisji Współpracy Międzynarodowej, Paweł Wróblewski i wykładowcy: Mariola Józwiak-Węclewska, Jowita Halupczok-Żyła, Barbara Dziadkowiec-Macek, Adrian Korbecki, Markus Hermann, Jan Moritz Middeke

Tak obecnie wygląda budynek dawnego sanatorium

Fot. Piotr Dachowicz

Spotkanie po latach pracowników i pacjentów dawnego sanatorium w Trzebnicy

15 sierpnia 2025 r. lekarze, pielęgniarki, wychowawczynie i pacjenci nieistniejącego od 14 lat Wojewódzkiego Szpitala Schorzeń Narządów Ruchu dla Dzieci i Młodzieży w Trzebnicy (popularnie znanego jako sanatorium dla dzieci) spotkali się, aby wspólnie powspominać dawne dzieje – niepowtarzalną, rodzinną atmosferę, która panowała w tej jednostce medycznej.

Spotkanie zostało zorganizowane przez dzieci lekarzy (obecnie już nieżyjących, a w przeszłości pracujących w sanatorium): Monikę i Maję – córki dr Magdaleny Wojnar, Biankę – córkę prof. Jerzego Przybylskiego i Dorotę – córkę dr Elżbiety Stanisławskiej. Na miejsce spotkania wybrano jedną z sal w klasztorze Sióstr Boromeuszek w Trzebnicy, ze względu na wspólną historię tego zgromadzenia zakonnego i sanatorium. Bowiem to właśnie boromeuszki wybudowały budynek sanatorium w 1905 r. i przed II wojną światową prowadziły tu pensję dla dziewcząt, o nazwie „Immaculata” (z łac. „Niepokalana”). Sala, w której się spotkaliśmy, też nosi nazwę „Immaculata”.

Potencjalnych uczestników spotkania szukano, umieszczając ogłoszenia na portalach społecznościowych, przeszukując przestrzeń internetu, a także wykorzystując dawne kontakty. Na Facebooku powstała grupa byłych pacjentów i pracowników dawnego sanatorium w Trzebnicy, na której jest

obecnie ponad 50 osób – zapraszamy serdecznie osoby, których jeszcze tam nie ma. Właściwie wszystko zaczęło się od tego, że potrzebne były materiały do artykułu o historii sanatorium (który notabene ma się ukazać za jakiś czas także na łamach „Medium”) i dlatego planowane było spotkanie

Wchodzimy na teren dawnego sanatorium

Ksiądz dr Roberto Saltini (w środku) witany przez lekarzy z sanatorium

Od prawej: mgr Maja Mróz, dr n. wet. Monika Wojnar, mgr Bianca Turno – organizatorki spotkania oraz Małgorzata Jaworska – pacjentka

przy kawie w dość kameralnym gronie (kilka osób). Jednak okazało się, że jest duże zainteresowanie takim wspólnym powspominaniem czasów świetności sanatorium. Finalnie na spotkaniu było w sumie 20 osób, większość pielęgniarek, kilkoro lekarzy, wychowawców i pacjentów.

Przybyłych gości w imieniu organizatorów przywitała Monika Wojnar, przedstawiając także plan spotkania. Następnie każdy z uczestników powiedział kilka słów o sobie. Potem pani Anna Bajak – emerytowana pielęgniarka, obecnie przewodnicząca w Sanktuarium Św. Jadwigi – przedstawiła historię sanatorium. Podczas przerwy na kawę wspólnie oglądano zdjęcia, dokumenty i inne pamiątki z czasów działania sanatorium, przyniesione przez uczestników. Na koniec odbył się spacer po sanatoryjnym ogrodzie przy ul. Stawowej (za zgodą obecnego właści-

ciela – Gminy Trzebnica, dziękujemy Panu Burmistrzowi za tę możliwość), wzbogacony ciekawostkami przygotowanymi przez panią Anię.

Atmosferę pełną serdeczności i nostalgia – biorący udział w spotkaniu chętnie by kontynuowali na kolejnym spotkaniu. A może nawet powstanie cykl spotkań? Czas pokaże.

Wśród osób przybyłych na spotkanie bardzo ciekawą postacią był dr Roberto Saltini, który w latach 1986–91 był anestezjologiem w zespole prof. Przybylskiego. Włoch z Toskanii, który w służbie katolickiego Ruchu Focolari (oficjalnie znanego jako „Dzieło Maryi”, kładącego nacisk na miłość, jedność i dialog), pracował najpierw w byłym NRD, organizując nowoczesny oddział anestezjologiczny w Lipsku, następnie pracował w zespole prof. Ryszarda Kocięby w Centrum Mikrochirurgii i Transplantacji Ręki w Trzeb-

nicy. A potem – właśnie w „naszym” sanatorium. W roku 2004 przyjął święcenia kapłańskie i od tego czasu posługuje jako współodpowiedzialny Ruchu Focolari w Polsce, mieszkając pod Warszawą. Mimo swoich prawie 90 lat, jest w świetnej formie i przybył z radością na spotkanie w Trzebnicy, tym bardziej że akurat w tym czasie przebywał w okolicach Wrocławia.

Serwis kawowy zasponsorowała Dolnośląska Izba Lekarska, za co serdecznie dziękujemy. Natomiast salę „Immaculata” siostry udostępniły nam bezpłatnie i do tego dołożyły wszelkich starań, przygotowując z sercem każdy detal. Na uwagę zasługuje także fakt, że Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej DIL objął pieczę nad pracami dokumentującymi historię sanatorium.

□ Monika Wojnar

Po latach spotkali się lekarze, pielęgniarki, wychowawcy i pacjenci

I Mistrzostwa Polski Lekarzy w Biegu Górskim na Długim Dystansie

9 sierpnia 2025 r., w zachwycającym paśmie Beskidu Żywieckiego, odbyły się pierwsze w historii Mistrzostwa Polski Lekarzy w Biegu Górskim na Długim Dystansie. Stano- wiły imprezę towarzyszącą Chudemu Wawrzyńcowi, jednemu z najstarszych i najbardziej znanych ultramaratonów górskich w naszym kraju.

Punktualnie o godzinie 4 nad ranem z Rajczy, wśród ponad 700 uczestników, wystartowało 42 lekarzy, tj. 18 pań i 24 panów w różnym wieku, kilkunastu specjalności, członków kilkunastu Izb Lekarskich. Bieg długości prawie 52 kilometrów, z przewyższeniami około 2500 metrów, prowadził przez najpiękniejsze górskie zakątki regionu. W związku z typową dla tego rodzaju zawodów wczesną godziną startu, początkową część trasy zawodnicy pokonać musieli w świetle czołówek, by po żmudnym podejściu na Rachowiec doświadczyć spektakularnego wschodu słońca, do którego przygrywały zawodnikom rozsiane po tej części trasy góralskie kapele. Kolejne kilkanaście kilometrów wspinaczki, przez Beskid Graniczny i Kikulę, prowadziło najtrudniejszym na trasie podejściem na Wielką Raczę, gdzie wolniejsi biegacze po raz pierwszy od startu mieli możliwość uzupełnienia w schronisku zapasów wody i jedzenia. Warto nadmienić, że najszybsi, którzy osiągnęli szczyt przed godziną 8.00, a więc przed jego otwarciem, nie mieli możliwości skorzystania z tych dobrodziejstw, w tym wspaniałych pierogów, które ożywiły niejednego wycieńczonego śmiaka. Dla szybkiej czołówki jedyną możliwością zaopatrzenia był jedyny oficjalny punkt żywieniowy na trasie, który znajdował się około 10 km dalej, po zdobyciu kolejnego beskidzkiego wierzchołka – Jaworzyny. Jako że zawody odbywały się w formie semi sel-

f-support, przez większość trasy każdy z zawodników był zmuszony do biegu z kilkukilogramowym plecakiem wypełnionym prowiantem, kilkoma litrami wody i izotoniku oraz niezbędną w nieprzewidywalnych górach odzieżą.

Po zaliczeniu punktu kontrolnego na przełęczy Przegibek na około 36. kilometrze, ostatnia część trasy prowadziła nieco mniej zalesionymi szlakami przez Wielką Rycerzową, nieopodal kolejnego malowniczego schroniska. Tym razem to najszybsi mogli cieszyć się z komfortu biegania pod chmurami rześkiego poranka. Ci, którzy wybiegali z punktu na Przegibku po 11 rano doświadczyli bezwietrznej, słonecznej pogody z temperaturą dochodzącą do 30 st. C.

Ostatnia część trasy to nieskończenie długie i podstępne podejście na Muncu, którego wierzchołek nieustannie wydawał się być już w zasięgu wzroku, by po chwili okazać się tylko kolejną górką podszczytowa. W końcu po jego zdobyciu zmęczeni biegacze doświadczyli niewdzięcznego, męczącego psychicznie i zabierającego resztki sił zbiegu, prowadzącego na przemian kamiennym szlakiem i ciemnym, gliniastym wąwozem, by po kilkuset metrach płaskiego biegu po asfalcie osiągnąć metę w Ujsołach. Ostatecznie dotarli do niej wszyscy nasi koledzy i koleżanki, najszybsi we wczesnych godzinach przedpołudniowych pozostali nawet około 17.00. Gratulacje dla wszystkich.

Mistrzostwo Polski, we wspaniałym stylu i z dużą przewagą, zdobyli Justyna Janus z OIL w Rzeszowie (5. miejsce w klasyfikacji generalnej) oraz Michał Kozłowski ze Śląskiej IL (9. miejsce w klasyfikacji generalnej). Warto odnotować udział aż czterech członków naszej Dolnośląskiej Izby we Wrocła-

wiu, w tym wysokie – czwarte miejsce – doktor Julii Iwanow. Cieszy również fakt, że aż 20 lekarzy uzyskało wyniki na wysokim poziomie ITRA, ścigając się bark w bark z najlepszymi trailowcami w kraju. W związku z tym nasze środowisko zostało docenione przez organizatorów wspaniałą ceremonią wręczenia statuetek dla najlepszych lekarzy, która odbyła się tuż po ceremonii głównej, około godziny 13.00. Wieczorem zorganizowane zostało spotkanie integracyjne w jednej z okolicznych baczówek, w trakcie którego poza wianą wrażeń z trasy czy dalszych planach biegowych, prezentowano historię naszego lekarskiego biegania.

Jako organizatorzy dziękujemy wszystkim za udział, walkę i wsparcie towarzystwo. Mamy nadzieję, że bieganie będzie nas jeszcze bardziej integrować i wkrótce spotkamy się na kolejnej biegowej wyrypie! Zachęcamy do udziału w II Mistrzostwach Lekarzy w Biegu Górskim na Długim Dystansie w 2026 roku.

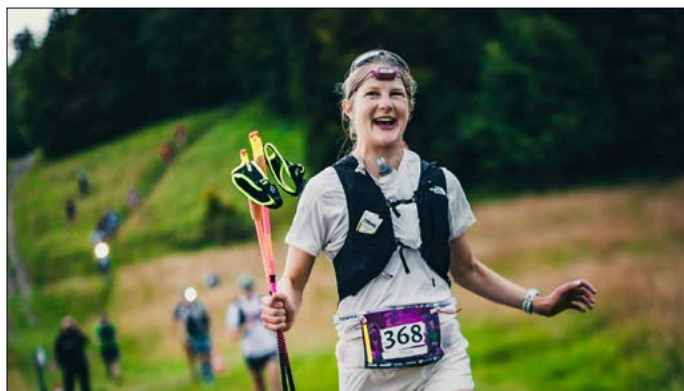
- ❑ dr hab. n. med. Adam Stangierski
- ❑ dr Przemysław Kutrzyk

Zdobywcy trofeów:

1. Michał Kozłowski – Śląska IL
 2. Robert Niewiedziała – OIL Warszawa
 3. Kacper Janas – OIL Szczecin
 4. Adrian Grzelak – OIL Kraków
 5. Marek Antończak – Lubelska IL
 6. Radosław Guzy – Śląska IL
-
1. Justyna Janus – OIL Rzeszów
 2. Magdalena Szymala-Lipka – OIL Rzeszów
 3. Kamila Tymosiak – Bydgoska IL
 4. Julia Iwanow – Dolnośląska IL
 5. Joanna Pszeniczna – OIL Warszawa
 6. Anna Barczak – OIL Częstochowa

Julia Iwanow na trasie biegu

Fot. z archiwum A.S.

Spotkanie szkoleniowo-integracyjne KLPP

Po raz kolejny, w dniach 29.05–01.06.2025, odbył się wyjazd szkoleniowo-integracyjny Koła Lekarzy Prywatnie Praktykujących w Polanicy Zdroju.

Tematem szkolenia prowadzonego przez mgr Barbarę Mieczkowską były aspekty prawne, w tym aktualizacja przepisów dotyczących prowadzenia praktyk lekarskich.

Taki wyjazd jest bardzo dobrą okazją do spędzenia wspólnie czasu i wymiany wiedzy oraz doświadczeń z naszej pracy zawodowej.

Nie mogę pominąć faktu, że przebywanie w takim gronie sprzyja odpoczynkowi i wzmacnianiu relacji. Zachęcam więc wszystkich członków KLPP do udziału w następnym wyjeździe szkoleniowo-integracyjnym. O terminie spotkania zostaną Państwo odpowiednio wcześniej poinformowani.

□ Alicja Orłowska
członkini Zarządu KLPP

Na zdjęciu, siedzą: od lewej Marzena Kufel, Marek Stehlik, Daria Zacharko-Kucharyk, Marianna Kozina
Stoją: od lewej Iwona Siekierka, Krystyna Majdzik, Barbara Mieczkowska-Rogała, Jadwiga Banaszak

Fot.A.O.

Delegacja DIL W Gross-Rosen

Od kilku lat przedstawiciele DIL biorą udział w obchodach wydarzeń wrześniowych w Gross-Rosen.

7 września 2025 r., w 86. rocznicę wybuchu II wojny światowej w uroczystościach upamiętniających ofiary tej wojny – udział wzięły oraz złożyły wieniec okolicznościowy pod Pomnikiem-Mauzoleum w Gross-Rosen i wiązanek biało-czerwonych kwiatów pod tablicą upa-

miętniającą lekarzy – więźniów KL Gross-Rosen: prof. Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska (Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej DIL we Wrocławiu), lek. Małgorzata Niemiec (DIL Wrocław), lek. Barbara Polek (DIL – Delegatura Jelenia Góra) i lek. Krystyna Michalak (Koło Terenowe DIL Świdnica).

□ Krystyna Michalak

Fot.KM

Przy tablicy upamiętniającej lekarzy – więźniów KL Gross-Rosen ufundowanej przez DIL oraz UMW. Od prawej: Barbara Polek, Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska, Małgorzata Niemiec, Krystyna Michalak, oraz reprezentujące Pogotowie Ratunkowe w Świdnicy Beata Szczepankowska (dyrektor Pogotowia) i Ewa Kosowska

Fot.MN

Z wieniec delegacja DIL.
Od prawej: Krystyna Michalak, Barbara Polek, Małgorzata Niemiec i Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska

Dzień Dziecka w Kowarach

26 lipca 2025 roku do Pałacowej Bawialni w Kowarach zostały zaproszone dzieci lekarzy i lekarzy dentystów, żeby świętować Dzień Dziecka. Spotkanie zorganizowała Komisję Młodych Lekarzy we współpracy z Delegaturą Jeleniogórką DIL. We wspólnej zabawie wzięło udział 34

dzieci oraz ich rodzice. Od samego początku panowała radosna, rodzinna atmosfera, a dzięki sprzyjającej pogodzie mogliśmy skorzystać z wszystkich atrakcji oferowanych przez organizatora na świeżym powietrzu. Wydarzenie było nie tylko okazją do wspólnej zabawy, ale także integracji rodzin i budowania po-

zytywnych relacji w naszym środowisku. Uśmiechy dzieci oczywiście bezcenne. Mamy nadzieję – że kolejnym razem spotkamy się w liczniejszym gronie.

□ **Katarzyna Solarz**
lekarz z Delegatury Jeleniogórką DIL

Fot. K.S.

To ja
może
się
położę

Adria Art

Teksty piosenek:
Artur Andrus,
Michał Chłodziński

Teksty prozą:
Robert Górski

występuje
Katarzyna Zielińska

Spektakl jest koprodukcją agencji Green Production Katarzyny Zielińskiej i Teatru Komedia w Warszawie

Teatr Komedia

10.11

SPEKTAKL
MUZYCZNY

To ja może się położyć

Katarzyna Zielińska w solowym spektaklu z muzyką na żywo

Wrocław, Impart Centrum
godz. 19.00

DLA CZYTELNIKÓW MEDIUM
I OSÓB TOWARZYSZĄCYCH
KOD RABATOWY -10%: MEDIUM10

DOLNOŚLĄSKA IZBA LEKARSKA
i dr KAZIMIERZ PICHLAK

zapraszają na koncert

4 żywioły

Kazimierz Pichlak | wierszowanie
Roman Samostrokov | wiolonczela
Vitalina Samostrokov | fortepian
Jarosław Góral | słowo

23 listopada 2025
godz. 18:00

Sala DIL Wrocław, **ul. Matejki 6!**

O innowacjach, które zmieniają oblicze medycyny

Onkologia spersonalizowana, robotyka i sztuczna inteligencja, a także najnowsze technologie w kardiologii – to główne tematy międzynarodowego kongresu HealthTech Synergy Hub, który organizujemy na Politechnice Wrocławskiej w dniach 13–15 października 2025 r.

Jak wygląda chirurgia wspomagana sztuczną inteligencją? Czy personalizacja leczenia onkologicznego to już standard? W jaki sposób neurotechnologie wspierają terapię pacjentów? Jakie są nowe trendy we współczesnej kardiologii? O tych ważnych tematach rozmawiać będą uczestnicy **HealthTech Synergy Hub Congress**, który odbędzie się w Centrum Kongresowym Politechniki Wrocławskiej w dnach **13–15 października 2025 r.** Na wydarzenie można się wciąż rejestrować.

– Do wygłoszenia prelekcji podczas naszej konferencji zaprosiliśmy liczne grono uznanych naukowców i lekarzy z całego świata. Będą oni poruszać tematy z pogranicza medycyny, technologii i sztucznej inteligencji, a Wrocław w tych dniach będzie europejskim centrum technologii medycznych – zapowiada **prof. Arkadiusz Wójs**, rektor Politechniki Wrocławskiej.

To właśnie największa wrocławska uczelnia podjęła się zadania stworzenia przestrzeni, gdzie nauka ma szansę spotkać się z praktyką kliniczną, a nowe technologie z konkretnymi wyzwaniami zdrowotnymi.

– Gdy w 2023 roku powołaliśmy Centrum Zaawansowanych Technologii dla Medycyny HealthTech Synergy Hub (HTSH), od razu wiedzieliśmy, że musi to być miejsce inicjujące współpracę naukowców, lekarzy, przedsiębiorców i jednostek otoczenia biznesu – wyjaśnia **prof. Halina Podbielska**, przewodnicząca Komitetu Sterującego HealthTech Synergy Hub Congress. – Dlatego naturalnym krokiem była organizacja wydarzenia będącego odpowiedzią na rosnące znaczenie technologii w medycynie, zwłaszcza w kontekście medycyny 3P – spersonalizowanej, zapobiegawczej i predykcyjnej. I właśnie taki jest HealthTech Synergy Hub Congress – dodaje.

Trzydniowa konferencja umożliwi bliższą współpracę naukowców, lekarzy i pracowników ochrony zdrowia, inżynierów i ludzi świata techniki by dzielić się wiedzą, doświadczeniami i innowacjami, które mogą poprawić życie pacjentów.

Wśród prelegentów konferencji są m.in. uznany specjalista od fizyki mózgu prof. Marek Czosnyka z Uniwersytetu Cambridge w USA, neuroradiolog prof. Effie Kapsalaki z Uniwersytetu Tesalii w Grecji, która zajmuje się robotyką i sztuczną inteligencją w medycynie oraz ekspert w spersonalizowanej onkologii – dr Kurt Krapfenbauer, wiceprezydent EMPA – ang. European Association for Predictive, Preventive and Personalised Medicine, czy też kardiolog prof. Thomas A. Zelniker z Uniwersytetu Medycznego w Wiedniu.

– Skupimy się na najnowszych innowacjach w medycynie i przełomowych technologiach medycznych – wymienia **prof. D. Robert Iskander**, dyrektor HealthTech Synergy Hub. – Nie tylko o nich posłuchamy, ale też zobaczymy najnowsze osiągnięcia kształtujące przyszłość opieki zdrowotnej.

Program HealthTech Synergy Hub Congress skoncentrowany jest wokół czterech strategicznych obszarów, które wyznaczają kierunki rozwoju współczesnej medycyny. To nauki neurologiczne, nowe trendy w kardiologii, onkologia spersonalizowana oraz robotyka i sztuczna inteligencja w medycynie.

– To niezwykle ważne tematy, ponieważ odpowiadają na najważniej-

sze wyzwania współczesnej ochrony zdrowia, takie jak rosnące potrzeby pacjentów, niedobór kadr medycznych, potrzebę precyzyjnych terapii i przyspieszenia diagnostyki – mówi prof. Robert Iskander. – Technologie medyczne rozwijają się błyskawicznie, a zrozumienie ich potencjału staje się kluczowe dla lekarzy, naukowców i inżynierów.

– Konferencja pokaże, jak nowoczesne technologie kształtują współczesną medycynę, a sama medycyna – dynamicznie, reagując na te zmiany, staje się jednym z głównych motorów innowacji technologicznych – mówi dr hab. Dariusz Jagielski, prof. uczelni z Wydziału Medycznego PWr.

Kongres odbywa się pod honorowym patronatem – ministra zdrowia, wojewody dolnośląskiego, marszałka województwa dolnośląskiego, prezydenta Wrocławia, rektora Politechniki Wrocławskiej.

Za udział w konferencji można uzyskać 14 punktów edukacyjnych.

□ **A.Cz.-M.**

Więcej informacji: healthtechconf.pl oraz www.linkedin.com/showcase/healthtech-synergy-hub/

Link do rejestracji:
[https://docs.google.com/forms-d/e/1FAIpQLScX_jt8HmqoZv-NI9n3RdbAM5YBCPsojpuR9VL2RV-nOkSNipSQ/viewform?pli=1](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScX_jt8HmqoZv-NI9n3RdbAM5YBCPsojpuR9VL2RV-nOkSNipSQ/viewform?pli=1)

HealthTech Synergy Hub Congress.
Bridging the Gaps between Engineers and Medical Professionals.

Congress Center of the Wrocław University of Science and Technology
Wrocław, Poland
13-15 October 2025

healthtechconf.pl

Międzypokoleniowa integracja – piknik w Forcie Przygody

Wniedziele, 7 września 2025 r., na VI. Pikniku Lekarskim, zorganizowanym przez Klub Lekarza DIL i Komisję Młodych Lekarzy w Forcie Przygody, spotkali się członkowie DIL wraz z rodzinami.

Fort Przygody znajduje się na Sołtysowicach przy ul. Redyckiej na terenie dawnych poligonów wojskowych. Miejsce wymarzone dla takich wydarzeń – olbrzymia przestrzeń, zieleń, daleko od ruchliwych ulic, dookoła las.

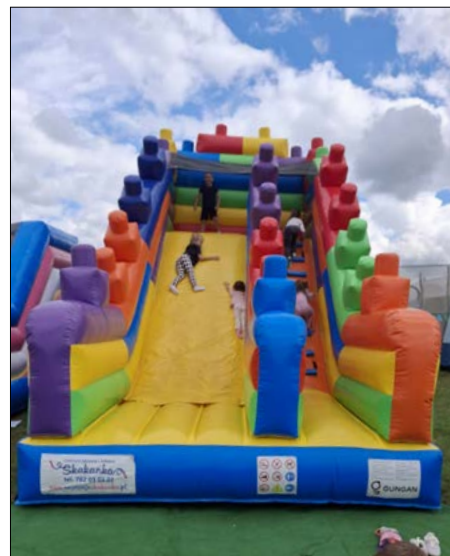
Piknik rozpoczął się o godzinie 12.00, trwał do 18.00. Na uczestników czekało wiele atrakcji, m.in. strzelnica paintballowa, strzelnica łuk, strzelnica wiatrówka, megabańki, klocki max, dmuchane zamki, szukanie przy

pomocy wykrywacza metalu ukrytych w piasku metalowych przedmiotów, quady, konkursy, gra terenowa no i oczywiście poczęstunek.

Trzeba przyznać, że z roku na rok przybywa ciekawych, inspirujących gier i zabaw. W tym roku w Forcie Przygody gościł partner wydarzenia Volkswagen Centrum Wrocław z alei Brücknera. Obdarował piknikowiczów gadżetami, a zainteresowanym prezentował swoje najnowsze samochody.

Pogoda dopisała. Piknik był wspólną zabawą dla dużych i małych. Uczestniczyło w nim około 400 osób.

□ Z.M.

Fot. MN, OK

Na spotkaniu w siedzibie DIL przy al. Matejki 6

Fot. z archiwum DIL

10 głosów, 10 tekstów, 10 miejsc

W sobotę, 23 sierpnia 2025 roku, sala konferencyjna Dolnośląskiej Izby Lekarskiej przy al. Matejki 6 wypełniła się gośćmi 14. już edycji Europejskiej Nocy Literatury. Było to jedno z 10 miejsc, gdzie aktorzy lub aktorki czytali fragmenty jednej z 10 książek wybranych specjalnie na tę okazję przez Karolinę Sulej.

W sali konferencyjnej Tomasz Schimscheiner czytał fragment książki fińskiej autorki Mia Kankimaki pt. „Kobiety, o których myślę nocą”. Książkę wydało Wydawnictwo Poznańskie w 2024 roku, a z fińskiego przetłumaczyła Iwona Kiuru. Publiczność dopisała, na 10 seansach salę przy Matejki odwiedziło łącznie blisko 1300 osób.

Szanowni Państwo,

serdecznie dziękujemy za gościnę w Klubie Lekarza DIL. Naszą Europejską Noc Literatury odwiedziły tłumy miłośników i miłośniczek literatury. Liczba publiczności na wszystkich czytaniach osiągnęła wynik 11272 osób. Dolnośląską Izbę Lekarską odwiedziło zaś 1290 osób.

Bardzo dziękuję za współpracę promocyjną i przesyłam zdjęcia do wykorzystania, które dla WIK zrealizowali Jerzy Wypych i Wojciech Chrubasik.

Wydawnictwo Poznańskie, Tomasz Schimscheiner, Dolnośląska Izba Lekarska: <https://ncloud.institutkultury.pl/index.php/s/WjEyaqdXyiQjAP7>

Pozdrawiam serdecznie

Tomasz Schimscheiner czyta fragment książki fińskiej autorki Mii Kankimaki

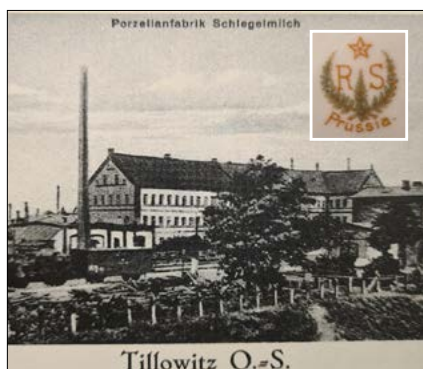
„Piękno i czar śląskiej porcelany RS Prussia”

Wystawa czasowa 14.09–30.11.2025

Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach

Historia porcelany w Tułowicach (Tillowitz) rozpoczyna się w 1811 (według niektórych źródeł 1813) roku. Wtedy Carl Prashma założył pierwszą fabrykę fajansu. W roku 1842 fabrykę wykupił hrabia Ernst von Frankenberg, rozbudowując i ulepszając technologię.

W latach 50. XIX w. zaprzestano produkcji fajansu i przekształcono zakład w fabrykę porcelany. W 1889 roku wydzierżawił ją właściciel porcelany Suhl w Turynii Reinhold Schlegelmilch, a w 1894 rozpoczął budowę nowego zakładu w Tułowicach i od tego czasu zaczyna się okres świetności porcelany RS Prussia. Fabryka Schlegelmilchów działała do 1945 roku.

Fotografia fabryki w Tułowicach

Reinhold Schlegelmilch

Fabryka należała do jednych z największych wytwórni porcelany na Śląsku. To tutaj powstawały przepiękne filiżanki, patery, serwisy. Prawie 95% produkcji przeznaczone było na eksport, dlatego w Polsce porcelana ta należy do unikatów. Największą popularność tułowicka porcelana zdobyła w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. To tam znajduje się najwięcej jej pasjonatów i kolekcjonerów. W 1986 roku w Indianapolis w stanie Indiana założono Międzynarodowe Stowarzyszenie kolekcjonerów RS Prussia, którego członkowie spotykają się co roku i dzielą pasją kolekcjonowania tej szlachetnej porcelany.

Po wojnie produkcję w Tułowicach wznowiono, ale niestety nie była to już porcelana tylko porcelit, znany zapewne wszystkim. Fabryka została zamknięta w 2001 roku.

W 2024 roku, dzięki staraniom Fundacji Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska, w odrestaurowanej fabryce powstało Muzeum Porcelany Śląskiej. W zabytkowych wnętrzach znalazły schronienie wyroby z 14 śląskich manufaktur.

Od 14 września do 30 listopada 2025 r. w Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach trwa wystawa czasowa „Piękno i czar śląskiej porcelany RS Prussia”.

Została ona objęta patronatem czasopisma „Szkło i Ceramika S+C”, a także Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. Na wystawie można zobaczyć nasze unikatowe eksponaty

dobrze znane wszystkim kolekcjonerom. Wśród nich są „Cztery pory roku”, portrety Zofii Potockiej, Madame Lebrun i Madame Recamier, pejzaże oraz dzieła wybitnych mistrzów malarstwa przeniesione na porcelanę – „Nocna straż” Rembrandta, „Dzieci jedzące ciasto” i „Chłopcy grający w kości” Bartolomeo Murillo, „Klatka” Francois Bouchera, portrety córek Ludwika XV Adelaidy oraz Henrietty jako „Diana łowczyni” oraz „Flora”

14.09.2025 w Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach odbył się wernisaż wystawy, który przyciągnął tłumy miłośników porcelany.

Wydano pierwszy w Polsce minikatalog wystawy RS Prussia, w którym przedstawiono krótką historię fabryki

Portret Zofii Potockiej

Porcelana z malarstwem Rembrandta

Porcelana z RS Prussia

i opisano wystawione eksponaty – dostępny drogą wysyłkową.

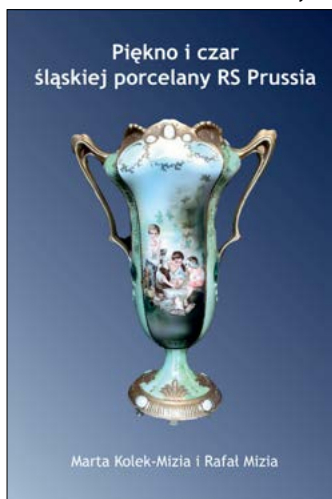
11 i 12 października o godz. 13 wszystkich zwiedzających muzeum zapraszamy na wykład o historii fabryki w Tułowicach i przedstawienie naszych eksponatów.

Serdecznie zapraszamy do 30.11.2025 r.!

- ❑ **Marta Kolek-Mizia – Specjalista Chorób Dzieci**
email: marta.kolek.mizia@gmail.com
- ❑ **Rafał Mizia – lekarz stomatolog**
email: rafal.mizia@gmail.com

Marta Kolek-Mizia i Rafał Mizia – kolekcjonerzy porcelany i pomysłodawcy wystawy

Katalog wystawy

PREMIERA
25.10.2025

„SABAT KOCICH WIEDŹM” IWONA SEREJ

W sercu dusznej Luizjany, gdzie magiczne koty są czymś więcej niż zwykłymi towarzyszami, prawdziwa magia budzi się wraz z duchową więzią. Animalsi żyją według własnych praw – jedno z nich stanowi, że raz zaciągnięty dług nie znika, tylko prędzej czy później domaga się spłaty, a jego lekceważenie może mieć poważne konsekwencje.

Akademia Maoil to miejsce, gdzie młode wiedźmy i wieduni uczą się panować nad magią i tworzyć więzi z kotami. Alec, Nina, Mia i Susannah trafiają tam z różnych powodów, ale szybko przekonują się, że sama znajomość zaklęć nie wystarczy – potrzebne jest zaufanie. Magia Kowenu Kota działa tylko w grupie, a przyjaźnie nawiązane w akademii to coś więcej niż zwykła współpraca. To sojusz, który potrafi przetrwać wszystko.

Ninę czeka konfrontacja z długiem, z kolei Alec próbuje odkryć prawdę o śmierci ojca i trafia na ślady czegoś znacznie większego. Razem będą musieli zmierzyć się z tym, co celowo przemilczane. Niewypowiedziane tajemnice nie lubią jednak ciszy – wcześniej czy później wychodzą na powierzchnię.

Tylko czy każdy jest gotów, by je usłyszeć?

EXCALIBUR
WYDAWNICTWO

Zajrzyj na nasze
social media!

EXCALIBUR
HEARTS

www.wydawnictwoexcalibur.pl

Wrocławska stomatologia na szczycie – strategia, która przynosi efekty

Prof. dr hab. Marcin Mikulewicz, dziekan Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Klub Studencki działający przy Wydziale Lekarsko-Stomatologicznym Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Fot. A. Surowiec

W ciągu zaledwie kilku lat Wydział Lekarsko-Stomatologiczny Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu przeszedł imponującą drogę – od średnich wyników w ogólnopolskich rankingach do pozycji lidera w kraju. Sukces ten nie jest dziełem przypadku. To efekt jasno wytyczonych priorytetów, inwestycji w nowoczesne zaplecze, partnerskiej współpracy ze studentami, lecz przede wszystkim żelaznej konsekwencji władz Wydziału. Wrocławska stomatologia udowadnia, że dzięki spójnej wizji i determinacji można nie tylko osiągnąć najwyższy poziom kształcenia, ale też go utrzymać, stając się wzorem dla innych ośrodków.

Strategia, która popłaca

W 2023 roku, podczas jesiennej sesji Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego, absolwenci Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu zajęli pierwsze miejsce w kraju, osiągając średnią 157,28 punktu. Rok później uczelnia powtórzyła ten sukces. Jest to szczególne osiągnięcie, biorąc pod uwagę, że przez wiele lat wrocławscy studenci zajmowali w tym rankingu znacznie niższe lokaty. To efekt starannej przemyślanej strategii, wielotorowych działań oraz zaangażowania całego zespołu. – Wielkie podziękowania należą się studentom, którzy podjęli z nami wysiłek, aby być liderem. Te osiągnięcia to nie tylko sukces uczelni, lecz także szansa dla studentów, którzy dzięki dobrym wynikom na tym egzaminie mogą zdobywać miejsca specjalizacyjne – mówi prof. dr hab. Tomasz Konopka, prodziekan ds. kształcenia na kierunku lekarsko-dentystycznym Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu.

Droga do tego wyniku rozpoczęła się od analizy wcześniejszych rezultatów i wyodrębnienia przedmiotów, które wypadły słabiej. Następnie wprowadzo-

no konkretne działania: uruchomiono nowe wykłady, włączono bazę pytań do zajęć dydaktycznych i przyjęto bardzo rygorystyczne podejście do trójstopniowych egzaminów końcowych. Dzięki wytrwałości pracowników wszystkich Katedr stomatologicznych oraz wysiłkom studentów udało się zrealizować wszystkie założenia. – Jesteśmy im bardzo wdzięczni za podjęcie tego trudu i dumni z osiągniętych wyników – dodaje prof. Tomasz Konopka.

Stawiając na jakość

Władze Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu konsekwentnie dążą do bycia liderem zmian dydaktycznych na kierunku lekarsko-dentystycznym. Przejawia się to m.in. w udziale w tworzeniu nowych standardów kształcenia i nowej formuły egzaminu OSCE. – W działaniach kierujemy się przede wszystkim standardami pro jakościowymi, dlatego jednym z pierwszych naszych kroków było dostosowanie liczby studentów do liczby stanowisk pracy i fantomów – mówi dziekan Wydziału, prof. dr hab. Marcin Mikulewicz. Obecnie na Wydziale kształci się około 100 studentów w roczniku. Zmniej-

szenie liczby miejsc, w połączeniu z wykwalifikowaną kadrą dydaktyczną, pozwala utrzymać jakość kształcenia zarówno na etapie przed-, jak i podyplomowym na bardzo wysokim poziomie.

Przed wszystkim studenci

Władze Wydziału regularnie spotykają się ze starostami poszczególnych lat, aby na bieżąco reagować na zgłaszane potrzeby. Jedną z pierwszych decyzji było utworzenie Klubu Studenckiego – komfortowej przestrzeni z częścią gastronomiczną, w której studenci mogą odpocząć między ćwiczeniami. Uruchomiono również nowe szatnie.

Uczelnia wdrożyła automatyczny system planowania zajęć dydaktycznych, a wcześniej, gdy zajęcia odbywały się w kilku lokalizacjach, szczególną uwagę zwracano na to, by studenci jak najmniej czasu poświęcali na dojazdy, a połączenia były jak najbardziej komfortowe. Równocześnie stale modernizowana jest baza kliniczna – wymieniane są fotele stomatologiczne, mikroskopy i narzędzia. W planach jest także remont pomieszczeń przeznaczonych na potrzeby stomatologii zintegrowanej.

Wsluchając się w potrzeby studentów, władze Wydziału co roku udoskonalają program kształcenia, nie tylko aktualizując sylabusy i dostosowując je do najnowszej wiedzy, lecz także wprowadzając nowe przedmioty. Przykładem mogą być: „Komunikacja”, mająca na celu rozwijanie umiejętności interpersonalnych przyszłych lekarzy

dentystów oraz „Zarządzanie w gabinecie stomatologicznym”, przygotowujące do skutecznego prowadzenia własnej działalności gospodarczej – pod względem organizacyjnym, finansowym, kadrowym i prawnym. Wydział nie zapomina o psychologicznych wyzwaniach związanych z zawodem. Duża odpowiedzialność i stres mogą prowadzić do wypalenia zawodowego, dlatego już od pierwszych semestrów studenci uczestniczą w zajęciach wspierających odporność psychiczną.

– Od samego początku staramy się wzmacniać studentów w tym zakresie – zaznacza prof. Tomasz Konopka.

Warto dodać, że współczesna stomatologia przechodzi intensywną transformację, coraz mocniej opierając się na technologiach cyfrowych i sztucznej inteligencji. Uczelnia reaguje na te zmiany, wprowadzając nowoczesne rozwiązania jako przedmioty fakultatywne, a także wykorzystując możliwość autorskiego kształtowania części programu studiów. W tej formule prowadzone są m.in. zajęcia ze stomatologii cyfrowej, estetycznej oraz profilaktyki uzależnień. – Od początku nasze działania są ukierunkowane na bliską współpracę ze studentami i partnerskie relacje. Mamy nadzieję, że przekłada się to na wzajemne zaufanie – podkreśla prof. Marcin Mikulewicz.

Chłuba Wydziału

Czasopismo *Dental and Medical Problems*, wydawane od 1990 roku, jest jednym z czołowych europejskich periodyków o tematyce ogólnostomatologicznej. Według zestawienia Journal Citation Reports 2025 zajęło 18. miejsce spośród 162 tytułów (Q1) w kategorii Dentistry, Oral Surgery & Medicine. Czasopismo, którego redaktorem naczelnym jest prof. dr hab. Mieszko Więckiewicz, uzyskało Impact Factor 3,9. – Postęp, jaki dokonał się za kadencji prof. Mieszka Więckiewicza, jest bardzo znaczący. Jesteśmy dumni z całego komitetu redakcyjnego za wprowadzenie czasopisma na prestiżowy, międzynarodowy rynek wydawniczy – podsumowuje prof. Marcin Mikulewicz.

Kształcenie i przy fantomach, i przy fotelach

W procesie kształcenia stomatologów szczególną wagę przywiązuje się do osiągania efektów klinicznych w warunkach rzeczywistych. Nauczanie dzieli się na dwa główne etapy: symulację na fantomach oraz pracę kliniczną przy fotelu. W ostatnich latach Wydział poczynił duży postęp w zakresie symulacji dzięki wdrożeniu fantomów wysokiej wierności, umożliwiających realistyczne odwzorowanie procedur, takich jak preparacja ubytków próchnicowych.

W nauczaniu klinicznym kluczową rolę odgrywa współpraca z jednostką re-alizującą świadczenia stomatologiczne w ramach kontraktu z NFZ, co zapewnia studentom stały dostęp do dużej liczby pacjentów. Dzięki temu zajęcia odbywają się w warunkach intensywnej praktyki, a wymagane efekty kształcenia są realizowane z nadwyżką, przy jednoczesnym podnoszeniu jakości wykonywanych zabiegów.

Zakorzenia w medycynie

Władze Wydziału dbają o to, by kształcenie przyszłych lekarzy dentystów miało wyraźny profil medyczny, zgodny z lekarsko-dentystycznym charakterem kierunku. – Zależy nam, by czas studiów był sprofilowany na przeniesienie stomatologii i medycyny – podkreśla prof. Tomasz Konopka. Szczególną uwagę zwraca się na znaczenie przedmiotów klinicznych, takich jak choroby wewnętrzne, choroby zakaźne czy pediatria, prowadzonych przy łóżku pacjenta i dostosowanych do potrzeb studentów stomatologii. W ramach tych zajęć uczelnia dąży m.in. do wprowadzenia egzaminów ustnych i ścisłego powiązania treści z praktyką dentystyczną. – Chcemy, by studenci, którzy opuszczają nasze mury, wiedzieli, że są przede wszystkim lekarzami, a dopiero potem lekarzami dentystami – zaznacza prodziekan.

Nowoczesny model kształcenia

Czerpiąc inspiracje z czołowych ośrodków w Szwajcarii, Holandii i Szwecji, Wydział wdrożył własny model kształcenia „2+3”. Pierwsze dwa lata mają charakter przedkliniczny i obejmują zarówno zajęcia ogólnolekarskie, jak i ćwiczenia przy fantomie z zakresu stomatologii zachowawczej, protetyki, periodontologii oraz chirurgii stomatologicznej. Ten etap będzie kończył się standaryzowanym egzaminem przedklinicznym OSCE, dopuszczającym studentów do pracy z pacjentem. Ostatnie trzy lata poświęcone są kształceniu klinicznemu, a piąty rok – zgodnie z nowymi standardami – będzie przeznaczony wyłącznie na praktykę przy fotelu stomatologicznym, bez wykładów i seminariów.

Inwestycja w komfort i nowoczesną edukację

W najbliższych planach Wydziału znajduje się utworzenie nowoczesnego Centrum Stomatologii Przedklinicznej w budynku dawnej chirurgii szczękowo-twarzowej na starym kampusie. Prace projektowe są na finiszu, a uczelnia oczekuje na wydanie pozwolenia na budowę. Zakończenie inwestycji planowane jest w ciągu 18–24 miesięcy. Nowe centrum będzie w pełni dostosowane do potrzeb dydaktyki przedklinicznej – powstaną w nim m.in. specjalistycz-

ne sale z fantomami wysokiej i niskiej wierności, ergonomiczny gabinet oraz laboratoria. Przeniesienie zajęć z zakresu stomatologii przedklinicznej na stary kampus ułatwi studentom logistykę – pierwsze dwa lata studiów spędzają oni głównie w tej części uczelni, a obecnie muszą często przemieszczać się między lokalizacjami.

Strategiczne kierunki rozwoju

W perspektywie najbliższych trzech lat Wydział zamierza skoncentrować się na dwóch strategicznych projektach – najbliższe priorytety to oddanie do użytku nowego budynku stomatologii przedklinicznej oraz wdrożenie stomatologii zintegrowanej – mówi prof. Marcin Mikulewicz.

Równolegle, jak dodaje prodziekan, niezwykle ważna jest dbałość o kadrę dydaktyczną. – W nauce stomatologii bardzo istotna jest relacja uczeń–mistrz – podkreśla prof. Tomasz Konopka, wskazując na potrzebę angażowania wybitnych klinicystów z dużym doświadczeniem, którzy chętnie dzielą się wiedzą z młodymi adeptami. Doświadczenia z okresu pandemii, kiedy zajęcia odbywały się nieprzerwanie w trybie stacjonarnym, były próbą sił dla całej społeczności Wydziału, która wzmocniła zespół i potwierdziła, że wysoka jakość kształcenia wymaga bezpośredniego kontaktu z mistrzami zawodu.

Potrzeba nowoczesnej infrastruktury klinicznej

Prof. Marcin Mikulewicz podkreśla, że dalszy rozwój kierunku lekarsko-dentystycznego wymaga poprawy warunków organizacyjnych w części klinicznej. – Mając tak doskonały potencjał ludzki jesteśmy w stanie stworzyć silną szkołę dentystyczną na poziomie europejskim, szybko uzyskać akredytację międzynarodową oraz zwiększyć liczbę studentów, w tym w programie English Division – mówi dziekan. Obecnie jednak głównym ograniczeniem jest niewystarczająca liczba foteli stomatologicznych – według władz Wydziału jedna z najmniejszych w kraju – oraz fakt, że obecny budynek, zaadaptowany w 2004 roku, nie spełnia współczesnych standardów nowoczesnych szkół dentystycznych. Ogranicza to możliwości projektowe i wprowadzanie nowych rozwiązań, które mogłyby znacząco podnieść jakość i atrakcyjność kształcenia. Stworzenie dedykowanej, nowoczesnej przestrzeni klinicznej otworzyłoby Wydziałowi Lekarsko-Stomatologicznemu drogę do pełnego wykorzystania potencjału programu kształcenia, kadry, a przede wszystkim studentów.

□ Aleksandra Surowiec

Himetop
The History of Medicine
Topographical Database

Prof. Luca Borghi

Fot. z archiwum M.M.

Przykładowe obiekty w bazie Himetop:
Mieszkanie Józefa Babińskiego w Paryżu (na 3. piętrze
tego budynku)

Portret Paracelsusa pędzla Rubensa prezentowany
w Królewskim Muzeum Sztuk Pięknych w Brukseli

HIMETOP, czyli topografia medycyny

Kiedy kilka lat temu poszukiwałam fotografii do mojej książki „Kolumbowie. Kardiologia w eponimach”, przekonałam się, że w skomercjonalizowanym świecie nie jest to proste, jeśli nie posiada się hojnego dofinansowania w postaci grantu. W domenach publicznych i darmowych zbiorach ogólnodostępnych (np. uniwersyteckich) często nie mogłam znaleźć interesujących mnie zdjęć urzędzeń medycznych czy lekarzy stojących za ich historią, a wydawcy (lub inni posiadacze praw autorskich do tych zdjęć) życzyli sobie kwoty rzędu kilkuset euro za możliwość wykorzystania jednej fotografii w mojej książce.

Poszukując alternatywy, natrafiłam na bazę Himetop. Jest to projekt, który powstał na Uniwersytecie Campus Bio-Medico w Rzymie. Pomysłodawcą, szefem i głównym motorem tego przedsięwzięcia jest prof. Luca

Borghi. Himetop to baza danych gromadząca historyczne obiekty związane z medycyną i precyzyjnie je lokalizująca. Powstał w ten sposób portal dla osób zainteresowanych historią medycyny i innymi tematami związanymi z szeroko pojętą ochroną zdrowia. Baza mieści tysiące fotografii, które mogą być przydatne do publikacji naukowych, doktoratu, habilitacji, ale także książek popularnonaukowych czy też artykułów w czasopismach medycznych. Zdjęcia tu zamieszczone można pobrać bezpłatnie (należy jedynie podać źródło). Himetop może również służyć innym celom. Dzięki temu projektowi, podróżując po świecie, można łatwo zlokalizować interesujące dla medyków miejsca warte odwiedzenia w każdym kraju: budynki dawnych szpitali, pomniki lekarzy, mury im poświęcone, muzea, biblioteki medyczne, miejsca urodzenia sławnych lekarzy, ich portrety, gabinety,

Wrocław and Silesia region

List of Countries » Poland » Wrocław and Silesia region

Important places related to the history of medicine and other health-related subjects in [Wrocław, Poland](#). These places can be seen also on this [Google Map](#).

Wrocław (former Breslau)

- [Alois Alzheimer's Villa](#)
- Town Hall (Gallery of the famous Wrocław citizens) with:
 - [Albert Neisser's bust \(2\)](#)
 - [Jan Mikulicz-Radecki's bust](#)
 - [Ludwik Hirszteld's bust](#)
 - [Wiktor Bross's bust](#)
- [Jan Evangelista Purkyně's bust and memorial plaque](#)
- [Jan Evangelista Purkyně's plaque in the University of Wrocław](#)
- [Jan Mikulicz-Radecki's monument](#)
- [Ludwik Hirszteld's memorabilia in the Lower Silesian Medical Chamber](#)
- [old Allerheiligen Hospital](#)
- [Otfrid Foerster Institut für Neurologie](#)
- [Otfrid Foerster's house](#)
- [Otfrid Foerster's tomb in St. Laurentius Cemetery](#)
- [Purkyně old Institute of Physiology's memorial tablet](#)
- The City Museum of Wrocław with medals of [Albert Neisser](#), [Jan Mikulicz-Radecki](#), [Ludwik Hirszteld](#), [Otfrid Foerster](#) and [Wiktor Bross](#)

Jawor (former Jauer)

- [Wilhelm Ebstein's bust](#)

Oleśnica (former Oels)

- [Antoni Cieszyński's birthplace](#)
- [Antoni Cieszyński's monument](#)

Strzelin (former Strehlen)

- [Paul Ehrlich's statuette](#)

Świdnica (former Schweidnitz)

- [Albert Neisser's bust in the Muzeum Kupiectwa \(Museum of Mercantilism\)](#)

Świebodzice (former Freiburg)

- [Jan Mikulicz-Radecki's bas-relief](#)
- [Jan Mikulicz-Radecki's tomb](#)
- [Willa Mikulicza](#)

Hasła w bazie dotyczące Dolnego Śląska

mieszkania itp. Baza Himetop jest stale wzbogacana o nowe obiekty. Każdy może dodawać nowe elementy do mapy, czyniąc bazę jeszcze bardziej atrakcyjną lub poprawiać i uzupełniać hasła już istniejące.

Skąd się wzięła nazwa Himetop? Jest to akronim z jęz. angielskiego określający topograficzną bazę danych dotyczącą historii medycyny: **HI**story of **ME**dicine **TO**POgraphical database). Nazwa Himetop jest celowym nawiązaniem do brzmienia imienia Imhotepa, egipskiego „ojca medycyny” (około 2686–30 p.n.e.). Wyszukiwarka Himetop pozwala odnaleźć poszukiwany obiekt według różnych kryteriów: według nazwisk, według krajów oraz według kategorii (m.in. teatry anatomiczne/sale operacyjne, gabinety lekarskie, apteki, narzędzia, domy lekarzy, szpitale, miejsca urodzenia, pomniki, portrety lekarzy, towarzystwa medyczne, muzea medycyny, laboratoria, instytuty badawcze, szkoły medyczne, okazy anatomiczne). Są również mapy z zaznaczonymi obiektami istotnymi dla historii medycyny, mającymi znaczenie dla materialnego dziedzictwa kulturowego.

Projekt Himetop rozpoczął się w grudniu 2007 r., a jego celem à priori było zebranie dokumentacji fotograficznej i bibliograficznej dotyczącej miejsc i materialnych pamiątek związanych z historią medycyny i opieki zdrowotnej na całym świecie. Spośród osób, które partycypowały w tym projekcie (tzn.

brały udział w utworzeniu choć jednego hasła) większość stanowią studenci i absolwenci wspomnianego wyżej uniwersytetu, gdzie Himetop realizowany jest od samego początku. Współpracowali w nim również naukowcy z różnych krajów (m.in. Wielka Brytania, Francja, Rosja, Rumunia, Stany Zjednoczone, Portugalia). Liczba odwiedzających i użytkowników bazy Himetop stale rośnie, z około 7 tys. osób w 2008 r. do około 100 tys. w 2024 r., przy średniej liczbie odwiedzin wynoszącej dziennie 326 hasła (dane za rok 2024). Zbiorczy bazy Himetop pochodzi z ponad 40 krajów i dotyczy około 1400 postaci związanych z medycyną. Około 60% pozycji pochodzi z Włoch, około 10% z Wielkiej Brytanii i tyle samo z Francji. Jak łatwo zauważyć, wiele krajów i regionów geograficznych nadal czeka na umieszczenie w bazie, co pozostaje w dużej mierze kwestią zaangażowania się kolejnych entuzjastów i pasjonatów zamieszkujących lub odwiedzających te obszary.

Prof. Luca Borghi tak uzasadniał motywację do stworzenia tego portalu: „Jestem głęboko przekonany, że bezpośredni kontakt z materialnymi pamiątkami przeszłości może być kluczowym elementem zwiększającym efektywność nauczania oraz dającym impuls i motywację do codziennej pracy naukowców z dziedzin biomedycznych, lekarzy lub pielęgniarzek. Wizyta w laboratorium Alexandra Fleminga lub w londyńskim muzeum Florence Nightingale, obejrzenie mózgu Monsieur Tana

Popiersie Bartholomeo Eustachiusza w San Severino

w Muzeum Dupuytren'a, czy też historycznych zbiorów Instytutu Pasteura w Paryżu z pewnością mogłyby temu służyć”.

Każdy rekord, hasło, obiekt, miejsce, pozycja w bazie Himetop zawiera oryginalny (lub opublikowany za odpowiednią zgodą) materiał fotograficzny, mniej lub bardziej szczegółowy opis obiektu i jego historii, odpowiednią bibliografię (na ile to jest możliwe) i zawsze link geolokalizacyjny do mapy Google, stworzonej specjalnie dla Himetop i poświęconej miejscom związanym z historią medycyny w określonym obszarze geograficznym (mieście, regionie lub kraju).

W kategorii „Polska” wyszukiwarka Himetop wskazuje nam trzy lokalizacje: Kraków, Warszawa oraz Wrocław i Dolny Śląsk – i to właśnie ta ostatnia kategoria stanowi najliczniejszą pozycję w bazie Himetop. Są tam miejsca i obiekty związane

Rzymski mural upamiętniający Ignacego Semmelweisa

Grób Guillaume'a Dupuytren'a na Cmentarzu Père Lachaise w Paryżu

Londyński witraż przedstawiający Alexandra Fleminga z płytką zawierającą pędzla (Penicillium)

Gipsowa głowa Rudolfa Virchowa na fasadzie jednego z budynków w Berlinie

z Neisserem, Brossem, Ehrlichem, Mikuliczem-Radeckim, Purkinim, Hirschfeldem, Cieszyńskim, Ebsteinem, Foersterem. Wszystkie pozycje z naszego regionu zostały zgłoszone przeze mnie, z wyjątkiem hasła „Otfrid Foerster”, które zgłosił dr Dariusz Lewera. Dolnośląskie miasta (i ich obiekty) poza Wrocławiem znajdujące się w bazie to Jawor, Świdnica, Strzelin, Świebodzice, Oleśnica.

Hasło „Warszawa” obejmuje obiekty związane z Ludwikiem Rydygierem, Marią Skłodowską-Curie oraz Januszem Korczakiem. Co ciekawe, hasło „Kraków” nie zawiera jeszcze żadnych pozycji, czeka na swoich entuzjastów. Pomysłodawca Himetop,

Klatka schodowa kamienicy w Wiedniu, w której mieszkał Moritz Kaposi

prof. Luca Borghi, zachęca do współpracy wszystkich, którzy przy okazji własnych podróży – wakacyjnych, służbowych, czy rodzinnych – znajdą się w miejscach, w których natrafią na jakiś obiekt związany z historią medycyny. Wystarczy zrobić zdjęcie (najlepiej kilka ujęć) i umieścić w bazie Himetop lub po prostu skontaktować się z panem profesorem (l.borghi@unicampus.it), który nam w tym pomoże. Warto też przy okazji naszych wyjazdów skorzystać z bazy i sprawdzić, czy w miejscu, do którego jedziemy, nie znajduje się jakiś ciekawy obiekt – dom narodzin wybitnego lekarza, pomnik odkrywcy szczepionki, dawny szpital, grób sławnego chirurga czy też popiersie bohatera jakiegoś medycznego epo-

nimu. Taka podróż – śladami medyków, którzy byli przed nami – może okazać się znacznie bardziej interesująca i inspirująca, niż zwykły wyjazd na wakacje.

Fot. z archiwum M.M.

□ dr n. med. Magdalena Mazurak

kardiolog dziecięcy. Pasjonatka historii neonatologii, kardiologii i kardiologii. Laureatka Nagrody Naukowej im. Prof. Zbigniewa Religi Fundacji Rozwoju Kardiologii w Zabrzu za książkę „Kolumbowie. Kardiologia w eponimach”.

David Davis Rutstein (1909–1986) i jego kontakty z Polską

David Davis Rutstein, choć nie jest postacią szerzej znaną w Polsce, odegrał istotną rolę w rozwoju zdrowia publicznego w Stanach Zjednoczonych w XX wieku. Urodził się 5 lutego 1909 r. w Wilkes-Barre (Pensylwania). Ukończył Harvard College (1930 r.) i Harvard Medical School (1934 r.), gdzie rozpoczął pracę w 1947 r. Jego działalność skupiała się m.in. na profilaktyce chorób sercowo-naczyniowych i epidemiologii. Był aktywnym członkiem kilkunastu organizacji naukowych, m.in. American Heart Association (Amerykańskiego Towarzyst-

wa Kardiologicznego), American Public Health Association (Amerykańskiego Towarzystwa Zdrowia Publicznego) czy American Epidemiological Society (Amerykańskiego Towarzystwa Epidemiologicznego).

Jego rosnący autorytet w tych dziedzinach sprawił, że szybko zaczął wzbudzać zainteresowanie również poza granicami Stanów Zjednoczonych. Nie będzie przesadą stwierdzenie, że zwiedził znaczną część globu. Przyjazd do Polski stał się możliwy dzięki nawiązaniu kontaktu z Antonim Hor-

stem, rektorem Akademii Medycznej w Poznaniu, który realizował pobyt naukowy w Stanach Zjednoczonych. W tamtym czasie Rutsteina odwiedzili także inni polscy lekarze i naukowcy – Leon Tochowicz, Andrzej Biernacki czy Bogusław Bobrański. Dzięki wsparciu finansowemu ze strony polskiego Ministerstwa Zdrowia oraz Fundacji Rockefellera wyjazd Rutsteina mógł zostać w pełni sfinansowany. Fundacja przeznaczyła na ten cel niebagatelną kwotę 2 880 dol., której obecna siła nabywcza wynosi więcej niż 31 000 dol. (czyli ponad 110 000 zł).

Pobyt amerykańskiego uczonego w Polsce rozpoczął się 30 czerwca 1959 r. od przybycia do Warszawy. W stolicy zaplanowano spotkanie w Ministerstwie Zdrowia, wizyty na oddziałach oraz udział w konferencji poświęconej zagadnieniom medycyny prewencyjnej. 4 lipca Rutstein wyruszył do Krakowa, gdzie poza konferencją z polskimi badaczami i dalszymi wizytami w klinikach oraz instytutach, zaplanowano także krótkie wycieczki np. do Bazyliki Mariackiej. 8 lipca Rutstein był już w Poznaniu. Tam w ciągu czterech dni odwiedził liczne oddziały w szpitalach, m.in. ortopedię, internę, chirurgię, ginekologię czy pediatrię. 12 lipca wyjechał do Wrocławia, a 15 lipca znalazł się już w Łodzi. 18 lipca wyruszył do Warszawy, dzień później był w Żelazowej Woli, a 20 lipca w Suwałkach. Wróciwszy do stolicy dzień później, 25 lipca wyjechał do Zakopanego, a 27 lipca zakończył swoją podróż po Polsce, wyjeżdżając do Czechosłowacji. Wysoka mobilność Rutsteina wynikała z faktu, że poruszał się po całej Europie samochodem.

W czasie pobytu odbył liczne spotkania z przedstawicielami lokalnych środowisk naukowych, a po powrocie do Stanów Zjednoczonych Rutstein nadal utrzymywał kontakty z polskimi naukowcami, m.in. z wcześniej wspomnianymi Antonim Horstem i Andrzejem Biernackim, ale także z Rajmundem Barańskim czy Ksawerym Rowińskim. Wizyta Rutsteina zaowocowała także innymi działaniami o charakterze naukowym. Chirurg Kazimierz Czyżewski zarekomendował i przedstawił sylwetkę Franciszka Bielicznego, który miał nabyć nowe umiejętności pod okiem badacza zza oceanu, choć ostatecznie nie udało się tego wówczas zorganizować. Amerykanin otrzymał liczne książki, zobowiązał się także do przesłania kolejnych pozycji do Polski.

Jeszcze w 1959 r. kontaktował się z amerykańskim ambasadorem w Polsce Jacobem Dyneleyem Beamem oraz dyplomatą Albertem Shererem w sprawie stworzenia laboratorium do frakcjonowania krwi, oraz powołania wspólnego polsko-amerykańskiego komitetu doradczego ds. kształcenia medycznego. Oba pomysły nie mogły zostać wówczas zrealizowane, ponieważ Polska pozostawała w strefie wpływów ZSRR, a kwestie pomocy zagranicznej ograniczał tzw. Battle Act. Był to czas, gdy nawet tak oczywiste humanitarne przedsięwzięcia jak rozwój medycyny czy poprawa edukacji lekarzy musiały ustępować zimnowojennym napięciom i politycznym barierom.

Pomimo ograniczeń wynikających z powojennych uwarunkowań geopolitycznych w Europie, David Rutstein nie porzucił idei współpracy międzynarodowej w dziedzinie zdrowia publicznego. Wierzył, że medycyna – jako dziedzina slu-

David Davis Rutstein

żąca dobru wspólnemu – może i powinna przekraczać granice. Szczególną wagę przywiązywał do prewencji, uznając zapobieganie chorobom za fundament nowoczesnej opieki zdrowotnej. W swoich publikacjach i działaniach promował podejście, w którym edukacja zdrowotna, profilaktyka i wczesna diagnostyka odgrywały kluczową rolę w poprawie stanu zdrowia społeczeństw. Jego działania stanowiły wyraz nowoczesnego myślenia o roli lekarza.

Rutstein z wizyty w Polsce zapamiętał nie tylko dziesiątki owocnych rozmów z kadrą medyczną, ale także wspólną grę w ping-ponga, polskie żubry i nalewkę wiśniową... Niewątpliwie Polskę wspominał bardzo ciepło i serdecznie. Wspomnienia z tej podróży zajmowały w jego pamięci miejsce nie tylko zawodowe, ale i osobiste. Był nie tylko bardzo dobrym naukowcem, ale też człowiekiem otwartym na świat i ludzi

– a jego krótki pobyt w Polsce pozostawił po sobie dotąd mało znany, ale interesujący ślad.

Tekst powstał w ramach badań przeprowadzonych w czasie wyjazdu do Countway Library of Medicine – jako część programu PROM – krótkookresowej wymiany akademickiej (NAWA) na Uniwersytecie Wrocławskim.

□ Kacper Rosner-Leszczyński

Bibliografia:

Harvard University, Center for the History of Medicine in the Francis A. Countway Library, David D. Rutstein papers (H MS c315), Box 95: Folders 13, 14; Box 96: Folders 12, 19; Box 97: Folders: 27, 28, 29; Box 98: Folder 20,

The Rockefeller Foundation Annual Report, 1959, New York 1961.

Dr. David Rutstein, 77, Dies; Ex-Harvard Department Chief, „The New York Times” 19.02.1986, s. 28.

Egzorcystów i psychiatrów potyczki z szatanem

Człowieczy świat zawsze roił się od demonów – groźnych istot nieraz pochodzenia ludzkiego (duchy zmarłych – zombi, wampiry, wilkołaki), czasem mieszkańców innego świata, którzy wmieszali się w ludzkie sprawy, trwale zadomowiając się w każdej religii. I tak w Egipcie bano się Seta – demona śmierci i zagłady, w Persji panoszył się Aryman – bóg zniszczenia – skończył marnie pokonany przez dobrego boga Mazdę. Nawet w buddyzmie, tej wyjątkowej religii bez boga, jawi się zły demon Mara, by swymi pokusami utrudnić osiągnięcie nirwany.

W świecie judeochrześcijańskim zły duch występuje jako Demon (gr. Daimonion), hebrajski Belzebub, Asmodeusz czy Lucyfer (dosłownie: niosący światło), Diabeł (przeciwnik).

Akt metrykalny diabła

Zgodnie z nauczaniem Kościoła jednocześnie ze światem materialnym Bóg stworzył anioły – duchy bezcielesne i nieśmiertelne, wyposażone w pamięć, wolną wolę i inteligencję przewyższającą ludzki rozum. Nie udało się utrzymać dyscypliny wśród nowo kreowanych stworzeń – według Apokalipsy św. Jana zbuntowała się trzecia część aniołów pod wodzą prominentnego serafina – Lucyfera. Powodem rokoszu miała być pycha i zazdrość o status człowieka. Buntowników spotkała surowa kara – utracili Królestwo Niebieskie (Coleum empireum). Niektóre przebywają w piekle, gdzie dręczą dusze grzeszników, inne towarzyszą człowiekowi na Ziemi, kusząc i prześladując na przemian, starając się go opętać, czyli poddać diabelskiej woli. Pozycja diabła nie jest jednoznaczna, bywa nazywany Ojcem Kłamstwa (Pater Mendacii), ale też Księciem tego Świata (Princeps hujus Mundi), przynajmniej do czasu gdy rządzących pogan zastąpili chrześcijańscy władcy. Sam diabeł był zarówno przeciwnikiem Boga, ale też wykonawcą jego woli, instrumentem gniewu i kary, służąc od „brudnej” roboty.

Przed agresją złego ostrzega św. Piotr – „Bądźcie trzeźwi – czuwajcie – przeciwnik wasz, diabeł, jako lew ryczący chodzi wokoło, szukając kogo by pochłoniąć” (1 P 5, 8).

Trudna do ustalenia jest liczba szatanów – Talmud ocenia, że każdy czło-

wiek otoczony jest dwoma tysiącami demonów (po tysiąc z każdego boku). Średniowieczni teologowie wyliczyli, że ogólna liczba szatanów może sięgać nawet 133 milionów (później obniżono ją znacznie). Jezus uwolnił Marię z Magdalii od 7 demonów, zaś Zły Duch wypędzony z opętanego w Gerazie, pytany przez Jezusa o imię, odpowiedział – „nazywam się Legion, bo jest nas wielu (Legion rzymski liczył około 6 000 żołnierzy). Ustalono, że demony zachowały uprzednie hierarchie anielskie (tj. Zwierzchności, Tony, Panowanie&c, doliczono się 68 ksiąząt diabelskich z przynależnymi im demonami niższej rangi).

Dalsze czartowskie sprawy

Benedykt Chmielowski, autor wydanej w połowie XVIII wieku czterotomowej encyklopedii „Nowe Ateny albo Akademia Wszelkiej Scencyi Pełna” pisze m.in. „Ma Czart wiadomość doskonałą ziół, kwiatów, kamieni, drzew daną mu od Boga przy stworzeniu jego – może cudne rzeczy wyrabiać. Często-kroć prorokuje Zły Duch, ale fałszywie, a kiedy prawdziwie, to te rzeczy są z Pisma Świętego albo z domysłu, co i człek potrafi. Cudów prawdziwych Czart czynić nie może, bo te cuda samemu Bogu służą – sam Czart jawi się jako Simia Divinorum Operum (Małpiarz uczynków Boskich)”. Dowiadujemy się też, że „Bierze na siebie Czart ciało z powietrza, grubych waporów ziemskich, straszac daje się widzieć to w postaci zwierząt strasznych, to ptaków drapieżnych, a najbardziej delek-

tuje się postacią węża albo kozła, nie bierze na się postaci gołębia, owieczki czy baranka bo te zwierzęta Chrystusa Pana symbolizują. Czart wie wiele rzeczy naturalnych, bo już tysiące lat będąc na świecie nabył wielkiej experience, wielką też mając w sobie chybkę cały świat od wschodu do zachodu oblatuje, widzi co się dzieje. Może się lepiej znać z pulsów, z różnych znaków, że kto umrze, niżli medycy”.

O opętanych, czyli demonium habens

Tenże ksiądz Chmielowski kreśli obraz diabelskiego opętania (łac. obsessio) jak i samego opętanego, „do którego z dopustu y woli Najwyższego Czart albo wielu z nich w ciało ludzkie wstąpi, albo karząc ciało jego, albo antenatów lub próbując cierpliwością. Znaki opętania prawdziwego to są – jeśli ma oczy straszne, członki słabe, od niektórych wychodzi zimny wiatr. Niektórych głowa dziwnie ciężka, innym mózg ścieśniony bardzo staje się. Innym zdaje się coś rzucać w żołądku, jak wąż albo żaba, stąd womity ciężkie. Różnych zwierząt głosy naśladowają, zębami zgrzytają, jak psy wściekłe zapieniają się. Jeżeli mówią językiem cudzoziemskim nienauczony, innych sekreta rewelowali. W nienawiści mają też wszystkie rzeczy poświęcone, w kościół wnieść nie chcą, Ewangelii czytania, wody święconej, Krzyża tak nie lubią, że rzucają się na ziemię jak w torturze. Tenże Czart nie zawsze jest praesens w ciele opętanego, czasem na krótki czas odstępkuje, a podczas tej pauzy może człek opętany pokutować,

spowiadać się komunikować”. Taki fenomen potwierdzają współcześni egzorcyści, nazywając je „uzdrowieniem prowizorycznym” będącym diabelskim kamuflażem – największym bowiem tryumfem szatana jest przekonanie ludzi, że go nie ma.

Diagnoza i terapia na dziś

Wiara w opętanie szatańskie, czyli przekonanie że diabeł wchodzi w człowieka, używając jego ciała jako instrumentu do swych celów, wywodząca się z czasów wczesnochrześcijańskich dotrwała do naszych czasów, a tzw. Rytuał Rzymski ogłoszony przez Pawła V w 1614 r., nieco zmodyfikowany w 1999 r., obowiązuje do dziś. I tak, posługując się językiem współczesnej medycyny, wyodrębniono dolegliwości gastryczne – wzdęcia, wymioty, uporczywe bóle, bywało, że przyjmujący egzorcyzm wymiotował dziwną treścią – spienioną śliną, białą ziarnistą papką lub przedmiotami – gwoździakami, kawałkami drutu lub sznurka, tasiemek czy włosów. Szef watykańskich egzorcyzmów o. Candio Amantini, wierzył, że przedmioty te materializują się w trakcie wydalania, a uzbierał ich sporą kolekcję. Terapię wspomagała aplikabilia naturalne – poświęcona gałązka ruty i cebuli morskiej, kadzidła (siarka, Assa Foetida, Galbanum – żywica). Wreszcie emetica służą uwalnianiu zaccarowanych przedmiotów, zaś Corroboratiwa stabilizują żołądek po przejściach.

Ważne miejsce zajmują objawy typu epileptycznego (utrata świadomości, upadek, drgawki, szczękościsk) czy też zaburzenia dysocjacyjne (dawniej zwane histerycznymi) – ból lub znieczulica, bezwład czy nienaturalne napięcie mięśni, zmącenie świadomości

ści lub identyfikowanie się z innymi bytami – symptom ten jest znanym psychiatrii objawem sobowtóra – alter ego (double, Doppelgenger) spotykany w schizofrenii, epilepsji i zmianach organicznych c.u.n. Ostatnio termin „trans i opętanie” pojawił się w miejsku zupełnie świeckim, w Międzynarodowej Klasyfikacji Zaburzeń Psychiczych IC-10. Stan ten polega na przeświadczeniu o władnięciu przez ducha, mocbóstwo lub inną osobę, z równoczesnym poczuciem utraty własnej osobowości. Wyłączono „okoliczności religijne lub inne uzyskujące społeczną akceptację” (F44.3).

W imię moje złe duchy wyrzucać będę (Mt 16, 17)

Obrona przed złym duchem jest wspólną troską wierzących wszystkich epok – również Kościół chrześcijański nie pozostawił wierzących samych sobie. Za skuteczne remedia przeciw Złemu Duchowi ustanowił sakramenty, sakramentalia, to jest modlitwę, post, a nade wszystko egzorcyzm (gr. exorcismus – zaklęcie). Egzorcyzm, w przeciwieństwie do pokornej modlitwy o uwolnienie od Złego, jest autorytarnym rozkazem „Rozkazuję ci, wyjdź w imię naszego Pana Jezusa Ukrzyżowanego”. Takiego obrzędu liturgicznego może dokonać tylko ksiądz za specjalnym zezwoleniem biskupa, nadto prezbiter powinien odznaczać się pobożnością, roztropnością, nieskazitelnością życia i wiarą, że posiadana moc pochodzi z interwencji Ducha Świętego. W Kościele Powszechnym liczba egzorcyzmów wzrasta, w Polsce tę posługę sprawuje około 150 kapłanów, a wyjątkowość materii nakazuje ostrożność przy naborze kandydatów. Kościół dystansuje się jednak wobec badań psychologicznych czy superwizji (procedurze, której poddawani są psychoterapeuci) – co eliminowałoby osoby mające problemy psychiczne, które bardziej pociągają szatana niż piękno Ewangelii.

Rytuał egzorcyzmowania przebiega wielowatkowo. Wstępnie zaleca się odwołanie życia osoby wraz z historią rodziny. Przypomina to badanie psychiatryczne, które w niektórych dziedzinach jest warunkiem sine qua non wszczęcia procedury. W innych – przeciwnie – uważa się, że diabelski spryt i wyrafinowanie mogą skutecznie zamieć umysł psychiatrom, zwłaszcza ateistom. Dopuszcza się też możliwość współistnienia choroby psychicznej i opętania – długotrwałe szatańskie dręczenie może doprowadzić do rozstroju nerwowego, ale też chory psychicznie może stać się mało ambitnym, lecz łatwym łupem czarciej łapy.

Skuteczność i trwałość egzorcyzmów jest trudna do przewidzenia – zależy

od czasu, jaki upłynął od opętania do podjęcia czynności uwalniających, od rangi złego ducha (pozbycie się prominentnego szatana bywa trudniejsze). Ważna jest współpraca delikwenta, wsparcie rodziny i grup modlitewnych.

Jednym z nielicznych papieży osobiście dokonujących egzorcyzmów był Jan Paweł II. W 1982 r. egzorcyzmował 22-letnią Franciszkę, której nie mógł pomóc miejscowy egzorcyzta. Zastosowana procedura tym razem okazała się skuteczna – „ossessa femina”, trwale uwolniona od złych mocy, uzyskała życiową stabilizację, wyszła za mąż, została matką dwójki dzieci, o czym po latach donosiła prasa („Corriere della Sera” z 20 lipca 1993).

Quo vadis Satana?

Obecność tego upadłego anioła jest głęboko zakorzeniona w ludzkim umyśle, do końca też nie wiemy, czy człowiek naprawdę chce się go pozbyć. To szatan wywołuje twórczych niepokój, który mimo wielu niedogodności porusza świat do przodu, a on sam jawi się jako ojciec wiedzy – z jego poduszczenia Prarodzice spróbowali owocu z drzewa poznania dobra i zła. To przy jego udziale powstawały arcydzieła literackie, genialne dzieła sztuki, monumentalne opery i... ludowe jaśsełki. Sama jego obecność uwrażliwia na zło, dodaje sił w walce o dobro, cnotę i zbawienie, bez której całe istnienie zatopione byłoby w bezmyślnym zadowoleniu. A może sam diabeł traci wiarę w sens piekielnej misji – z rezygnacją przyznaje, że jest „Ein Teil von jener Kraft, die stets das Böse will und stets das Gute schafft”. (Jestem częścią owej siły, która wciąż pragnie zła, a wciąż dobro tworzy, J.W. Goethe – „Faust”, t. 1).

Fot. z archiwum J.L.

□ Jan Lisowski

lekarz psychiatra, absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Krakowie. Z Wrocławiem związany przez niemal całe życie zawodowe. Były asystent we Klinice Psychiatrycznej i wieloletni ordynator Szpitala Psychiatrycznego we Wrocławiu

Książki, z których korzystałem:

G. Amorth, *Egzorcyści i psychiatry*
P. Carus, *Historia diabła i koncepcja zła*
Egzorcyzmy dawniej i dziś, red. P. Borowski, A. Posacki
A.M. Fontelle, *Egzorcyzm*
A.M. Nola, *Diabeł*

Umiejętność opowiadania o chorobie

Zgodnie z przesłaniem medycyny narracyjnej wszyscy musimy się uczyć języka, który opisuje ból, cierpienie, umieranie, bo wszyscy – nasi bliscy i my sami – jesteśmy śmiertelni.

Prezentując dziś w „Medium” *Przewodnik*, chcę przede wszystkim zwrócić uwagę Czytelników, że to właśnie tutaj, na łamach tego miesięcznika, publikowałem nie tak dawno artykuły na temat medycyny narracyjnej, które stały się zaczynem książki. Bogate są moje związki z Dolnośląską Izbą Lekarską, za jej pośrednictwem prowadziłem warsztaty z medycyny narracyjnej dla lekarzy, które także odcisnęły ślad na *Przewodniku* – zarówno w postaci pytań, jakie zadawano mi na internetowych spotkaniach w czasie pandemii, jak i odpowiedzi.

Po pierwszych przeprowadzonych szkoleniach nastąpiły w moim życiu dramatyczne zdarzenia. Na wciąż jeszcze niezabliźnione rany po śmierci bliskich, spowodowane pandemią koronawirusa, nałożyła się choroba nowotworowa w najbliższej rodzinie. Zaczęły się wizyty u onkologów w wielu szpitalach w całej Polsce i robione niemal na gorąco zapiski z rozmów z lekarzami, pielęgniarkami i pacjentkami, które dzieliły się swoimi, często bardzo bolesnymi doświadczeniami z przebytych wizyt na oddziałach onkologicznych.

Mierzyliśmy się wraz z córką, która zaczęła prowadzić ze mną warsztaty, z doświadczaniem sytuacji granicznych: choroby, cierpienia i śmierci. W znacznym stopniu umocniły one decyzję o podporządkowaniu naszej aktywności akademickiej najważniejszemu zadaniu, jakie kiedykolwiek przyszło nam wypełnić. Stało się nim nieustanne ponawianie apelu do ludzi medycyny, wołanie o głębszą refleksję nad ich komunikowaniem się z ludźmi doświadczającymi bólu, cierpienia i lęku przed śmiercią. Podczas kolejnych szkoleń z medycyny narracyjnej dla lekarzy i pielęgniarek czuliśmy niejednokrotnie, że lekarze z trudem wchodzi w rolę odbiorców. Wolą być nadawcami.

A to właśnie spojrzenie z perspektywy pacjentów staje się duszą współczesnej medycyny. Pokazując w cza-

sie warsztatów, jak literatura może otwierać pacjentów, doświadczyliśmy wspólnie jednego ze sposobów przywracania chorym utraconej podmiotowości. Bo właśnie poprzez literaturę, poprzez interpretowanie jej nierzadko ukrytych sposobów mówienia o ludzkich doznaniach i uczuciach medycyna narracyjna przybliżyła umiejętności nazywania i rozumienia kodów, jakimi posługują się ludzie chorzy.

Bo nie umiemy już mówić o swoim cierpieniu, o bólu i cierpieniu. Oduczylismy się sztuki narracji, pozbywając się tradycyjnych szyfrów kultury, poddaliśmy się w XIX wieku władzy fizjologów i anatomów, którzy wyparli się chrześcijańskiej narracji. Redukując życie do biologicznego procesu, dowodzili bezsensu bólu. Panującej dziś powszechnie algofobii, strachowi przed bólem, towarzyszy atrofia narracji, zanik umiejętności opowiadania o chorobie. A przecież w bólu i w cierpieniu, w naszej śmiertelności ukryta jest tajemnica, przed którą zazwyczaj uciekamy.

Medycyny narracyjnej nie można zredukować do instruktażu, który zapewni opanowanie pięciu czy dziesięciu zasad gwarantujących zaufanie pacjenta i autentyczną komunikację. Inaczej niż coaching, medycyna narracyjna oferuje swoim wyznawcom niełatwą drogę do polany, do pogłębionego „ja” lekarza, a także – i zwłaszcza – skrywanego często za zwielokrotnianymi osłonami komunikacyjnymi „ja” pacjenta. Chodzi o dotarcie do polany, do której prowadzi wiele dróg, nierzadko znaczących lękami i obawami, oskarżeniami i bolesnymi wspomnieniami, niechęcią i brakiem zrozumienia po obu stronach. Ale warto do niej podążać, bowiem, jak mówią lekarze narracyjni, daje ona obu stronom szansę na uwolnienie się od ciemnych mocy z przeszłości.

Nie ma magicznych formuł, które zagwarantowałyby pozyskanie zaufania pacjenta, a jednak na dwa

wyrażenia zwracam w *Przewodniku* szczególnie uwagę. Pierwsze z nich to „cierpisz”. Odpowiednio wypowiedziane może znaczyć wiele. Mówiąc „cierpisz” osobie, która cierpi, mówię, że nie ignoruję cierpienia innego człowieka, że nie lekceważę twojego cierpienia. Ale zarazem przekazuję świadectwo, że staram się zrozumieć to, co przeżywasz. Koniecznie trzeba powiedzieć o jeszcze jednym warunku. Zwrot „cierpisz”, rzucony mimochodem spod drzwi sali szpitalnej w kierunku chorego człowieka, niewiele znaczy. Ważny jest tu bowiem każdy szczegół: odpowiedni ton, właściwa intonacja i ciepła barwa głosu. Doniosłą, wręcz symboliczną rolę odgrywa także gest lekarza przysuwającego krzesło do łóżka pacjenta. Fizyczna bliskość, którą można wzmocnić dotknięciem dłoni pacjenta.

„Martwię się” to drugie z wyrażeń, o którym warto pamiętać w kontakcie z pacjentami i ich rodzinami. Słowa te wypowiedziane do osoby poważnie chorej znaczą tyle, co: „wiem, w jak poważnej sytuacji się znalazłaś, ale chcę, żebyś i ty wiedziała, że jestem po twojej stronie, i że mimo wszystko nie zostawię cię samej”. Taki jest sens słów, które lekarka może skierować do chorej na raka pacjentki, kiedy musi jej powiedzieć, że jest zagrożona zawałem spowodowanym przez guz. Nie ogranicza się do podania suchych informacji, lecz obuduje je słowami, które dadzą pacjentce do zrozumienia, że mimo bardzo poważnej sytuacji lekarka jest po jej stronie.

Relacjom między chorym a lekarzem przygląda się coraz więcej wybitnych humanistów współczesności. Także tych, którzy są lekarzami, jak Atul Gawande, amerykański chirurg i założyciel centrum innowacji opieki zdrowotnej, który uważa, że choroba, nawet śmiertelna, nie może przesłonić człowiekowi choremu sensu istnienia. Doktor Gawande zdecydowanie sprzeciwia się postawie, która sprowadza się do leczenia ciała. Bo najważniejsze jest, aby wspólnie z pacjentem stawić czoło śmiertelności nie tracąc z oczu sensu życia i zachować przy tym

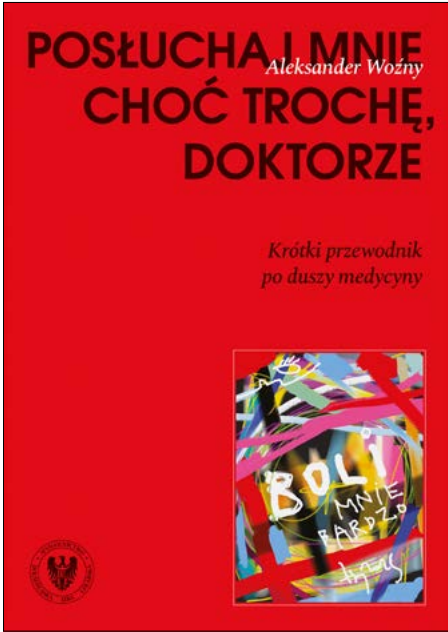
najbardziej cenną dla niego ludzką godność i więzi uczuciowe.

Pisanie *Przewodnika*, odsłaniającego spojrzenie z perspektywy pacjenta, stało się dla mnie doświadczaniem zmieniającym wiele niepodważalnych, jak mi się zdawało, i jedynie słusznych prawd. Przede wszystkim, zgodnie z przesłaniem medycyny narracyjnej, uczę się języka, który opisuje ból, cierpienie, umieranie i samą śmierć. I dzielę się nim, wraz z córką, ze środowiskami lekarzy, pielęgniarek i ratowników medycznych.

Można bowiem powiedzieć, że medycyna narracyjna pomaga w przywracaniu pacjentowi zagrożonej chorobą tożsamości, a także poczucia godności poprzez współtworzenie intersubiektywnej relacji lekarza z pacjentem, która rodzi się w procesie opowiadania-słuchania.

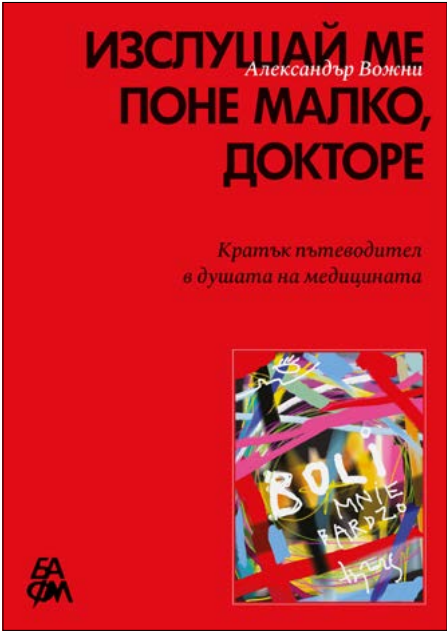
To, o czym mówi ten *Przewodnik*, może niepokoić, może nawet działać na nerwy, jak wszystko, co narusza stereotypy i podważa utarte poglądy na życie i na śmierć. Taką reakcję może wywołać stwierdzenie, że lekarz tym głębiej odkrywa samego siebie, im mocniej rozpoznaje perspektywę pacjenta. Ale żeby ją rozpoznać, trzeba nauczyć się wysłuchać pacjenta.

Na koniec pragnę podzielić się opinią, którą o *Przewodniku* i jego twórcy zamieścił profesor Bożydar Iwko z Bułgarskiej Akademii Nauk, autor przekładu mojej książki na język bułgarski: „To książka, która stano-

Aleksander Woźny, *Posłuchaj mnie choć trochę, doktorze. Krótki przewodnik po duszy medycyny*, Wydawnictwo Dolnośląskiej Izby Lekarskiej, Wrocław 2025

wi celebrację humanizmu – nie tylko lekarskiego, ale przede wszystkim humanizmu Człowieka. Tego Człowieka, który z otwartym umysłem, sercem i duszą podchodzi do cierpienia i bólu bliźniego, w tym osoby umierającej”. I o autorze *Przewodnika*: „Dzięki niemu medycyna narracyjna, zyskująca w ostatnich latach popularność na całym świecie, staje się także w Polsce coraz bardziej znana i coraz więcej lekarzy bierze udział w prowadzonych przez prof. Woźnego seminariach szkoleniowych”.

Wersja bułgarska *Przewodnika*, tłum. prof. Bożydar Iwko z Bułgarskiej Akademii Nauk

Zapraszam na premierę mojej książki pt. *Posłuchaj mnie choć trochę, doktorze. Krótki przewodnik po duszy medycyny*, która odbędzie się 15 października br. o godz. 17.00 w Sali Szkoleniowej w siedzibie Dolnośląskiej Izby Lekarskiej przy ul. Kazimierza Wielkiego 45. Spotkanie z autorem poprowadzi doktor Małgorzata Kolankowska z Uniwersytetu Wrocławskiego i dr Paweł Wróblewski, prezes Dolnośląskiej Rady Lekarskiej. W czasie spotkania będzie można kupić książkę.

□ Aleksander Woźny

Oferta dedykowana dla członków DIL i ich rodzin tylko w Centrum Wrocław

Usługi pielęgnacyjne samochodu lub zakup oryginalnych akcesoriów marki Volkswagen

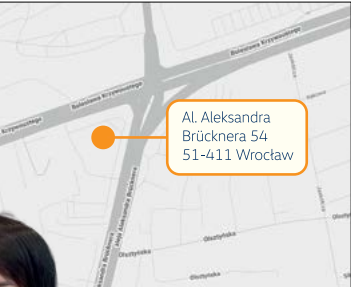
Szeroka gama samochodów dostępnych do odbioru

Przedłużona ochrona pogwarancyjna w cenie

Sprawdź!

Centrum Wrocław

Al. Aleksandra Brücknera 54
51-411 Wrocław

Masz pytania? Skontaktuj się ze mną

Małgorzata Stehlik
+48 729 055 787

Sprawdź dane o zużyciu paliwa i emisji CO₂ na stronie volkswagen.pl

DOBRA LEKTURA

O rdzy, która wrasta w pamięć

Październikowa rdza Agnieszki Kuchmister to historia o poszukiwaniu prawdy, przeszłości, sekretów – choć czytając ją ma się wrażenie, że bardziej przypomina stan niż opowieść – gęsty jak jesienna mgła, lepki, duszny. Bohaterem tej debiutanckiej powieści staje się Szwarzeb – fikcyjne miasteczko u stóp Karkonoszy, a akcja zaczyna od zaginięcia Alicji Wicher, uczennicy szkoły średniej. Siedem lat później Agata Kot, córka miejscowego grabarza, natrafia na ślad zaginionej. Wydarzenie, które nigdy nie doczekało się rozwiązania, okazuje się punktem wyjścia do odkrywania złożonej sieci powiązań, przemilczeń i lokalnych legend, a Agata wyrusza ścieżką prowadzącą w głąb rodzinnych dramatów, niewypowiedzianych żałób i zapomnianych imion.

Autorka splota dziewięć historii rozłożonych w czasie – od początku XX wieku przez czasy II wojny światowej aż do końców XX wieku – dzięki temu odkrywanie tajemnic jest stopniowe i warstwowe. Zabieg włączenia do narracji elementów niemal magicznych – duchów, legend, skarbu

Agnieszka Kuchmister, *Październikowa rdza*, Wydawnictwo Znak Literanova, 2025

– działa jak katalizator, pozwalający autorce poruszać się po granicach między tym, co realne, a tym, co pamiętane. Czytelnik sam musi ocenić, ile w opowieści jest prawdy, a ile ludzkiego lęku przed zapomnieniem.

Bohaterowie nie są czarno-biali. Postaci drugoplanowe, zwłaszcza starsi mieszkańcy Szwarzebu, wnoszą do fabuły wiele nieoczywistych emocji i pogłębionych portretów psychologicznych. Autorka umiejętnie pokazuje, jak osobiste traumy i rodzinne decyzje splatają się z historią miejsca – i jak trudno oddzielić jedno od drugiego. Styl Kuchmister cechuje się wyrazistymi, bardzo plastycznymi opisami – las, ruiny, zapach starych ścian, echo kroków w zakurczonym korytarzu – atmosfera miasteczka jest duszna, a cisza często bywa głośniejsza niż hałas. W tej powieści wszystko ma znaczenie, ale nic nie zostaje powiedziane wprost.

To książka o kobiecym doświadczeniu pamięci – pokoleniowej, rodzinnej, cielesnej. O winie, którą się dziedziczy, o miłości, która rani, i o tęsknocie, która wplątuje się w korzenie jak rdza. Rdza październikowa, czyli taka, co nie krzyczy, tylko syczy się niespiesznie. Nie jest to lektura na jeden wieczór, ale jeśli dacie się w nią wciągnąć – zostanie z wami na długo.

DOBRY FILM

Kot, baseball i mafia, czyli Aronofsky na luzie

Nowy Jork lat 90. – brudny, głośny, pulsujący od dźwięku syren i stukotu metra. To miasto, w którym marzenia umierają szybciej niż rodzą się na billboardach Times Square. Właśnie tutaj Darren Aronofsky – mistrz mrocznych portretów psychiki – umieszcza swojego najnowszego bohatera, Hanka Thompsona (w tej roli Austin Butler). Facet, który mógł być gwiazdą baseballu, dziś ledwo wiąże koniec z końcem jako barman. A jego życie zmienia... zwyczajna prośba o przypilnowanie kota sąsiada.

Hank był niegdyś obiecującym baseballistą, ale wypadek brutalnie przerwał jego karierę. Dziś pracuje w barze, dryfuje pomiędzy alkoholem a rutyną, pogodzony z tym, że jego najlepsze lata już minęły. Wszystko zmienia się w momencie, gdy sąsiad prosi go o zaopiekowanie się kotem. To uruchamia lawinę

wydarzeń prowadzących bohatera w sam środek nowojorskiego półświatka.

Aronofsky, od lat fascynujący się bohaterami, którzy są ofiarami własnych obsesji, błędnych wyborów czy destrukcyjnych pragnień, w *Złodzieju z przypadku* ponownie sięga po ten motyw, ale w zupełnie innym, zaskakująco lekkim wydaniu. Reżyser buduje napięcie, ale równocześnie bawi się konwencją – groteska, ironia i czarny humor przenikają kolejne sceny. Dla widzów oczekujących kolejnego *Requiem dla snu* albo *Czarnego łabędzia* seans może być zaskoczeniem. *Złodziej z przypadku* nie próbuje wbijać widza w fotel ciężarem psychologicznym. To kino, w którym Aronofsky pozwala sobie na pastisz, zabawę i ironię. A jednak – w tle pozostaje melancholia.

Nowy Jork lat 90. odtworzony jest z niemal archeologiczną dbałością o szczegóły: zadymione bary, telefo-

„Złodziej z przypadku”, reż. Darren Aronofsky, 2025, materiały promocyjne

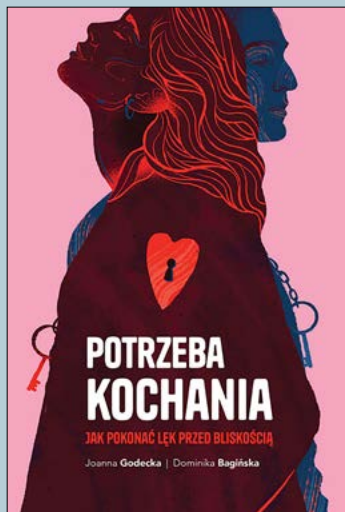
ny na monety, nieustanny hałas ulicy. To miasto nie jest jedynie scenerią, lecz żywym bohaterem filmu – bezwzględnym, obojętnym i bezlitosnym. Ścieżka dźwiękowa jest kolejnym elementem, który buduje atmosferę. Utwory z lat dziewięćdziesiątych, dobrane z wyczuciem, kontrastują

z brutalnymi scenami i absurdalnymi momentami, nie tylko wypełniając przestrzeń dźwiękową, ale również podkreślając charakter miasta i czasów, w których toczy się akcja.

Złodziej z przypadku to film dla widzów, którzy chcą zobaczyć Aro-

nofsky'ego w nietypowym wydaniu. *Obraz* udowadnia, że przypadek bywa siłą potężniejszą niż przeznaczenie, a kino rozrywkowe może mówić o losie człowieka równie wiele, co najbardziej mroczne dramaty psychologiczne.

WARTO PRZECZYTAĆ

Joanna Godecka, Dominika Bagińska, *Potrzeba kochania. Jak pokonać lęk przed bliskością*, Wydawnictwo Muza

Czy znasz takie sytuacje, kiedy partner z niejasnych dla ciebie przyczyn nagle znika z twojego życia, wycofuje się ze wszystkiego, co was łączyło, albo związki, w których jedno ogranicza wolność drugiego, nie szanuje granic, albo gdy w relacji brakuje symetrii – jedna ze stron staje się nadmiernie zaangażowana, a druga unikająca?

Przecież wszyscy chcą kochać. Dlaczego to takie trudne? A może istnieją ludzie, którzy – choć tego pragną – nie potrafią kochać w sposób, który zaspokaja ich potrzeby i oczekiwania partnera?

Joanna Godecka – doświadczona terapeutka, coach i **Dominika Bagińska** – dziennikarka, twórczyni internetowa rozmawiają o tym, **czym jest lęk przed bliskością**, dlaczego ludzie unikają intymności i jakie mechanizmy blokują ich zdolność do kochania. Wraz ze specjalistami, m.in. Piotrem Mosakiem – psychologiem, terapeutą par i dr. Robertem Kowalczykiem – psychologiem, seksuologiem podpowiadają, **co można zrobić, aby te przeszkody przełamać i otworzyć się na miłość**.

- O toksycznych relacjach i o tych, którzy boją się kochać
- O technikach asekuracyjnych, typu: ghosting, mosting
- O problemie bliskości w sferze seksu
- O presji społecznej i wpływie współczesnego stylu życia
- O dylematach związków z dłuższym stażem, które utknęły w braku bliskości

Nieumiejętność budowania bliskości nie jest wrogiem – jest wyzwaniem!

Bliskość to sztuka. Miłość to proces. Nieustanne odkrywanie i akceptowanie siebie oraz drugiej osoby.

Książka dla osób, które chcą stworzyć bezpieczny i szczęśliwy związek, ale boją się zaufać.

SPOTKAJ SIĘ Z KULTURĄ. WYDARZENIA KULTURALNE

„What Is It Like?” – interaktywna wystawa o świadomości

Od 2 października do 16 listopada 2025 roku we WRO Art Center przy ul. Widok 7 we Wrocławiu odbędzie się wystawa „What Is It Like?” kuratorowana przez Helen Starr. Projekt, inspirowany pracą Thomasa Nagela z 1974 roku pt.: „What Is It Like to Be a Bat?”, bada naturę subiektywnej i obiektywnej rzeczywistości.

Ekspozycja obejmuje prace artystów z Wielkiej Brytanii, Polski i innych krajów, wykorzystujących narzędzia

cyfrowe oraz techniki sztucznej inteligencji w tworzeniu znaczeń kulturowych. Dzieła analizują granice świadomości, języka i pamięci, ukazując, dlaczego modele AI nie są w stanie osiągnąć prawdziwej samoświadomości ani odczuć emocji. Wystawa oferuje interaktywne doświadczenia poprzez dźwięki, silniki gier VR i elementy metawersum, umożliwiając eksplorację złożoności percepcji i doświadczenia.

„What Is It Like?” jest częścią programu UK/Poland Season 2025, realizowanego przez British Council, obejmującego ponad 100 wydarzeń artystycznych w 40 miastach obu krajów. Ekspozycja była wcześniej prezentowana w arebyte Gallery w Londynie, a następnie we Wrocławiu. Wstęp na wystawę jest bezpłatny. Centrum działa od środy do piątku w godzinach 12.00–18.00, w soboty 12.00–16.00 oraz w niedziele 12.00–14.00.

Nowoczesne widowisko baletowe w Wrocławiu

W sobotę, 25 października 2025 roku, o godzinie 15.00 i 18.00 na scenie ATM Scena na Bielanych w Wrocławiu odbędzie się spektakl baletowy „Van Gogh”. To nowoczesna interpretacja życia i twórczości jednego z najwybitniejszych malarzy w historii, Vincenta van Gogha.

Spektakl łączy nowoczesną choreografię z multimedialną scenografią, wykorzystując współczesną technologię, muzykę skomponowaną specjalnie na to widowisko oraz projekcje LED, które przeniosą widzów w świat słynnych obrazów artysty, takich jak „Pola pszenicy z krukami” czy „Słoneczniki”. Kostiumy autorstwa Karoliny Grzeszczuk oddają atmosferę epoki van Gogha. W wykonaniu weźmie udział międzynarodowy zespół tancerzy z Włoch, Hiszpanii, Polski i Ukrainy. Choreografię przygotował Viktor Davydiuk, znany

z adaptacji klasycznych baletów do współczesnego języka ruchu.

„Van Gogh” to widowisko, które przenosi w świat światła, muzyki i emocji,

oferując doświadczenie sztuki w najlepszym wydaniu. Czas trwania spektaklu – 1 godzina i 40 minut. Bilety są dostępne na stronie organizatora.

Dwie wyjątkowe wystawy w Jeleniej Górze

Do 31 października 2025 roku w galerii Nowy Rynek w Jeleniej Górze prezentowane są dwie wyjątkowe wystawy, które ukazują bogactwo kulturowe regionu Karkonoszy.

Pierwsza ekspozycja, „Karkonoskie Ścieżki”, prezentuje trzy niezwykle makiety: model jeleniogórskich kamieniczek z przełomu XIX i XX wieku, makietę góry Śnieżki z kaplicą św.

Wawrzyńca oraz model legendarnego Zamku Chojnik. Makiety zostały wykonane przez studentów wrocławskiej Akademii Sztuk Pięknych oraz zespół współpracujący z profesorem Piotrem Tetlakiem z Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Ekspozycja znajduje się na II piętrze galerii.

Drugą wystawą jest „Zawsze interesował mnie człowiek...”, prezentu-

jąca sześć obrazów Krystyny Matusiak z Bukowca. Artystka uchwyciła w swoich pracach inspiracje związane z samym Nowym Rynkiem, przedstawiając motywy galerii, jej logotypy oraz ludzi spotkanych podczas zakupów. Obrazy można oglądać na I piętrze galerii do końca października. Wszystkie dzieła są dostępne w sprzedaży. Wstęp na obie wystawy jest bezpłatny.

Jazztopad Festival 2025

Jazztopad Festival 2025 odbędzie się w dniach 14–23 listopada w Narodowym Forum Muzyki we Wrocławiu. To już 22. edycja wydarzenia, które od lat należy do najważniejszych festiwali jazzowych w Europie i słynie z prezentowania muzyki improwizowanej najwyższej próby, a także z zamówień kompozytorskich i prapremier przygotowywanych specjalnie na potrzeby festiwalu.

Program tegorocznej odsłony obejmuje koncerty światowej sławy artystów, w tym Davida Murraya, Wadady Leo Smitha, Midori Takady, Charlesa Lloyda oraz Jakoba Bro, a także występy artystów młodego pokolenia, takich jak Marta Sánchez, Luke Stewart czy Joanna Duda. Zaplanowano zarówno wydarzenia w głównej sali koncertowej NFM, jak i koncerty klubowe, kameralne, projekty edukacyjne oraz spotkania

z publicznością. Szczególnym wyróżnikiem tegorocznej edycji będzie udział muzyków polskich w międzynarodowych projektach, a także prezentacje premierowych dzieł stworzonych na zamówienie festiwalu.

Finał Jazztopad Festival 2025 uświetni koncert Charles Lloyd Sky Quartet z udziałem Jasona Morana, Larry'ego Grenadiera i Kweku Sumbry'ego. Plan wydarzenia i bilety dostępne na stronie organizatora.

❑ Opracowała Aleksandra Surowiec

POMRUK SALONÓW

Sierpień to miesiąc urlopów, życie kulturalne zwalnia więc i ja wybrałem się na urlop. Od lat marzyłem o wycieczce do fiordów Norwegii i właśnie teraz udało mi się to marzenie zrealizować. Wybraliśmy niemieckie biuro podróży. Miało być taniej, ale w sumie ceny były podobne do naszych biur podróży. Startowaliśmy z Kilonii, gdzie dotarliśmy dość wygodnie Flixbusem. Tutaj czekał na nas potężny statek o wdzięcznej nazwie „Costa Diadema”, który na tydzień stał się naszym domem. Właścicielem jest włoski armator, a jego statki pływają po całym świecie. Nasz był ogromny – 306 m długości, 64 m szerokości i 12 pięter – zabierał ponad 5 tys. pasażerów, miał ponad 1200 członków obsługi z 34 krajów. Goście mogli korzystać z kilkunastu restauracji, dwu basenów, dużej sali teatralnej wielkości naszego Teatru Polskiego z ciekawymi programami rozrywkowymi. Codziennie ukazywała się gazeta informująca o programie na statku i o portach, do których będziemy wpływać. Kabiny były obszerne. Przyjemnie zaskoczyły nas dwie łazienki w dwuosobowej kabinie, co spotkało mnie pierwszy raz w życiu.

Pierwszym miejscem postoju była Kopenhaga. Zafundowaliśmy sobie zwiedzanie specjalnie do tego przygotowanym autobusem. Z satysfakcją zauważyłem, że na słuchawkach był także tekst po polsku. W południe przed pałacem królewskim zaliczyliśmy widowiskową zmianę warty. Pary królewskiej w pałacu nie było, więc zmiana odbywała się bez orkiestry. Trochę szkoda, ale mimo to widowisko zgromadziło tłumy. Futrzane czapki noszone przez żołnierzy są zrobione z niedźwiedziego futra i kosztują kilkanaście tysięcy złotych każda. Kolejny przystanek zrobiliśmy przy znajdującym się przy wejściu do portu pomniku Małej Syrenki, przedstawiającym tytułową bohaterkę powieści Hansa Chistiana Andersena. Pomnik ufundował syn założyciela browaru Carlsberg. Było to w roku 1909, a twórcą syrenki był duński rzeźbiarz Edvard Eriksen. Niektóre legendy mówią, że duńska syrenka jest siostrą naszej warszawskiej.

Po degustacji duńskiego piwa wróciliśmy na nasz statek i następny dzień spędziliśmy na morzu. I tutaj zaczyna się nasza norweska przygoda z fiordami.

Czym są właściwie te legendarne fiordy? Mówiąc najkrócej są to wąskie, ale głębokie drążące ląd zatoki morskie o nieregularnych brzegach, obramowane wysokimi zboczami górkimi. Bogactwo form, jakie przybierają, jest wprost zdumiewające. Największym i podobno najpiękniejszym fiordem jest Geirangen. Nasz potężny statek wpłynął do niego i z pokładu mogliśmy podziwiać Wodospady Siedmiu Sióstr przy muzyce Griega, która potęgowała wrażenie, jakie robiła spadająca z kilkuset metrów woda. Legenda o siedmiu siostrach głosi, że figlarnie tańczą na zboczu góry, a wodospady powstały z ich łez. Tymczasem po drugiej stronie fiordu wodospad zwany Zalotnikiem flirtuje z nimi z daleka, nie decydując się na wybór żadnej z nich. Kolejnym przystankiem było Bergen. Ta średniowieczna stolica Norwegii przywitała nas deszczem, zgodnie ponoć z tradycją.

Pod koniec XIX wieku Bergen było światową stolicą trądu, o czym pisałem w poprzednim numerze „Medium”, ale tutaj nikt o tym nie wspomniał.

Kolejnym przystankiem, już ostatnim, było Stavanger, czwarte co do wielkości miasto w Norwegii. Prawa miejskie otrzymało jeszcze w XII wieku. Było siedzibą biskupstwa i posiada piękną romańską katedrę, która jako jedyna w Norwegii od XIV wieku nie została zmieniona. Stavanger uchodziło za stolicę śledzia, jednak od chwili rozpoczęcia wydobywania w roku 1966 ropy naftowej zostało uznane za norweską stolicę ropy. Znajduje się też tutaj Norweskie Muzeum Ropy Naftowej. Jego architektura stanowi scenograficzną interpretację norweskiego podłoża skalnego, otwartego krajobrazu przybrzeżnego i morskich instalacji wydobywania ropy naftowej. W muzeum oprowadzał nas przewodnik w języku polskim, a największą mniejszość narodową w mieście stanowią Polacy. Dzięki ropie Norwegia jest jednym z najbogatszych krajów świata. Przy powierzchni nieco większej od Polski liczy niecałe 5 milionów mieszkańców. Niepodległość uzyskała dopiero w roku 1905, w średniowieczu była częścią Danii, a ostatnie 100 lat częścią Szwecji. Pozostałością unii ze Szwecją jest między innymi fakt, że Pokojową Nagrodę Nobla przyznaje parlament norweski. Zostawiam Was z marzeniami o Nagrodzie Nobla

Wasz Bywalec

Costa Diadema

Źródło: internet

ZAPISKI EMERYTA

1-3-7

W zamierzonych czasach mojej medycznej młodości nie było aparatów usg, tomografów, rezonansów (oczywiście stosowne fale istniały i działały, ale nie były ujarzmione), diagnostyka biochemiczna była w powijkach. Niedostępnym naszym mistrzem był prof. Antoni Falkiewicz. Celebrował badanie fizykalne chorych przez kilkadziesiąt minut. Osluchując i opukując pacjenta potrafił narysować obraz jego płuc z dokładnością przewyższającą zdjęcie rtg. Trudne „przypadki” leżały w klinice do momentu postawienia diagnozy. Specjaliści przybywali do kliniki i konsultowali chorego w trakcie ogólnej wizyty z profesorem. Co kilka dni odbywały się tzw. Kominki, gdzie omawiano skomplikowanych chorych. A teraz – wypisuje się chorego, bo termin badania np. MR jest za ileś dni, a opis za 2 miesiące, wynik histopat – otrzymamy za x tygodni. Konsultacje innych specjalistów są dla nich odpłacalne wyłącznie wtedy, gdy odbywają się w przychodniach (liczone są bezcenne punkty, za które płaci NFZ a nie szpital). W rezultacie pacjent pozostaje długo niezdiagnozowany, a nieszczę-

sny kolejny lekarz w przychodni (rodzinny lub specjalista) musi przewertować kilka różnych kart informacyjnych i stertę badań wykonanych ambulatoryjnie. Szpitale są najdroższym elementem systemu opieki zdrowotnej, jeśli już jakiś Obywatel RP zachoruje, to lepiej aby nie kładł się na oddział, a jeśli już koniecznie musi to na jeden dzień, ewentualnie na trzy, a po 7 dobach koniecznie powinien odpocząć w domu, bo nie opłaca się przyjmować go ponownie przed upływem 2 tygodni. Wszystko to jest oczywiście kpina ze zdrowego rozsądku, medycyny i szkodzi pacjentom, i wbrew intencjom architektów tego systemu nie jest tańsze!

Zakończę parafrazą zdania, którym kończył swoje wystąpienie w Senacie Rzymskim Katon Starszy – „a poza tym uważam, że Kartaginę (ten system) trzeba zniszczyć!”.

A co na to Rzecznik Praw Pacjenta?

dr Józef emeryt

SILVA RERUM MEDICARUM VETERUM

– We Włoszech od lat 10-u toczyła się walka o praktykę między lekarzami włoskimi i zagranicznymi, głównie niemieckimi. Wskutek tego senat włoski postanowił, że prawo praktyki we Włoszech mieć będą lekarze tylko tych krajów, w których mogą praktykować włosi (krajem takim jest tylko Anglia). Inni lekarze winni złożyć egzamin w jednym z uniwersytetów włoskich poczem zdobywają prawo praktyki wśród nie-włochów. Wyjątek stanowią lekarze poselstw i konsulatów, specjaliści, wzywani do chorych, lekarze dający pomoc w nagłych wypadkach, wreszcie wszyscy lekarze zagraniczni, którzy w ciągu przynajmniej trzech lat opłacali podatek główny, t. zw. „Ricchezza mobile”.

„Gazeta Lekarska” 1911, XXXI, 1133

– Przykłady rzadkiej trwałości trupów. Przyczyta „Gaillard’s Monthly”. Edward I (angielski), który umarł w r. 1307 znaleziony był w stanie zakonserwowanym po 463 latach. Twarz była po części zniszczona ale oznak gnicia nie było. Ciało Comte’a zmarłego w r. 1077 znalezione było w r. 1766 i miało wówczas wygląd świeży. Taki wygląd posiadały w r. 1522 zwłoki Wilhelma zdobywcy i jego żony. W r. 1569 znaleziono w okolicy Aberdea zwłoki trzech żołnierzy rzymskich uzbrojonych (po upływie półtora tysiąca lat). W r. 1717 zabalsamowano panią Kilsytsch wraz z jej dzieckiem, w r. 1796 wyglądało jej ciało jakby tylko co do grobu złożone, podobnie jak i ciało dziecka.

The medical Herald November, 1884
„Kronika Lekarska” 1884, V, 1143

– Szarlatanizm za granicą. Le Progres med. w ostatnim numerze omawia kwestię szarlatanizmu lekarskiego w Anglii i Francji. Między innem pisze: „W Paryżu, a nawet w całej Francji jak i w Londynie ci, którzy cieszą się największą sławą bynajmniej nie są najuczciwszymi, zwyciężają ci, co obiecują złote góry i cuda, szczególnie dzie-

je się to w Bretonii, Owenri i Poitou. Niedawno przecież jeden senator publicznie oświadczył w sądzie, że jeden z szarlatanów w ciągu 10 lat więcej uzdrowił chorych, niż inni lekarze w czasie całej swojej działalności. W St. Gille (Wandea) szarlatan pewien na placu przy muzyce wyręba zęby, wycina nowotwory, operuje katarakty tuż pod nosem władz, które nie protestują. Nam lekarzom odmawiają nieraz chorzy pozwolenia na operację, a pozwalają operować się i powierzają swe życie szarlatanom”.

„Kronika Lekarska” 1895, XVI, 750

– W Lorient we Francji, dr. Duliscourt, widząc, że dziecko, któremu zrobił tracheotomię z powodu dyfterytu krtani, przestaje oddychać, przyłożył usta do rurki i wysał zawartość, poczem wdmuchał powietrze do płuc małego chorego. Dziecko ocalało, zaś dr. D. zaraził się straszną chorobą, z której jednak udało się go wyratować. Przykłady takiego poświęcenia ze strony lekarzy zdarzają się dość często, nie bywają jednak odznaczane medalami zasługi.

„Kronika Lekarska” 1893, XIV, 332

– W Independance Medicale de Barcelone znajdujemy ciekawy przypadek znalezienia ascaris lumbricolides w ropniu. Dr. Martines, który obserwował chorą, początkowo leczył ją na gorączkę gastryczną. Po ustąpieniu wszelkich objawów, chora wskazała na guz wielkości jaja kurzego na wewnętrznej stronie prawego uda. Guz był twardy, skóra nad nim niezmienną. Dr. M. przepisał maść z jodkiem ołowiu. Po 3-ch dniach został wezwany z powodu bólów na miejscu guza i zastał silne zapalenie powłok nad guzem ze zgorzelą miejscową. Po usunięciu zmartwiałych części skóry, znalazł całe gniazdo (11) glizd długości 10 cm. Po usunięciu glizd szybko nastąpiło zagojenie. (Journ. de l Santé, nr. 489, 1883 r.).

„Kronika Lekarska” 1893, XIV, 419

Z WOKANDY

Okręgowego Sądu Lekarskiego we Wrocławiu

□ Aleksandra Stebel

Źródło grafiki: iStock

Złożeniem profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami jest ochrona zdrowia osób zatrudnionych przed szkodliwym wpływem czynników występujących w środowisku pracy. Ponadto działania te zmierzają do potwierdzenia dobrostanu pracowników na płaszczyźnie zdolności do wykonywania pracy, bez ponoszenia negatywnych konsekwencji zdrowotnych. A nadto prawidłowa i regularna realizacja tego rodzaju praktyk może przyczynić się do wczesnego wykrywania problemów zdrowotnych oraz wpływać na zmniejszenie ryzyka zawodowego. Opieka profilaktyczna wpisuje się w bezpieczeństwo warunków pracy. Jest podstawowym uprawnieniem pracownika, a jednocześnie obowiązkiem pracodawcy.

W celu sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami, na mocy odpowiednich przepisów utworzono służbę medycyny pracy sprawowaną przez lekarzy, pielęgniarki, psychologów oraz inne osoby o kwalifikacjach zawodowych niezbędnych do wykonywania wielodyscyplinarnych zadań tej służby.

W świetle okoliczności, że profilaktyczna opieka zdrowotna odbywa się z udziałem lekarzy, organy odpowiedzialności zawodowej prowadzą postępowania dyscyplinarne w tym zakresie. Nie dzieje się to często. Wręcz przeciwnie, dość rzadko. W ostatnich latach tego rodzaju sprawy należą do incydentalnych. Znacznie spadła liczba zawiadomień kierowanych do organów odpowiedzialności zawodowej przez ośrodki sprawujące nadzór nad podmiotami zajmującymi się

medycyną pracy, co może świadczyć o fakcie, że lekarze zajmujący się tą gałęzią medycyny z dużą starannością podchodzą do wypełnienia ciążących na nich obowiązków, a ci którzy doświadczyli działań nadzorczych, zaczęli respektować zalecenia pokontrolne wydane przez te instytucje. Niemniej jednak tego rodzaju sprawy wpływają do organów dyscyplinarnych, a te – zgodnie z ustawowymi kompetencjami – są zobowiązane do ich rozstrzygnięcia na płaszczyźnie reguł etycznych i zasad wykonywania zawodu.

Z orzecznictwa wynika, że sądy lekarskie orzekały w sprawach, które dotyczyły m.in. wydania orzeczenia lekarskiego bez dokumentacji medycznej, a także posługiwania się drukiem dokumentu niezgodnym ze wzorem przyjętym w przepisach prawa; wydania orzeczenia lekarskiego bez przeprowadzenia dodatkowych badań wymaganych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego zgodnych z wskazówkami metodycznymi wskazanymi w przepisach prawa, a także przy wydaniu dokumentu posłużono się drukiem dokumentu niezgodnym ze wzorem przyjętym w przepisach prawa i zaniechano wpisania tego orzeczenia w rejestr wydawanych orzeczeń; prowadzenia działalności związanej z medycyną pracy bez pisemnego zgłoszenia tego faktu w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy, ale również przeprowadzenia badań z zakresu medycyny pracy względem pracowników bez posiadania umowy z pracodawcą, u którego osoby te pozostawały zatrudnione.

Fot. z archiwum A.S.

□ Aleksandra Stebel

kierownik Kancelarii Okręgowego Sądu Lekarskiego DIL

Jedną z takich spraw było także postępowanie obwinionego lekarza, który został poddany kontroli ośrodka sprawującego nadzór nad podmiotami realizującymi profilaktyczną opiekę zdrowotną. Wnioski pokontrolne instytucji stały się podstawą do zainicjowania postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

Obwiniony lekarz stanął przed sądem pod kilkoma zarzutami dotyczącymi nieprawidłowego realizowania opieki profilaktycznej nad pracownikami, ale również wątpliwości organów budził sposób dokumentowania powyższych czynności.

Zgromadzony w sprawie materiałów dowodowych, który w głównej mierze stanowiły wnioski z kontroli ośrodka nadzorującego, pozwolił sądowi na uznanie zasadności wszystkich przedstawionych obwinionemu lekarzowi zarzutów. Sąd stwierdził, że postępowanie obwinionego lekarza związane z wystawianiem orzeczeń z zakresu medycyny pracy było nieprawidłowe, wyczerpujące znamiona przewinienia zawodowego.

Zachowanie obwinionego charakteryzowało się licznymi naruszeniami. W pierwszej kolejności należało stwierdzić, z czym sam zgodził się obwiniony lekarz, że dokumentacja medyczna nie była prowadzona z należytą starannością i rzetelnością. W dokumentacji medycznej zbiorczej obwiniony nie numerował orzeczeń kolejną liczbą porządkową z rejestru, tylko w każdym miesiącu numerację rozpoczynał od numeru 1 łamanego przez miesiąc i rok. Ponadto wpisywał do rejestru osoby badane na podstawie innych przepisów niż Kodeks Pracy, a także dokonywał wykreśleń bez odnotowania powodu skreślenia oraz bez sygnowania pieczęcią i podpisem.

Ponadto, w losowo skontrolowanych 480 kartach badania profilaktycznego obwiniony nie udokumentował wywiadu zawodowego, z czego w 185 kartach również nie odnotował badania przedmiotowego (tętna, ciśnienia, podstawowego badania okulistycznego i laryngologicznego oraz badania innych narządów), a w pozostałych przypadkach nie udokumentował badania poszczególnych funkcji (tętna i/lub ciśnienia i/lub badania okulistycznego i/lub laryngologicznego i/lub oceny innych narządów).

Jednocześnie obwiniony lekarz nie realizował zakresów badań profilaktycznych określonych we wskazówkach metodycznych, stanowiących załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30

maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie Pracy, bowiem wobec pracowników wykonujących prace powyżej 3 m, kierowców wyższych kategorii (C, D), a także pracowników wykonujących pracę powyżej 1 m w ogóle nie wykonał pełnego badania przedmiotowego albo nie wykonał pojedynczych elementów tego badania.

Zaś w odniesieniu do pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występowały czynniki szkodliwe, nie przeprowadził pełnego badania ogólnolekarskiego i badań dodatkowych określonych we wskazówkach metodycznych stanowiących załącznik do Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie Pracy.

Skutkiem powyższych nieprawidłowości było naruszenie przepisów dotyczących prowadzenia dokumentacji medycznej oraz uznanie części orzeczeń za nieważne. Przepisy prawa w sposób jasny określiły procedury obowiązujące w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad pracownikami, w tym zasady prowadzenia badań lekarskich oraz wystawiania orzeczeń wydawanych dla celów przewidzianych w Kodeksie Pracy. W ocenie sądu obwiniony lekarz zlekceważył obowiązujące regulacje. Jego argumentacja dotycząca subiektywnej oceny inspektora prowadzącego kontrolę, a wręcz jego złośliwości, nie przekonała sądu, bowiem analiza wniosków kontrolnych nie pozostawiała wątpliwości w zakresie naruszenia przepisów i nieprawidłowego działania obwinionego lekarza. W ocenie sądu

nieznajomość aktualnych wytycznych była sytuacją całkowicie niedopuszczalną, choć w przypadku obwinionego przyczyn dopuszczenia się nieprawidłowości należało upatrywać raczej w niestaranności i chęci szybkiego załatwienia każdego przypadku, aniżeli nieznajomości przepisów prawa. Obwiniony realizował świadczenia z medycyny pracy niechlujnie i skutkiem tego były stwierdzone przez instytucję kontrolującą liczne nieprawidłowości. Obwiniony lekarz, jako członek samorządu zawodowego lekarzy był obowiązany przestrzegać zarówno obowiązującego prawa, jak i zasad etyki lekarskiej. Obwiniony, wykonując zawód zaufania publicznego, był zobligowany dochować najwyższych standardów postępowania, co wiąże się również ze skrupulatnym prowadzeniem dokumentacji oraz rzetelnym badaniem każdego pacjenta przed wydaniem orzeczenia. Tego ze strony obwinionego lekarza zabrakło.

Wypowiadając się w zakresie kary sąd lekarski uwzględnił charakter popełnionego przewinienia oraz rangę naruszonych przez lekarza przepisów. Nie bez znaczenia pozostawała również skala dopuszczonych się naruszeń, bowiem nie były to pojedyncze błędy, a bardzo liczne uchybienia w postępowaniu obwinionego lekarza. A także skutki działań obwinionego lekarza były poważne. Wędlug raportu kontrolnego, z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, ośrodek uznał 338 orzeczeń za nieważne. Stąd też sąd zdecydował się na wymiarzenie obwinionemu kar pieniężnych w wysokości 1/2 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z przeznaczeniem na organizację związaną z ochroną zdrowia za każdy z popełnionych czynów. Nadto obwiniony lekarz w całości został obciążony kosztami postępowania.

Podziękowania

Dziękuję **lekarzom, pielęgniarcom oraz całemu personelowi** Oddziału Neurologicznego 4 Wojskowego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu przy ul. Weigla 5, za profesjonalną opiekę i życzliwość jakiej doświadczyłam będąc pacjentką tego Oddziału. Wysoka kultura personelu w kontaktach z pacjentem pozwoliła mi na łatwiejsze przeżycie tego trudnego okresu.

Z wyrazami szacunku
Alicja Marczyk-Felba

NOWE PRZEPISY PRAWNE

□ **mec.**
Beata
Kozyra-
Łukasiak
radca prawny DIL

1 września 2025 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 sierpnia 2025 r. w sprawie Lekarskiego Egzaminu Końcowego i Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego, opublikowane w Dz.U. z 2025 r. poz. 1132.

Zakres problematyki uwzględnianej przy opracowywaniu pytań testowych LEK i LDEK obejmuje efekty uczenia się w zakresie wiedzy, które są określone w programie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu odpowiednio lekarza i lekarza dentysty.

LEK zawiera pytania testowe z zakresu: chorób wewnętrznych, w tym chorób układu sercowo-naczyniowego – 39 pytań, pediatrii, w tym neonatologii – 29 pytań, chirurgii, w tym chirurgii urazowej – 27 pytań, położnictwa i ginekologii – 26 pytań, psychiatrii – 14 pytań, medycyny rodzinnej – 20 pytań, medycyny ratunkowej i intensywnej terapii – 20 pytań, bioetyki i prawa medycznego – 10 pytań, orzecznictwa lekarskiego – 7 pytań, zdrowia publicznego – 8 pytań – przy czym wśród pytań testowych z zakresu chorób wewnętrznych, pediatrii, chirurgii, położnictwa i ginekologii oraz medycyny rodzinnej znajduje się co najmniej łącznie 30 pytań z dziedziny onkologii.

LDEK zawiera pytania testowe z zakresu: stomatologii zachowawczej – 46 pytań, stomatologii dziecięcej – 29 pytań, chirurgii stomatologicznej – 25 pytań, protetyki stomatologicznej – 25 pytań, periodontologii – 20 pytań, ortodoncji – 20 pytań, medycyny ratunkowej – 10 pytań, bioetyki i prawa medycznego – 10 pytań, orzecznictwa lekarskiego – 7 pytań, zdrowia publicznego – 8 pytań – przy czym wśród pytań testowych z zakresu stomatologii zachowawczej, stomatologii dziecięcej, chirurgii stomatologicznej, periodontologii oraz ortodoncji znajduje się co najmniej łącznie 25 pytań z dziedziny onkologii.

Terminy LEK i LDEK wyznacza się w okresie od 1 lutego do 28 lutego oraz od 1 września do 30 września.

Zdający LEK albo LDEK jest obowiązany podporządkować się poleceniom członków Zespołu Egzaminacyjnego.

Rozpoczęcie LEK albo LDEK dla wszystkich zdających w skali kraju wyznacza się na tę samą godzinę. Dopuszcza się maksymalnie 30-minutowe opóźnienie w rozpoczęciu LEK albo LDEK.

Osoba, która nie dokonała zgłoszenia lub nie wniosła opłaty egzaminacyjnej lub wniosła tę opłatę w wysokości niższej niż należna, nie może przystąpić do danego LEK albo LDEK.

Czas trwania LEK albo LDEK wynosi 4 godziny

Zdający LEK albo LDEK zajmuje w sali egzaminacyjnej miejsce oznaczone wcześniej numerem kodowym nadanym przez CEM.

W celu sprawdzenia, czy zdający posiada przy sobie urządzenia służące do kopiowania oraz przekazywania i odbioru informacji, członkowie Zespołu Egzaminacyjnego mogą posługiwać się elektronicznym wykrywaczem takich urządzeń.

Jedynym dokumentem przeznaczonym do udzielania odpowiedzi w trakcie LEK albo LDEK jest karta testowa oznaczona numerem kodowym zdającego nadanym przez CEM.

Zdający dany LEK albo LDEK ma prawo wglądu do treści pytań testowych w celu składania zastrzeżeń. Książeczki testowe są udostępniane w sali egzaminacyjnej bezpośrednio po danym LEK albo LDEK.

Zastrzeżenia merytoryczne do pytania testowego wykorzystanego podczas tego LEK albo LDEK, złożone bez zachowania określonego trybu nie podlegają rozpatrzeniu.

Z posiedzenia komisji powołanej przez dyrektora CEM jest sporządzany protokół, zawierający w szczególności rozstrzygnięcie o uznaniu albo odrzuceniu zastrzeżeń wraz z uzasadnieniem.

Ustalenie wyników LEK i LDEK następuje po rozpatrzeniu zastrzeżeń.

Unieważnienie pytania testowego zostaje uwzględnione przy ustalaniu liczby punktów umożliwiających złożenie LEK albo LDEK.

Ustalenie wyników LEK i LDEK następuje za pomocą systemu informa-

tycznego przez odczyt kart testowych oznaczonych numerem kodowym.

Udostępnienie zdającemu wyniku jego LEK albo LDEK następuje przez podanie wyniku procentowego do dwóch miejsc po przecinku i liczby poprawnie udzielonych odpowiedzi.

W przypadku złożenia zgłoszenia do LEK albo LDEK po raz drugi i kolejny zgłaszający się wnosi opłatę egzaminacyjną w wysokości 250 zł. Bezpłatne złożenie po raz drugi zgłoszenia do LEK albo LDEK jest możliwe jedynie w przypadku braku zaliczenia tego egzaminu w pierwszym podejściu albo nieprzystąpienia do niego.

W przypadku złożenia zgłoszenia do składanego w języku obcym LEK albo LDEK zgłaszający się wnosi opłatę egzaminacyjną w wysokości 400 zł.

Wysokość wynagrodzenia:

- przewodniczącego Zespołu Egzaminacyjnego wynosi 1000 zł za przeprowadzenie danego LEK albo LDEK,
- członka Zespołu Egzaminacyjnego wynosi 600 zł,
- przewodniczącego komisji powołanej przez dyrektora CEM do rozpatrzenia wniesionych zastrzeżeń wynosi 1000 zł za posiedzenie,
- członka komisji wynosi 600 zł za posiedzenie.

2 września 2025 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 sierpnia 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego, opublikowane w Dz.U. z 2025 r. poz. 1133.

Zajęcia umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie umiejętności komunikowania się prowadzi się w taki sposób, aby każdemu studentowi zapewnić możliwość wykonania i powtórzenia czynności umożliwiających osiągnięcie tych efektów, a osobie prowadzącej zajęcia – obserwacje i udzielanie studentowi informacji zwrotnych. Zajęcia te prowadzi się w warunkach symulowanych,

w tym z udziałem pacjentów symulowanych oraz w warunkach klinicznych.

Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia i standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza dentystry określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia, mają zastosowanie do kształcenia na studiach na kierunku lekarskim oraz kierunku lekarsko-dentystycznym począwszy od cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akademickiego 2025/2026.

12 września 2025 r. weszła w życie ustawa z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, opublikowana w Dz.U. z 2025 r. poz. 1192.

Do postępowań w sprawie rozpatrzenia wniosku o:

- objęcie refundacją i ustalenie ceny zbytu netto leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego,
- objęcie refundacją i ustalenie ceny zbytu netto technologii lekowej o wysokiej wartości klinicznej
- objęcie refundacją i ustalenie ceny zbytu netto technologii lekowej o wysokim poziomie innowacyjności,
- podwyższenie ceny zbytu netto leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego objętego refundacją,
- wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

W ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wprowadza się zmiany dotyczące zadań Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, do których należy wykonywanie obowiązków dotyczących przekazywania informacji, udostępniania danych, analiz oraz dowodów, o których mowa w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2282 z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie oceny technologii medycznych i zmiany dyrektywy 2011/24/UE.

12 września 2025 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 września 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie programu pilotażowego leczenia gruźlicy wielolekoopornej w warunkach ambulatoryjnych, opublikowane w Dz.U. z 2025 r. poz. 1236.

Etap realizacji programu pilotażowego trwa do 30 czerwca 2026 r.

12 września 2025 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2025 r. poz. 1239 obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 września 2025 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie komisji lekarskich orzekających o stopniu zdolności do służby wojskowej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej.

17 września 2025 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o działalności leczniczej, opublikowana w Dz.U. z 2025 r. poz. 1211.

Ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne finansowane ze środków publicznych są udzielane na podstawie skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, z wyjątkiem świadczeń okulisty, które są udzielane także na podstawie skierowania optometrysty, z którym NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, albo optometrysty, który jest zatrudniony lub wykonuje zawód w świadczeniodawcy, z którym NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Skierowanie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego nie jest również wymagane do świadczeń lekarza medycyny sportowej, psychologa oraz optometrysty.

W przypadku świadczeniodawcy, u którego co najmniej dwie trzecie spośród realizowanych profili systemu zabezpieczenia stanowią profile dla dzieci, w umowie z NFZ strony mogą zastrzec, że świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej są udzielane wyłącznie świadczeniobiorcom do ukończenia 18. roku życia.

Świadczeniodawca ten może zaprzestać udzielania świadczeń nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej świadczeniobiorcom, którzy ukończyli 18. rok życia, po upływie 6 miesięcy od dnia przekazania przez niego dyrektorowi właściwego oddziału wojewódzkiego NFZ wniosku o wprowadzenie zmiany w umowie o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, pod warunkiem

wprowadzenia do tej umowy zastrzeżenia, o którym mowa wyżej.

Na wniosek świadczeniodawcy Prezes NFZ, kierując się potrzebą właściwego zabezpieczenia dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, z uwzględnieniem mapy, krajowego planu i właściwego wojewódzkiego planu, może dokonać w umowie zmiany polegającej na wykreśleniu danego profilu systemu zabezpieczenia, jeżeli przyczyni się to do racjonalizacji struktury udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej na danym obszarze, w szczególności przez ich konsolidację, przy zapewnieniu odpowiedniego dostępu do tych świadczeń.

W takim przypadku Prezes Funduszu może, na wniosek świadczeniodawcy, zawrzeć z nim umowę obejmującą:

- udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach profilu odpowiadającego wykreślonemu profilowi systemu zabezpieczenia, realizowanego w trybie hospitalizacji planowej albo trybie leczenia jednego dnia, na okres do końca obowiązywania wykazu świadczeniodawców zakwalifikowanych do poszczególnych poziomów systemu zabezpieczenia, która na wniosek świadczeniodawcy, obejmuje również udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej realizowanych w poradniach przyszpitalnych oraz świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych w ramach programów lekowych, odpowiadających wykreślonemu profilowi systemu zabezpieczenia,
- udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie opieki długoterminowej w trybie stacjonarnym, na okres do końca obowiązywania w/w wykazu, jeżeli jest to zgodne ze sporządzonym przez tego świadczeniodawcę programem zatwierdzonym naprawczym.

Zmiany zostały wprowadzone w ustawie o działalności leczniczej.

Jednostka samorządu terytorialnego albo związek jednostek samorządu terytorialnego mogą utworzyć i prowadzić podmiot leczniczy w formie spółki kapitałowej, jednostki budżetowej oraz samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej.

Kierownik samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej corocznie sporządza i udostępnia w BIP raport o sytuacji ekonomiczno-finansowej SPZOZ w terminie 45 dni od dnia upływu terminu do sporządzenia rocznego sprawozdania finansowego.

Jeżeli w sprawozdaniu finansowym wystąpiła strata netto, której wartość bezwzględna jest wyższa niż 1% sumy wykazanych w tym samym sprawozdaniu finansowym przychodów netto ze sprzedaży produktów, przychodów netto ze sprzedaży towarów, pozostałych przychodów operacyjnych oraz przychodów finansowych, kierownik SPZOZ sporządza w terminie 7 miesięcy od dnia upływu terminu na sporządzenie sprawozdania finansowego, na okres nie dłuższy niż 3 lata program naprawczy, uwzględniając w nim w/w raport oraz dostosowanie działalności SPZOZ do mapy potrzeb zdrowotnych lub do krajowego albo wojewódzkiego planu transformacji. Powyższego obowiązku nie stosuje się w okresie realizacji zatwierdzonego programu naprawczego.

Sporządzenie programu naprawczego poprzedzają analizy: efektywności funkcjonowania i zarządzania, ekonomiczne, jakościowe, operacyjne, zasobów ludzkich, działalności leczniczej oraz działalności poszczególnych jednostek lub komórek organizacyjnych zakładu leczniczego, obejmujące bieżącą sytuację SPZOZ.

Kierownik Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej będącego stroną umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej przekazuje program naprawczy w terminie 4 miesięcy i 15 dni od dnia sporządzenia sprawozdania finansowego:

- dyrektorowi właściwego oddziału wojewódzkiego NFZ w celu zajęcia stanowiska w zakresie oceny prognoz przychodowych oraz związanych z nimi działań przedstawionych w programie naprawczym,
- wojewodzie właściwemu ze względu na miejsca udzielania świadczeń zdrowotnych przez SPZOZ w celu zajęcia stanowiska w zakresie oceny dostosowania działalności Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej do mapy potrzeb zdrowotnych lub do krajowego lub wojewódzkiego planu transformacji oraz związanych z tym działań dostosowawczych,
- podmiotowi tworzącemu.

Podmiot tworzący zatwierdza program naprawczy w terminie miesiąca od dnia jego otrzymania.

Kierownik SPZOZ przedkłada podmiotowi tworzącemu sprawozdanie z realizacji programu naprawczego.

17 września 2025 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 sierpnia 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, opublikowane w Dz.U. z 2025 r. poz. 1212.

Osoba w trakcie specjalizacji w dziedzinie psychoterapii uzależnień oznacza osobę, która:

- uczestniczy w udzielaniu świadczeń z zakresu psychoterapii uzależnienia i współuzależnienia pod nadzorem specjalisty psychoterapii uzależnień realizującego świadczenia gwarantowane, która rozpoczęła szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychoterapii uzależnień, nie dłużej niż przewidziany czas szkolenia, wraz z uzyskaniem tytułu specjalisty, w okresie nie dłuższym niż dwa lata od zakończenia szkolenia, albo
- posiada decyzję ministra zdrowia o uznaniu dorobku naukowego lub zawodowego za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w tej dziedzinie, zgodnie z przepisami ustawy o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia, nie dłużej niż dwa lata od uzyskania tej decyzji.

Sesja koordynacji w ramach zespołu interdyscyplinarnego oznacza udział personelu realizującego świadczenia opieki zdrowotnej w ramach zespołu środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny lub ośrodka środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Świadczeniodawca udzielający świadczeń gwarantowanych ambulatoryjnych psychiatrycznych i leczenia środowiskowego (domowego), dostosowując realizację świadczeń gwarantowanych do potrzeb zdrowotnych świadczeniobiorców, może realizować:

- świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych określone w lp. 1 i 3 załącznika nr 6 do rozporządzenia bez porady psychologicznej diagnostycznej lub bez porady psychologicznej, lub bez sesji psychoterapii indywidualnej, lub bez sesji psychoterapii rodzinnej, lub bez sesji psychoterapii grupowej, lub bez przezczaszkowej stymulacji magnetycznej lub
- świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży określone w lp. 2 załącznika nr 6 do rozporządzenia bez porady kompleksowo-konsultacyjnej dla osób z autyzmem dziecięcym lub bez programu terapeutyczno-rehabilitacyjnego dla osób z autyzmem dziecięcym, lub bez przezczaszkowej stymulacji magnetycznej, lub
- leczenie środowiskowe (domowe) określone w lp. 8 załącznika nr 6 do rozporządzenia bez sesji psychoterapii indywidualnej lub bez sesji psychoterapii rodzinnej, lub bez sesji psychoterapii grupowej,
- świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży określone w lp. 3 i 4 załącznika nr 8 do rozporządzenia bez porady kompleksowo-konsultacyjnej dla osób z autyzmem dziecięcym lub bez programu terapeutyczno-rehabilitacyjnego dla osób z autyzmem dziecięcym, lub bez przezczaszkowej stymulacji magnetycznej,
- świadczenia psychiatryczne stacjonarne dla dzieci i młodzieży określone w lp. 5 załącznika nr 8 do rozporządzenia bez przezczaszkowej stymulacji magnetycznej,
- świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży określone w lp. 1-4 załącznika nr 8 do rozporządzenia bez świadczeń realizowanych przez specjalistę psychoterapii uzależnień lub bez sesji wsparcia psychospołecznego w formie konsultacji interwencyjnej.

Załącznik do rozporządzenia określa treść załącznika nr 8 zawierającego wykaz świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej dzieci i młodzieży oraz warunki w ramach poziomów referencyjnych.

Więcej na stronie:
www.dilnet.wroc.pl
 zakładka PRAWO

PO WROCŁAWSKICH CMENTARZACH

Spacerownik dostępny:

- » w nr 11/2016 „Medium”, s. 21-29;
- » ANEKS NR 1 w nr 11/2018 „Medium”, s. 50-51.
- » ANEKS NR 2 w nr 11/2020 „Medium”, s. 55-59.
- » ANEKS NR 3 w nr 10/2023 „Medium”, s. 26-30.

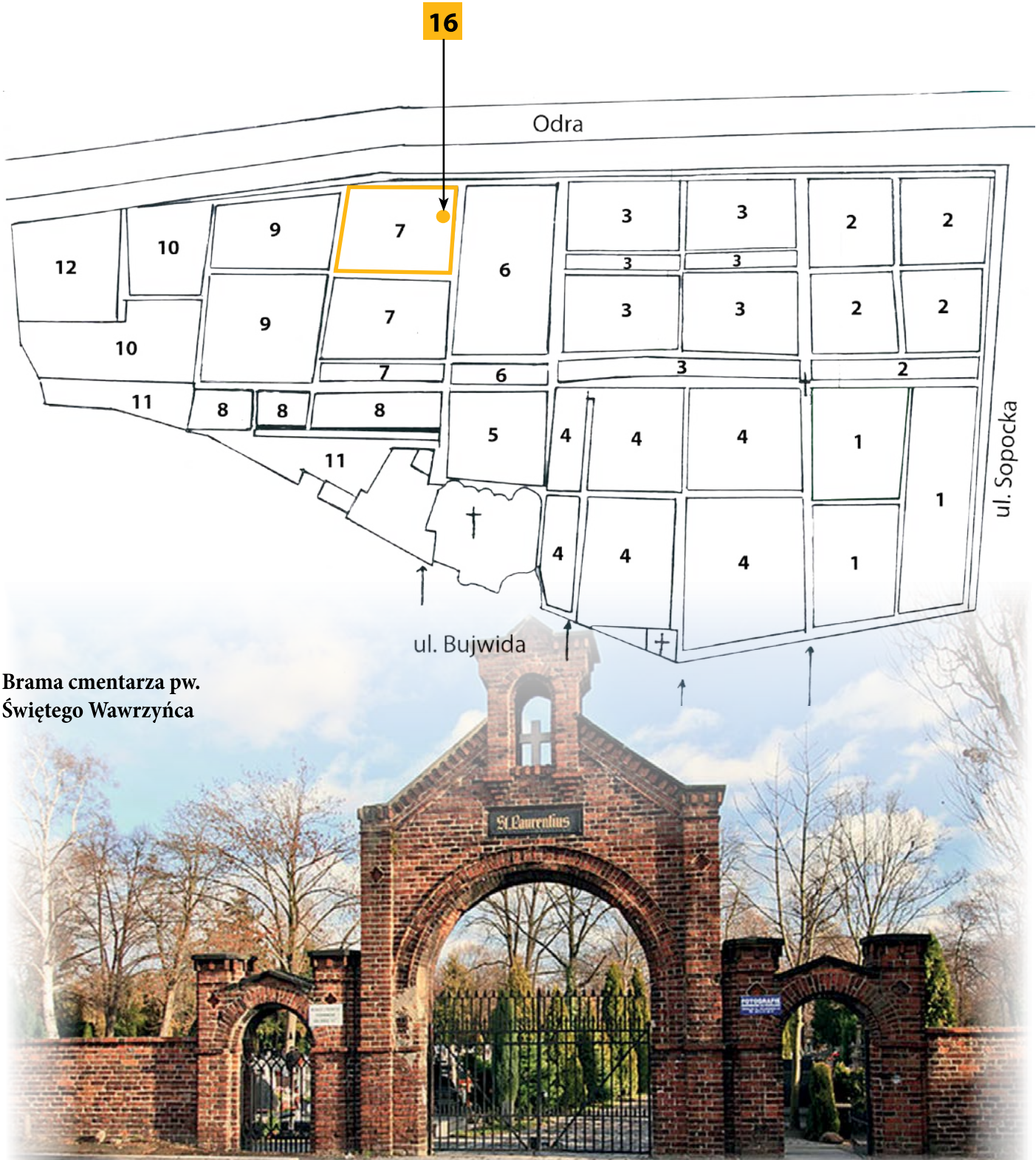
Zbliża się Dzień Zaduszny. Odwiedzając wrocławskie cmentarze, zatrzymajmy się na moment przy grobach nauczycieli akademickich. Rocznik XX stomatologii (1964-1970) zmierzył się z odtworzeniem składu osobowego nauczycieli akademickich katedr stomatologicznych od czasów powojennego Wrocławia. Liczne „białe plamy” dotyczące miejsca Ich pochówków to miara upływu czasu. Chcemy, by o naszych nauczycielach „ślad pozostał, a pamięć przetrwała”.

*dr n. med. Marta Pilak
emerytowany nauczyciel akademicki,
Komisja Etyki DRL*

*Pozostaną
w naszej pamięci!*

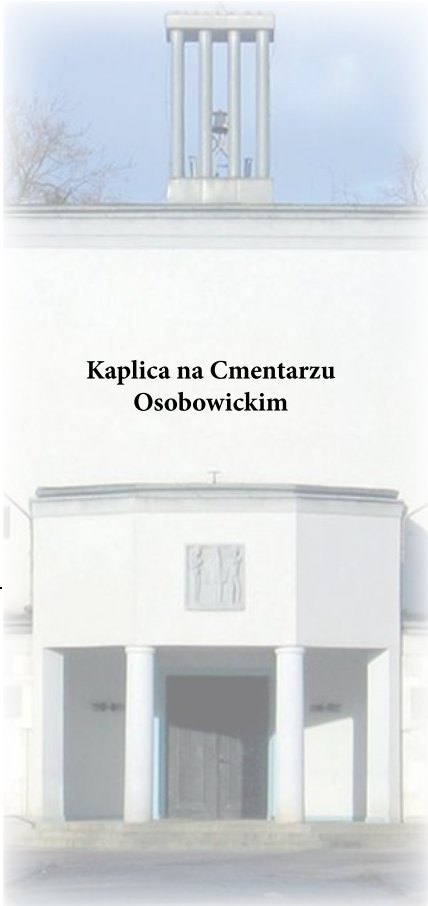
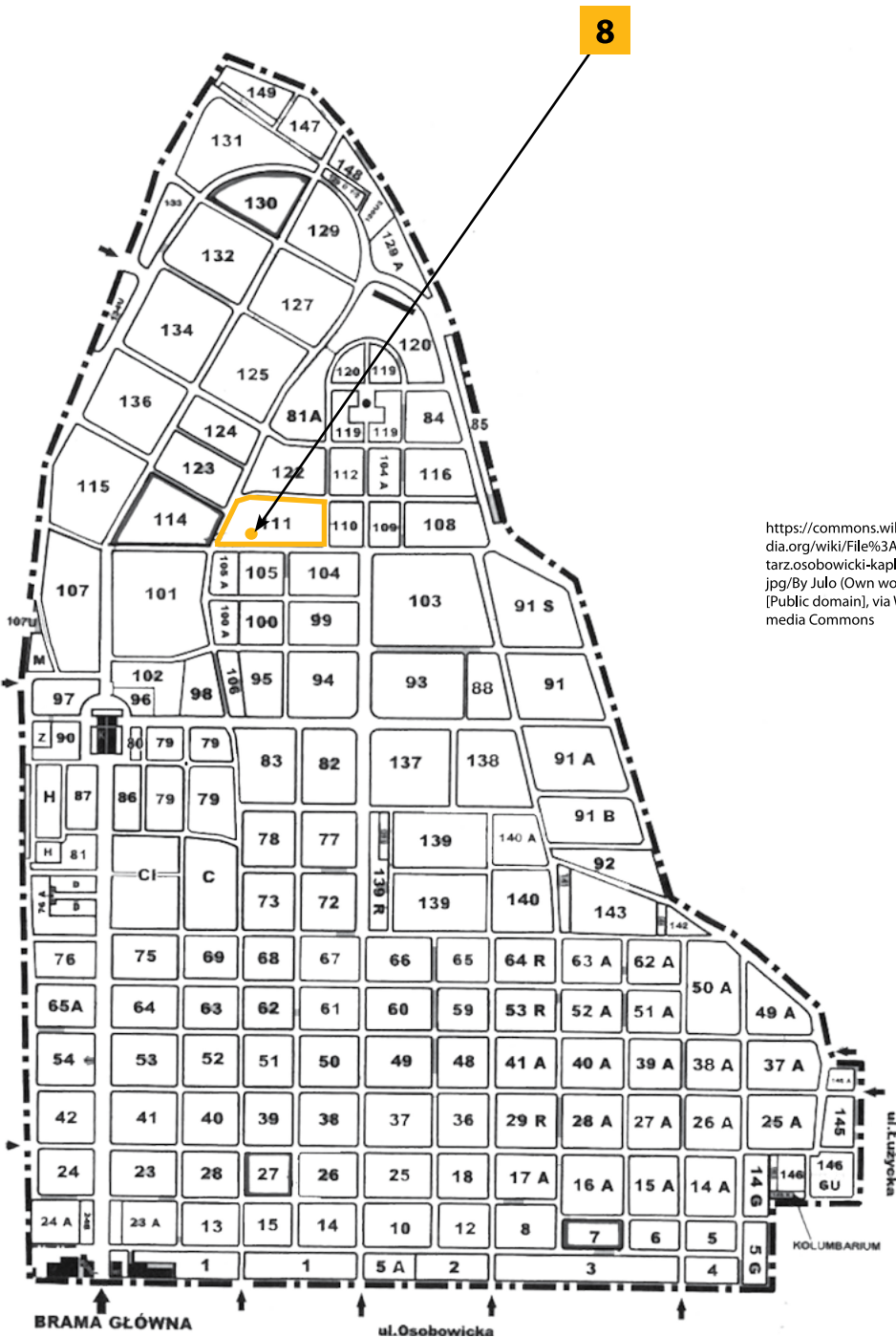

Cmentarz parafialny pw. Świętego Wawrzyńca, ul. Bujwida 51, Wrocław				
LP.	IMIĘ I NAZWISKO	POLE	RZĄD	NR GROBU
16	 DR WANDA KOZACZYŃSKA (lek. dent. lek. med.) adiunkt Katedry i Zakładu Chirurgii Stomatologicznej AM we Wrocławiu zm. 06.09.2024 r.	7	aleja rzędowa	161 (grób 4 od końca 6 rzędu)

Brama cmentarza pw.
Świętego Wawrzyńca

Cmentarz komunalny, Oddział Osobowice, ul. Osobowicka 59, Wrocław				
LP.	IMIĘ I NAZWISKO	POLE	RZĄD	NR GROBU
8	 DR HAB. HALINA PANEK profesor nadzwyczajny UMW kierownik Katedry i Zakładu Protetyki Stomatologicznej UM we Wrocławiu zm. 03.10.2023 r.	111	20 rząd od pola 110	462

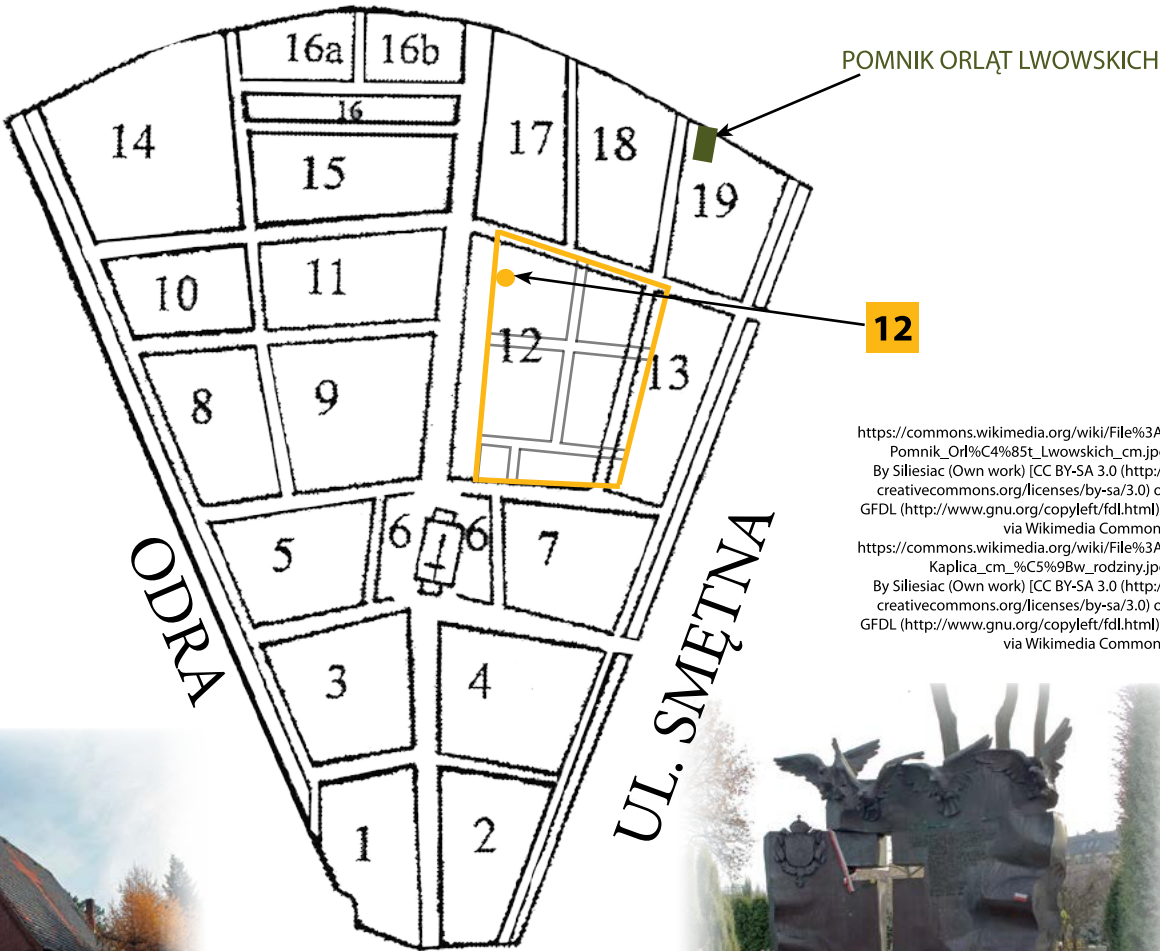

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:3ACmentarz.osobowicki-kaplica.jpg>
By Julo (Own work)
[Public domain], via Wikimedia Commons

Cmentarz parafialny pw. Świętej Rodziny, ul. Smętna, Wrocław

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	POLE	RZĄD	NR GROBU
12	 DR HENRYK KACZKOWSKI adiunkt Katedry i Kliniki Chirurgii Szcękowo-Twarzowej AM we Wrocławiu zm. 14.05.2025 r.	12	aleja główna	10

https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3A-Pomnik_Orl%C4%85t_Lwowskich_cm.jpg
By Siliesiac (Own work) [CC BY-SA 3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>) or GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>)], via Wikimedia Commons
https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3A-Kaplica_cm_%C5%9Bw_rodziny.jpg
By Siliesiac (Own work) [CC BY-SA 3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>) or GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>)], via Wikimedia Commons

Kaplica

Pomnik Orłąt Lwowskich

PRO MEMORIA

IMIĘ I NAZWISKO	CMENTARZ
Janina Kaucz Długoletnia pielęgniarka w Katedrze i Zakładzie Chirurgii Stomatologicznej AM we Wrocławiu zm. 22.04.2023 r.	Cmentarz parafialny p.w. Świętej Rodziny, ul. Smętna, pole 10, rząd 4, grób 1A

Pochówek poza Wrocławiem		
LP.	IMIĘ I NAZWISKO	CMENTARZ
19	 LEK. DENT. WŁODZIMIERZ SZCZEPANKIEWICZ asystent Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej i Dziecięcej AM we Wrocławiu zm. 27.11.2023 r.	Cmentarz Parafialny 98-235 Błaszki ul. K. Pułaskiego woj. łódzkie
20	 DR N. MED. TERESA MAŚLANKA adiunkt Katedry Protetyki Stomatologicznej, kierownik Zakładu Zaburzeń Czynnościowych Narządu Żucia AM we Wrocławiu zm. 20.04.2025 r.	Cmentarz Komunalny 34-120 Andrychów ul. Beskidzka 23 pow. wadowicki woj. małopolskie pole 2, rząd 1, grób nr 23

Zbiegać za jednym
klejnotem pustynie,
Iść w toń za perłą
o cudu urodzie,
Ażeby po nas
zostały jedynie
Ślady na piasku
i kręgi na wodzie.

Leopold Staff

Źródło grafiki: www.pixabay.com/photos/grave-cemetery-christianity-1318299/czu_czu_PL

Źródło grafiki: www.pixabay.com/photos/candle-2288531/Myriams-Fotos

Pozostaną w naszej pamięci

W okresie od 1 sierpnia 2023 r. do 27 sierpnia 2025 r. odeszło od nas wielu wybitnych, cenionych lekarzy, którzy poprzez swoje działania wpływali nie tylko na rozwój dolnośląskiej medycyny, ale i nasze życie. Wspomnijmy Ich.

1. Andresakis Petros	44. Jarosz Marcin	86. Małyszczak Krzysztof	125. Sikorska-Grzelak Stefania
2. Bagińska Teresa	45. Jarosz Wiktor	87. Markowska-Woyciechowska Alicja	126. Siuta Stanisław
3. Banach Zdzisław	46. Jaśkiewicz Andrzej	88. Marszałek Jan	127. Skóra Jan
4. Bardega Krzysztof	47. Jaworska Bronisława	89. Matera Grażyna	128. Socha Jan
5. Basiewicz Andrzej	48. Jezusek Józef	90. Miłek Bogumiła	129. Stacević Alicja
6. Bączek-Lurkiewicz Antonina	49. Kamienowski Jerzy	91. Mizera Zenon	130. Stanejko Kamilla
7. Bielecki Janusz	50. Kamiński Hieronim	92. Moron Agata	131. Stricker Halina
8. Bolanowska Wanda	51. Karolczak-Urbańska Alicja	93. Murawska Danuta	132. Suszek Jan
9. Bronclik Beata	52. Kluba Eleonora	94. Musiel Stanisław	133. Suszko Aleksander
10. Buczkowska Henryka	53. Kochański Marek	95. Myczkowski Tadeusz	134. Szczepankiewicz Włodzimierz
11. Budyn-Lipińska Teresa	54. Kołowrocka Ewa	96. Narecki Jarosław	135. Szczepańska Ewa
12. Bugaj Tomasz	55. Komarow-Wielińska Grażyna	97. Nesterowicz-Rudyk Danuta	136. Szuba-Paszkiewicz Bronisława
13. Bukacki Marek	56. Kortowski Tadeusz	98. Niemcewicz-Szklarz Zofia	137. Szuber Krystyna
14. Chociaj-Jasińska Ludmiła	57. Korzeniewska Krystyna	99. Nowak Irena	138. Szwarz Elżbieta
15. Ciechanowski Józef	58. Kosean-Kotlińska Urszula	100. Nurzyńska-Wydra Maria	139. Szwed Robert
16. Cywińska Maria	59. Kossak Anatolii	101. Olbrycht Tomasz	140. Szymanowska Maria
17. Czapiński Jacek	60. Kotschy Maria	102. Ornatowska Anna	141. Świeżyńska-Spychalska Anna
18. Czarniecka Danuta	61. Kotynia Tomasz	103. Orzechowska-Juzwenko Krystyna	142. Tomczak-Szymańska Zofia
19. Czerchawski Leszek	62. Kozaczyńska Wanda	104. Otręba Marek	143. Tomczyk Maria
20. Czeszejko-Sochacki Jacek	63. Kozubik Mieczysław	105. Panaszek Bernard	144. Tyc Marek
21. Czupryk Hanna	64. Kras Ewelina	106. Panek Halina	145. Urbański Ireneusz
22. Dobrucki Tadeusz	65. Krause Małgorzata	107. Panek Violetta	146. Wajda-Kociatkiewicz Ewa
23. Durek Elżbieta	66. Krzemieniewska Eugenia	108. Pastuła Adam	147. Wasik Augustyn
24. Dziurman Jarosław	67. Kucharska Alicja	109. Pelczar Ewa	148. Wieligda-Czerepak Romualda
25. El Hassanieh Nasser	68. Kuczkowski Tomasz	110. Peszko Jerzy	149. Wierciński Jan
26. Filarski Wiesław	69. Kurzawa Małgorzata	111. Piątkowska-Kaczmarek Maria	150. Więckiewicz Włodzimierz
27. Frąckowiak-Słuzalek Ludomira	70. Lenkiewicz Lech	112. Plank-Markiewicz Danuta	151. Winiewicz Andrzej
28. Gajewska Teresa	71. Lerman-Piętka Joanna	113. Podejma Radosław	152. Wojciechowska Maria
29. Gandziarska Ludwika	72. Lesiczka Maria	114. Podgórska Mariola	153. Wojtala Renata
30. Gawin Barbara	73. Lesińska-Woźniak Aleksandra	115. Polak Leon	154. Wójcicka-Stanik Maria
31. Gładecka Janina	74. Lewandowski Andrzej	116. Pozowska Monika	155. Wójcik Andrzej
32. Grabarska Teresa	75. Listwan Paweł	117. Prandota-Schoepp Aleksandra	156. Wójcik Jadwiga
33. Grzesiczak Janusz	76. Ludkiewicz Mieczysław	118. Pysz-Kiznal Sylwia	157. Wydarkiewicz Halina
34. Grześkowiak Tomasz	77. Łątkowski Tadeusz	119. Rehan Leopold	158. Zając Bogdan
35. Gumuła-Sadowska Ewa	78. Łobos Nadzieja	120. Rodziewicz Ewa	159. Załuska Ryszarda
36. Harema Stanisław	79. Łuczkowski Wiesław	121. Rosolik Zuzanna	160. Zieliński Adam
37. Heimrath Jerzy	80. Magiera Ryszard	122. Rychlik Dariusz	
38. Iwankiewicz Zofia	81. Majewski Adam	123. Segin Anna	
39. Jabłońska Alina	82. Makowski Andrzej	124. Semczuk-Mazurkiewicz Danuta	
40. Jakubowska Teresa	83. Malik Edward		
41. Jankiewicz Bogusław	84. Malik Jacek		
42. Jankowski Adam	85. Małolepszy Józef		
43. Jankowski Leszek			

Profesor Zbigniew Domosławski

Zbigniew Domosławski przyszedł na świat 8 listopada 1922 roku w Kopyczyńcach na Podolu, koło Lwowa. W latach 1935–1946 mieszkał we Lwowie. W okresie wojennym utrzymywał się prywatną pracą fizyczną. W roku 1946 roku został przymusowo wysiedlony. Studia medyczne odbył we Wrocławiu – dyplom lekarza uzyskał w 1952 r. na Akademii Medycznej we Wrocławiu.

W latach 1951–1958 pełnił funkcję starszego asystenta w III Klinice Chorób Wewnętrznych AM we Wrocławiu. W 1958 roku został ordynatorem Oddziału Chorób Wewnętrznych w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Jeleniej Górze. To stanowisko piastował aż do roku 1987. W latach 1988–1993 kierował Zakładem Historii Medycyny i Farmacji na AM we Wrocławiu. Był profesorem zwyczajnym i wykładowcą w Kolegium Karkonoskim (PWSZ w Jeleniej Górze) – od jego powstania aż do 2016 roku. Kontynuował karierę naukową: w 1962 roku uzyskał doktorat, w 1982 r. doktora nauk medycznych, w 1990 r. został profesorem nadzwyczajnym, zaś w 1994 r. profesorem tytularnym.

Był aktywnym członkiem środowisk naukowych: Polskiego Towarzystwa Lekarzy Pisarzy, Komisji Historycznej i Filozofii Medycyny PAN, a także prezentował swoje poglądy na kongresach lekarskich na całym świecie.

Uznany specjalista w dziedzinie chorób wewnętrznych, kardiologii oraz medycyny sportowej pasjonował się historią medycyny. Jego naukowy dorobek jest imponujący – obejmuje ponad 600 publikacji naukowych i literackich, w tym 9 książek, dotyczących medycyny wewnętrznej, kardiologii, wspomnień wojennych i powojennych refleksji.

Profesor Zbigniew Domosławski w niezwykle sposób łączył w sobie cechy lekarza, naukowca, pedagoga i humanisty. Spotkania z nim – zarówno podczas wykładów, jak i w rozmowach prywatnych – zostawały na dłu-

go w pamięci. Nie tylko ze względu na ogromną wiedzę, ale przede wszystkim przez jego sposób bycia: spokojny, pełen szacunku do rozmówcy, zawsze z życzliwym uśmiechem i uważnym spojrzeniem.

W swoich książkach i artykułach często powracał do Lwowa – miasta dzieciństwa i młodości. Wspomnienia wojenne, które spisał – *Mój Lwów. Pamiętnik czasu wojny* – pokazują jego wrażliwość i odwagę, ale też głęboką refleksję nad losem człowieka w czasach trudnych. Potrafił pisać z perspektywy lekarza, ale i świadka historii, dla którego godność i życie ludzkie były wartościami najwyższymi.

Jako lekarz i nauczyciel akademicki powtarzał swoim studentom i młodym lekarzom, że medycyna nie kończy się na technice i procedurach. Uczył, że pacjent nie jest „przypadkiem” czy „chorobą”, lecz osobą – z historią, lękami, nadziejami. W jednym z wykładów podkreślał: *Godność chorego i lekarza jest fundamentem medycyny – bez niej nie ma prawdziwego leczenia.*

Profesor miał dar budowania mostów – między nauką a praktyką, między historią a teraźniejszością, między medycyną a humanistyką. Zajmował się kardiologią, ale z równą pasją badał dzieje medycyny i pisał o filozofii zawodu lekarza. W swoich wykładach i publikacjach wielokrotnie podkreślał znaczenie godności chorego i lekarza jako fundamentu praktyki medycznej. Był orędownikiem humanistycznego podejścia do medycyny i głosem sumienia środowiska lekarskiego. Potrafił przy tym inspirować młodsze pokolenia – wielu jego uczniów wspomina Go jako przewodnika, który dawał przykład postawą, a nie tylko słowem.

W życiu prywatnym cenił rodzinę i bliskość. Był dumny z dzieci, ciepło wspominał żonę, a w późniejszych latach z radością opowiadał o wnukach. Jego pasją – obok medycyny – była literatura i historia. Często podkreślał, że człowiek powinien nieustannie się

Fot. z archiwum Rodziny

Zbigniew Domosławski
(8.11.1922–4.09.2025)

uczyć i rozwijać, niezależnie od wieku. Sam dawał tego świadectwo, publikując i wykładając jeszcze po dziewięćdziesiątce.

Profesor Zbigniew Domosławski pozostaje symbolem człowieka renesansu – uczonego, pedagoga i człowieka o głębokim humanizmie. Jego życie przypomina, że medycyna to nie tylko nauka, ale i misja, oparta na wartościach, historii i szacunku dla leczonego człowieka. Realizacja tych ideałów w codziennej pracy, rozumienie pacjenta jako istoty z godnością – to jego wyraźny ślad w polskiej medycynie

Dziś, wspominając Profesora Domosławskiego, myślimy o nim nie tylko jako o wybitnym lekarzu i uczonym, ale przede wszystkim jako o człowieku mądrym i dobrym. Został po sobie bogatym dorobkiem naukowym, ale też coś więcej – wzór postawy, która uczy pokory wobec życia i odpowiedzialności wobec drugiego człowieka.

□ Syn dr hab. med. Paweł Domosławski

Z głębokim smutkiem informujemy, że 7 sierpnia 2025 roku odeszła od nas

lek. med. Teresa Hugel-Janicka
dobry człowiek i dobry lekarz.
Wyraży współczucia

Rodzinnie
składają

koleżanki i koledzy ze studiów – rocznik 1964
Wiesława Krawczuk-Domaradzka
Wiesław Dobrucki

Panu Doktorowi Nauk Medycznych
Jarosławowi Skolimowskiemu
szczerze wyrazy współczucia
z powodu śmierci

Mamy

Pani Doktor Ireny Giersz-Skolimowskiej
składają
koleżanki i koledzy z Oddziału Ortopedii, Traumatologii
i Onkologii Narządu Ruchu Wojewódzkiego Szpitala
Specjalistycznego przy ul. Kamińskiego we Wrocławiu

Nie umiera Ten o kim trwa pamięć wśród żyjących
Dr Magdzie Wójcik-Stanek i Bartkowi Wójcikowi
oraz Ich

Rodzinie i Bliskim
szczerze i serdecznie wyrazy współczucia
wraz z zapewnieniem o łączności w bólu
po stracie

Matki Celiny Wójcik
składają
zaprzysiężeni
Krystyna i Andrzej Gładyszowie

8 sierpnia 2025 roku zmarł nasz

Kolega i Przyjaciół

Pan Doktor Wojciech Wójcik

ceniony specjalista chirurgii dziecięcej i ortopedii,
nieodżałowany długoletni pracownik naszego Oddziału.
Z żalem pożegnaliśmy wspaniałego Kolegę, przyjaciela oraz
nauczyciela wielu pokoleń lekarskich.

Doktor Wojciech Wójcik

przez lata wywarł ogromny wpływ na kolejne pokolenia
lekarzy chirurgów dziecięcych i ortopedów, zawsze służył
pomocą i radą, wspierał, wykazywał się zrozumieniem, empatią
i poszanowaniem zarówno Kolegów Lekarzy, ale przede
wszystkim naszych małych pacjentów.
Na zawsze pozostanie w naszej pamięci.
Koleżanki i koledzy z Oddziału Chirurgii Dziecięcej
Dolnośląskiego Szpitala Specjalistycznego im. T. Marciniaka
we Wrocławiu

Z wielkim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Mamy

naszego Kolegi dr. Macieja Rabczyńskiego.

W tych trudnych chwilach
składamy

wyrazy najgłębszego współczucia oraz szczerze kondolencje.
Koleżanki i Koledzy
oddziału dolnośląskiego Polskiego Towarzystwa
Diabetologicznego

Nie umiera ten, kto trwa w pamięci żywych

ks. Jan Twardowski

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że 1 września 2025 roku
zmarła nasza Koleżanka
lekarz ginekolog

Irena Giersz-Skolimowska

wspinała Człowiek, osoba niezwykle wszystkim życzliwa.
Pozostanie w naszej pamięci i w pamięci wdzięcznych pacjentek.
Wyrazy szczerego współczucia

Rodzinie, Bliskim i Przyjaciółom

składają
koleżanki i koledzy z Koła przy ul. Sienkiewicza

Z głębokim smutkiem informujemy, że 4 września 2025 roku
odszedł do Domu Pana

prof. Zbigniew Domosławski

były ordynator Oddziału Wewnętrznego szpitala
jeleniogórskiego, wykładowca w Zakładzie Historii Medycyny
Akademii Medycznej we Wrocławiu oraz w Kolegium
Karkonoskim w Jeleniej Górze, założyciel PTL w swoim
mieście, a następnie Koła Lekarzy Seniorów i jego pierwszy
przewodniczący.

Niespożyty turysta. Jako człowiek niezwykle życzliwy,
empatyczny i koleżeński.

Wyrazy szczerego współczucia

Rodzinie

składają koleżanki i koledzy z Koła Seniorów w Jeleniej Górze
oraz
wiceprezes ds. Delegatury Jeleniogórskiej Barbara Polek

Z bólem zawiadamiamy, że 27 sierpnia 2025 roku
odszedł od nas w wieku 75 lat
nasz ukochany

Mąż, Tato, Dziadek i Brat

dr n. med. Janusz Tomeczko

Pogrążona w smutku rodzina

4 września 2025 roku w wieku 102 lat zmarł

prof. dr hab. n. med. Zbigniew Domosławski
specjalista chorób wewnętrznych, kardiologii
i medycyny sportowej.

W swojej długoletniej karierze zawodowej pełnił funkcję
asystenta w III Klinice Chorób Wewnętrznych AM we
Wrocławiu, był wieloletnim ordynatorem Oddziału Chorób
Wewnętrznych szpitala w Jeleniej Górze, kierował Zakładem
Historii Medycyny i Farmacji na AM we Wrocławiu, wykładał
w Kolegium Karkonoskim w Jeleniej Górze. Członek Polskiego
Towarzystwa Lekarzy Pisarzy oraz Komisji Historycznej
i Filozofii Medycyny PAN.

W pamięci tych, którzy Go znali pozostanie wzorem lekarza,
nauczyciela i humanisty.

Wyrazy współczucia

Rodzinie, Bliskim i Przyjaciółom

składają
prezes Dolnośląskiej Rady Lekarskiej oraz członkowie Rady

Z wielkim smutkiem przyjęliśmy wiadomość
o śmierci naszego

Przyjaciela,

wspaniałego człowieka i lekarza, wieloletniego Ordynatora
Oddziału Pulmonologii DCChP

dr. Janusza Tomeczko

Wyrazy szczerego i głębokiego współczucia

Rodzinie i Najbliższym

składają
koleżanki i koledzy z Dolnośląskiego Centrum Onkologii,
Pulmonologii i Hematologii.

W naszych sercach pozostanie na zawsze jako człowiek
o wielkiej kulturze, szerokiej wiedzy, świetny organizator, pełen
rozumienia i życzliwości dla innych.

Naszej Koleżance

lek. Małgorzacie Marciniak-Lopatniuk

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Mamy

składają

lekarze z Oddziału Neonatologicznego
WSS we Wrocławiu, ul. Kamińskiego 73a

Naszej Koleżance

lek. Barbarze Komers

wyrazy współczucia z powodu śmierci

Mamy

składają

koleżanki i koledzy z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
we Wrocławiu

Panu dr. hab. Pawłowi Domosławskiemu

Konsultantowi Wojewódzkiemu ds. Chirurgii Ogólnej
wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

Taty

profesora dr. hab. Zbigniewa Domosławskiego

składają
kierownik i współpracownicy
z Uniwersyteckiego Centrum Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej
Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

ZJAZDY ABSOLWENTÓW

JUBILEUSZOWY ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1976

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!

Serdecznie zapraszamy na uroczyste obchody z okazji 50-lecia uzyskania absolutorium, które odbędą się w dniach **29-30 maja 2026 r.** we Wrocławiu.

Program zjazdu:**29 maja 2026 r. (piątek)**

godz. 17.00 Spacer po Ostrowie Tumskim z przewodnikiem
Zbiórka pod pomnikiem papieża św. Jana XXIII
godz. 19.00 Kolacja w Restauracji „Rajskie Ogrody” (Ostrów Tumski)

30 maja 2026 r. (sobota)

godz. 9.00 Msza święta (Archikatedra św. Jana Chrzciciela, Plac Katedralny 18).

Część oficjalna – Collegium Anatomicum

Zakład Anatomii Prawidłowej UMed, ul. Chałubińskiego 2A, 50-368 Wrocław

godz. 10.30 Śniadanie studenckie
godz. 11.30 Otwarcie zjazdu
godz. 11.45 Występ Chóru Medici Cantantes Uniwersytetu Medycznego
Przemówienie JM Rektora UM i uroczyste wręczenie dyplomów
Wykład okolicznościowy
Wspólne zdjęcie pamiątkowe
godz. 18.00 Uroczysta kolacja – Hotel HP Park Plaza Wrocław
50-257 Wrocław, ul. Bolesława Drobniera 11-13

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi:

opłata całonocowa (piątek-sobota) **750 zł**
sobota (część oficjalna + uroczysta kolacja) **550 zł**
sobota tylko część oficjalna **150 zł**

Wpłaty prosimy dokonywać na konto **26 1140 2004 0000 3702 7737 0761** (odbiorca: Krystyna Ślusarek) **do 31.12.2025 r.** z dopiskiem „Zjazd 1976”.

Istnieje możliwość rezerwacji noclegu w Hotelu Plaza po preferencyjnych cenach pod numerem tel. 71/320-84-50 (prosimy o podanie hasła „Rocznik 1976”).

Komitet Organizacyjny
Krystyna Awzan (Ślusarek), Lucjan Ilnicki

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1991

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!

Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie Absolwentów Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu Rocznik 1991, które odbędzie się w dniach **18-20 września 2026 r.** Miejscem spotkania będzie ośrodek Vital & SPA Resort Szarotka w Zieleniecu (Zieleniec 72, 57-340 Duszniki-Zdrój).

Program zjazdu:**18 września 2026 r. (piątek)**

od godz. 15.00 Zakwaterowanie w ośrodku
godz. 18.00-2.00 Biesiada grillowa

19 września 2026 r. (sobota)

godz. 8.00-11.00 Śniadanie
godz. 13.50 Zdjęcie grupowe przed ośrodkiem

godz. 14.00 Obiad
godz. 18.50 Zdjęcie grupowe przed ośrodkiem
godz. 19.00-2.00 Bankiet

20 września 2026 r. (niedziela)

godz. 8.00-11.00 Śniadanie i pożegnania
do godz. 11.00 Wymeldowania

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta/osoby towarzyszącej **800 zł**.
W związku z inflacją oraz ostateczną liczbą uczestników – kwota może ulec zmianie (dopłata gotówkowa na miejscu).

Wpłaty prosimy dokonywać na konto: **62 2030 0045 1110 0000 0134 5640** (odbiorca: MWR Szarotka s.c. Ryszard Sobiesiak, Magdalena Sobiesiak-Michalska, Zieleniec 72, 57-340 Duszniki-Zdrój) **do 31.12.2025 r.** (w tytule

przelewu proszę o podanie dopisku „Zjazd 1991” oraz numeru NIP w przypadku osób chcących otrzymać fakturę). Prosimy o nadsyłanie potwierdzeń przelewów.

Do dyspozycji pokoje 2-3-osobowe – proszę o mailowe zgłaszanie nazwisk Kolegów i Koleżanek, z którymi chcą być Państwo zakwaterowani.

W ośrodku zapewnione jest bezpłatne korzystanie z kompleksu basenowego (basen, sauna sucha i mokra, sala fitness), jak również dostęp do bezprzewodowego internetu oraz bezpłatny parking.

Komitet Organizacyjny:
Piotr Dzięgiel, Jarosław Janc,
Małgorzata Niemiec, Jacek Szepietowski

Komunikat Koła Lekarzy Seniorów we Wrocławiu

Zarząd Koła serdecznie zaprasza tych z Państwa, którzy jeszcze nie są naszymi członkami, do przyłączenia się do nas. Zrzeszamy kolegów z Wrocławia i okolic. Nasze comiesięczne spotkania, które odbywają się w każdy ostatni piątek miesiąca w siedzibie DIL przy al. Matejki 6, wzbogacone są zawsze ciekawym wykładem na interesujący nas temat i wieńczone koleżeńskimi rozmowami przy skromnym poczęstunku. Organizujemy również ciekawe wycieczki, zależnie od propozycji i możliwości.

A więc – *Carpe diem!* Chwytaj dzień. Nie marnuj chwili!

Kontakt z nami:

Dom Lekarza, ul. Kazimierza Wielkiego 45
Renata Czajka, tel. 71/798 80 66

Krzysztof Wronecki
przewodniczący Koła Lekarzy Seniorów DIL

ZJAZDY ABSOLWENTÓW

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1995

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie Absolwentów Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu Rocznik 1995, które odbędzie się **22-24 maja 2026 r.** Miejsmem spotkania będzie ośrodek Vital & SPA Resort Szarotka w Zieleniecu (Zieleniec 72, 57-340 Duszniki-Zdrój).

Program zjazdu:

22 maja 2026 r. (piątek)

od godz. 15.00 Zakwaterowanie w ośrodku
godz. 18.00-2.00 Biesiada grillowa

23 maja 2026 r. (sobota)

godz. 8.00-11.00 Śniadanie
godz. 13.50 Zdjęcie grupowe przed ośrodkiem

godz. 14.00 Obiad
godz. 18.50 Zdjęcie grupowe przed ośrodkiem
godz. 19.00-2.00 Bankiet

24 maja 2026 r. (niedziela)

godz. 8.00-11.00 Śniadanie i pożegnania
do godz. 11.00 Wymeldowania

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta/osoby towarzyszącej **800 zł.**

W związku z inflacją oraz ostateczną liczbą uczestników – kwota może ulec zmianie (dopłata gotówkowa na miejscu).

Wpłaty prosimy dokonywać na konto: **62 2030 0045 1110 0000 0134 5640**, (odbiorca: MWR Szarotka s.c. Ryszard Sobiesiak, Magdalena

Sobiesiak-Michalska (Zieleniec 72, 57-340 Duszniki-Zdrój), **do 30.11.2025 r.** (w tytule przelewu proszę o podanie dopisku „Zjazd 1995” oraz numeru NIP w przypadku osób chcących otrzymać fakturę).

Do dyspozycji pokoje 2-3-osobowe – proszę o mailowe zgłaszanie nazwisk Kolegów i Koleżanek, z którymi chcą być Państwo zakwaterowani.

W ośrodku zapewnione jest bezpłatne korzystanie z kompleksu basenowego (basen, sauna sucha i mokra, sala fitness), jak również dostęp do bezprzewodowego internetu oraz bezpłatny parking.

Komitet Organizacyjny
Radosław Tarkowski

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1996

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie Absolwentów Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu Rocznik 1996, które odbędzie się w dniach **25-27 września 2026 r.** Miejsmem spotkania będzie ośrodek Vital & SPA Resort Szarotka w Zieleniecu (Zieleniec 72, 57-340 Duszniki-Zdrój).

Program zjazdu:

25 września 2026 r. (piątek)

od godz. 15.00 Zakwaterowanie w ośrodku
godz. 18.00-2.00 Biesiada grillowa

26 września 2026 r. (sobota)

godz. 8.00-11.00 Śniadanie
godz. 13.50 Zdjęcie grupowe przed ośrodkiem

godz. 14.00 Obiad
godz. 18.50 Zdjęcie grupowe przed ośrodkiem
godz. 19.00-2.00 Bankiet

27 września 2026 r. (niedziela)

godz. 8.00-11.00 Śniadanie i pożegnania
do godz. 11.00 Wymeldowania

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta/osoby towarzyszącej **800 zł.**

W związku z inflacją oraz ostateczną liczbą uczestników – kwota może ulec zmianie (dopłata gotówkowa na miejscu).

Wpłaty prosimy dokonywać na konto: **62 2030 0045 1110 0000 0134 5640** (odbiorca: MWR Szarotka s.c. Ryszard Sobiesiak, Magdalena

Sobiesiak-Michalska, Zieleniec 72, 57-340 Duszniki-Zdrój) **do 30.11.2025 r.** (w tytule przelewu proszę o podanie dopisku „Zjazd 1996” oraz numeru NIP w przypadku osób chcących otrzymać fakturę).

Do dyspozycji pokoje 2-3-osobowe – proszę o mailowe zgłaszanie nazwisk Kolegów i Koleżanek, z którymi chcą być Państwo zakwaterowani.

W ośrodku zapewnione jest bezpłatne korzystanie z kompleksu basenowego (basen, sauna sucha i mokra, sala fitness), jak również dostęp do bezprzewodowego internetu oraz bezpłatny parking.

Komitet Organizacyjny
Marzena Pleszyńska-Wióra, Zbigniew Winkel

Blizszych informacji udziela Patrycja Malec, kom. 501 217 204, e-mail: patka.malec@wp.pl

REKRUTACJA
SEZON 2025/2026

Szanowni Państwo!

Przypominamy, że trwa rekrutacja do Orkiestry Dolnośląskiej Izby Lekarskiej.

Serdecznie zapraszamy wszystkich medyków grających na instrumentach orkiestrowych do rozwijania swojego talentu w naszym zespole.

Kontakt: orkiestra.dil@gmail.com lub na nr telefonu: +48 660 218 638

Z wyrazami szacunku,

Julia Sobczyńska
prezes Orkiestry Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

Uchwały Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej DIL

Uchwała Nr 8/2025

Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
z dnia 28.08.2025 r.

w sprawie ustalenia miejsc i terminów głosowania w rejonach wyborczych X kadencji

Na podstawie § 20 ust. 1 Regulaminu wyborów do organów i w organach izb lekarskich oraz trybu odwoływania członków tych organów stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały Nadzwyczajnego XVI Krajowego Zjazdu Lekarskiego z dnia 17 maja 2024 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu wyborów, § 6 ust. 1 i 3 Zasad przeprowadzania wyborów w rejonie wyborczym, w trybach głosowania osobistego, korespondencyjnego i elektronicznego, stanowiących załącznik do Regulaminu wyborów do organów i w organach izb lekarskich oraz trybu odwoływania członków tych organów oraz § 3 ust. 1 pkt 11 Regulaminu działania okręgowej komisji wyborczej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4 Nadzwyczajnego XVI Krajowego Zjazdu Lekarzy z dnia 18 maja 2024 r., uchwała się, co następuje:

§ 1

Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej ustala terminy, miejsca i okresy głosowań w rejonach wyborczych zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz
Okręgowej Komisji Wyborczej
dr n. med. Dorota Radziszewska

Przewodnicząca
Okręgowej Komisji Wyborczej
lek. Małgorzata Niemiec

Uchwała Nr 9/2025

Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
z dnia 09.09.2025 r.

w sprawie ustalenia miejsc i terminów głosowania w rejonach wyborczych X kadencji

§ 1

Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej zmienia załącznik do Uchwały Nr 8/2025 Prezydium Okręgowej Komisji Wyborczej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej z dnia 28.08.2025 r. w sprawie ustalenia miejsc i terminów głosowania w rejonach wyborczych X kadencji w ten sposób, że ustala nowe miejsce głosowania tj.: bud. CDT Medicus, ul. Leśna 8, 59-300 Lubin, II p. sala konferencyjna, dla wymienionych rejonów wyborczych:

- K10.002 - RW - Miedziowe Centrum Zdrowia - L
- K10.003 - RW - powiat głogowski - L
- K10.004 - RW - powiat głogowski - D
- K10.007 - RW - powiat lubiński i polkowicki - L
- K10.008 - RW - powiat lubiński i polkowicki - D

§ 2

Aktualny wykaz miejsc i terminów głosowania w rejonach wyborczych X kadencji stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz
Okręgowej Komisji Wyborczej
dr n. med. Dorota Radziszewska

Przewodnicząca
Okręgowej Komisji Wyborczej
lek. Małgorzata Niemiec

Uchwały Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej z dnia 21 sierpnia 2025 r.

Nr 100/2025

w sprawie wpisu do rejestru podmiotów wykonujących działalność
lecniczą

Nr 101/2025

w sprawie rekomendacji dla lekarza jako kandydata na lekarza sądowego

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu rekomenduje
dr. n. med. Wiktora Piotrowskiego na lekarza sądowego.

Nr 102/2025

w sprawie wydania opinii dot. kandydata na konsultanta wojewódzkiego
w dziedzinie medycyny nuklearnej dla województwa dolnośląskiego

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu pozytywnie opi-
nuje kandydaturę dr hab. n. med. Diany Jędrzejuk na konsultanta woje-
wódzkiego w dziedzinie medycyny nuklearnej dla województwa dolnoślą-
skiego.

Nr 103/2025

w sprawie opinii dotyczącej wielkości szkód powstałych w wyniku powodzi

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu wyraża zgodę na
pokrycie kosztów pomocy prawnej w zakresie sporządzenia opinii doty-
czącej wielkości szkód powstałych w wyniku powodzi z Funduszu Rezer-
wowego.

Nr 104/2025

w sprawie udziału lekarza w konsylium lekarskim

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu wyraża zgodę na
udział prof. dr. n. med. Oliviera Kaschke ordynatora Klinicznego Oddziału
Laryngologii Szpitala Sankt Gertrauden w Berlinie, w dniach 23-24 paź-
dziernika 2025 roku w konsylium lekarskim na temat operacji nosa i zatok
przynosowych w tym na przeprowadzenie zabiegów operacyjnych, których
potrzeba wynika z tego konsylium w Medicus Sp. z o.o. – Specjalistyczne
Centrum Medyczne, na zaproszenie prezesa Zarządu dr. n. med. Macieja
Mazura.

Uchwały Dolnośląskiej Rady Lekarskiej z dnia 4 września 2025 r.

Nr 105/2025

w sprawie wpisu do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Nr 106/2025

w sprawie oceny niezdolności do wykonywania zawodu lekarza

Nr 107/2025

w sprawie zobowiązania lekarza do odbycia przeszkolenia w związku ze stwierdzeniem przerwy w wykonywaniu zawodu

Nr 108/2025

w sprawie zobowiązania lekarza do odbycia przeszkolenia w związku ze stwierdzeniem przerwy w wykonywaniu zawodu

Nr 109/2025

w sprawie zmiany uchwały nr 45/2025 DRL z dnia 3 kwietnia 2025 r. dot. Regulaminu dofinansowania kosztów „Programu Szczepień profilaktycznych dla lekarzy i lekarzy dentyków członków DIL”

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu zmienia uchwałę nr 45/2025 r. DRL z dnia 3 kwietnia 2025 r. w sprawie Regulaminu dofinansowania kosztów „Programu Szczepień profilaktycznych dla lekarzy i lekarzy dentyków członków DIL” zmienionej uchwałą DRL nr 85/2025 z dnia 26.06.2025 r. w następujący sposób:

- **w § 3 ust. 1 pkt. b)** skreśla się słowa:
- w przypadku pacjentów wcześniej szczepionych PCV-13: 1 dawka PCV-23 lub PCV-20 na cały czas trwania Programu.
- **pkt. c)** słowa „DTaP” zastępuje się „Tdap”
- **w § 4 ust. 1 pkt. a)** słowa „DTaP” zastępuje się „Tdap”

Nr 110/2025

w sprawie Regulaminu Komisji Bioetycznej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu zatwierdza Regulamin Komisji Bioetycznej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej, stanowiący załącznik do uchwały.

Nr 111/2025

w sprawie zwiększenia budżetu Okręgowej Komisji Wyborczej DIL

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu wyraża zgodę na przeznaczenie kwoty 100.000,00 zł z Funduszu Rezerwowego w celu zwiększenia budżetu Okręgowej Komisji Wyborczej DIL.

Nr 112/2025

w sprawie zmiany regulaminu wynagradzania pracowników Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu

Nr 113/2025

w sprawie zakupu kalendarza na rok 2026

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu przeznacza kwotę do 35.000,00 złotych brutto (słownie: trzydzieści pięć tysięcy złotych 00/100 brutto) na wydruk kalendarza Dolnośląskiej Izby Lekarskiej na 2026 rok.

Nr 114/2025

w sprawie udzielenia pełnomocnictwa

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu udziela pełnomocnictwa dr. n. med. Pawłowi Wróblewskiemu – prezesowi Dolnośląskiej Rady Lekarskiej oraz lek. Januszowi Wróblowi – skarbnikowi DRL, do zawarcia z Ministerstwem Zdrowia umowy na przekazanie środków budżetowych na pokrycie kosztów czynności przejętych przez samorząd lekarski od organów administracji państwowej za rok 2025.

Nr 115/2025

w sprawie udziału lekarza w konsylium lekarskim

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska wyraża zgodę na udział dr. n. med. Yuki Yamamoto, w zabiegach i konsyliach lekarskich w Oddziale Chirurgii Dziecięcej Dolnośląskiego Szpitala im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej w terminie od 19.09.2025 r. do 19.10.2025 r., na zaproszenie prof. dr. hab. n. med. Jana Godzińskiego do odbycia stażu w kierowanym przez niego oddziale.

Nr 116/2025

w sprawie terminu XLV Zjazdu Delegatów DIL

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu ustala termin XLV Zjazdu Delegatów DIL na dzień 14 marca 2026 r.

Nr 117/2025

w sprawie obniżenia wysokości składki członkowskiej

Nr 118/2025

w sprawie udzielenia bezzwrotnej zapomogi pieniężnej

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu wyraża zgodę na przyznanie lek..... bezzwrotnej zapomogi pieniężnej w kwocie 10.000,00 zł ze środków Komisji Socjalnej.

Nr 119/2025

w sprawie zwrotu kosztów podróży oraz diet za udział w posiedzeniach i pracy członków Okręgowej Komisji Wyborczej

§ 1

Członkom Okręgowej Komisji Wyborczej DIL we Wrocławiu przysługuje:

- 1) zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w Uchwale DRL nr 43/20211 z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie zwrotu kosztów podróży, stanowiącej załącznik do uchwały nr 170/2018 DRL z dnia 29.11.2018 r.,
- 2) zryczałtowana dieta za udział w posiedzeniu i pracy Okręgowej Komisji Wyborczej DIL na zasadach określonych w uchwale DRL z dnia 21 stycznia 2010 r. w sprawie diet za udział w posiedzeniach i pracy członków organów izby lekarskiej, stanowiącej załącznik do uchwały DRL nr 77/2025 z dnia 22 maja 2025 roku.

Nr 120/2025

w sprawie wynajęcia pomieszczeń restauracji w budynkach przy ul. Kazimierza Wielkiego 43 i 45 we Wrocławiu

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu wyraża zgodę na wynajęcie pomieszczeń restauracji w budynkach przy ul. Kazimierza Wielkiego 43 i 45 we Wrocławiu firmie Gracjarnia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością świadczącą usługi gastronomiczne z siedzibą we Wrocławiu.

Pozostałe uchwały znajdują się na stronie: bip.dilnet.wroc.pl

**REGIONALNA KONFERENCJA NAUKOWA
POSTĘPY W KARDIOLOGII
2025 r.****15 listopada 2025 r.****Centrum Kultury „MUZA”, ul. Armii Krajowej 1 w Lubinie
godz. 9.00-15.00****ORGANIZATOR:** KLINIKA KARDIOLOGII „Miedziowego Centrum
Zdrowia” S.A. w Lubinie**PARTNER:** ODDZIAŁ REGIONALNY PTL ZIEMI LUBIŃSKIEJ (Polskie
Towarzystwo Lekarskie Oddział Regionalny Ziemi Lubuskiej)**PATRONAT HONOROWY KONFERENCJI:**

Prezes Zarządu KGHM Polska Miedź S.A. Andrzej Szydło

PATRONAT:Prezes DIL: dr n. med. Paweł Wróblewski
Prezydent Miasta Lubina: Robert Raczyński**KOMITET NAUKOWY:**Przewodniczący: dr hab. n. med. Adrian Włodarczak, prof. PWR
– kierownik Kliniki Kardiologii MCZ S.A.**Członkowie:**prof. dr hab. n. med. Adrian Doroszko
dr hab. n. med. Piotr Rola, prof. PWR
dr n. med. Artur Kwaśniewski
dr Karol Turkiewicz**KOMITET ORGANIZACYJNY:**Przewodnicząca: dr n. med. Maria Dziura
dr Michał Mielnikiewicz**PROGRAM KONFERENCJI****Uroczyste otwarcie konferencji**

Prowadzenie: dr Michał Mielnikiewicz

- 9.00-9.10** Otwarcie konferencji i przywitanie gości – prezes Zarządu
dyrektor naczelny MCZ Edward Schmidt, wiceprezes Zarządu
dyrektor ds. medycznych dr n. med. Marek Ścieszka,
przewodniczący OR PTL ZL dr n. med. Artur Kwaśniewski
- 9.10-9.40** Rozwój Regionalnego Ośrodka Kardiologicznego od

1985 do 2025 – kierownik Kliniki Kardiologii przy MCZ dr
hab. n. med. Adrian Włodarczak prof. PWR
9.40-10.10 Wystąpienie konsultanta krajowego w dziedzinie kar-
diologii – *Kardiologia 2025/2026 – gdzie jesteśmy, dokąd
zmierzamy* – prof. dr hab. n. med. Waldemar Banasiak**Sesja I: Zaburzenia krzepnięcia i zatorowość płucna**

Prowadzenie: dr n. med. Artur Kwaśniewski

- 10.10-10.40** *Wrodzone trombofilie i zespół antyfosfolipidowy* – prof. dr
hab. n. med. Jerzy Windyga, Klinika Zaburzeń Hemostazy
i Chorób Wewnętrznych, Instytut Hematologii i Transfu-
zjologii, Warszawa
- 10.40-11.10** *Zatorowość płucna* – prof. dr hab. n. med. Piotr Pruszczyk
– Klinika Chorób Wewnętrznych i Kardiologii z Centrum
Diagnostyki i Leczenia Żylnej Choroby Zakrzepowo-Zato-
rowej UCK WUM, Warszawski Uniwersytet Medyczny
- 11.10-11.25** Dyskusja

II sesja: Choroba niedokrwienna serca

Prowadzenie: dr hab. n. med. Adrian Włodarczak prof. PWR

- 11.25-11.55** *Przewlekła choroba niedokrwienna serca – leczenie zacho-
wawcze* – prof. dr hab. n. med. Adrian Doroszko – zastępca
kierownika Centrum Chorób Serca IV WSL we Wrocławiu
- 11.55-12.25** *Przewlekła choroba niedokrwienna serca – postępowanie
inwazyjne* – dr hab. n. med. Piotr Rola prof. PWR – kierow-
nik Pracowni Elektrofizjologii i Radiologii Zabiegowej Wo-
jewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Legnicy
- 12.25-12.40** Dyskusja
- 12.40-13.10** Przerwa kawowa

III sesja: Wstrząs Kardiogeny – Shock Team

Prowadzenie: dr hab. n. med. Adrian Włodarczak prof. PWR

- 13.10-13.40** *Shock Team – nowa szansa dla najczęściej chorych pacjentów*
– prof. dr hab. n. med. Wiktor Kuliczkowski – konsultant
wojewódzki w dziedzinie kardiologii, Uniwersytecki Szpi-
tal Kliniczny we Wrocławiu
- 13.40-14.10** *Współpraca Lubin-Shock Team – to działa – przypadki kli-
niczne* – lek. Karol Turkiewicz
- 14.10-14.25** Dyskusja
- 14:25** **Zamknięcie Konferencji:** Przewodniczący Komitetu Na-
ukowego dr hab. n. med. Adrian Włodarczak prof. PWR

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej w Warszawie****oraz****Klinika Chorób Zakaźnych i Hepatologii Uniwersytetu
Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
I Oddział Chorób Zakaźnych Wojewódzkiego Szpitala
Specjalistycznego im. Gromkowskiego we Wrocławiu
zapraszają na konferencję online****WEBINARIUM
CHOROBY WĄTROBY – ZAPOBIEGANIE**która odbędzie się **20 listopada 2025 r. (czwartek)**
w godz. 9.00-14.30.**Uczestnikowi konferencji przysługują 6 punktów edukacyjnych.**
Udział w konferencji jest dobrowolny i bezpłatny.**Kierownik naukowy konferencji**

dr n. med. Monika Pazgan-Simon

Opiekun naukowy konferencji

prof. dr hab. Krzysztof Simon

Program konferencji

- 9.00-9.30** *Aktywność aminotraferaz w chorobach wątroby – jak
interpretować wyniki?*
prof. dr hab. Krzysztof Simon
- 9.30-10.00** *Choroba stłuszczeniowa wątroby u dzieci – narastający
problem*
dr n. med. Kamila Ludwikowska

- 10.00-10.30** *Szczepienia w profilaktyce WZW typu B*
dr n. med. Agnieszka Matkowska-Kocjan
- 10.30-11.00** *Profilaktyka reaktywacji zakażenia HBV*
dr n. med. Justyna Janocha-Litwin
- 11.00-11.30** *Profilaktyka WZW typu C*
dr n. med. Sylwia Serafińska
- 11.30-12.00** *Profilaktyka WZW typu A i E*
lek. Kamil Stępień
- 12.00-13.00** *Choroba stłuszczeniowa wątroby – profilaktyka
i postępowanie*
dr n. med. Anna Szymanek-Pasternak
- 13.00-13.30** *Czy istnieje dieta wątrobowa?*
dr n. med. Marcin Czarnecki
- 13.30-13.45** *Rak wątrobowokomórkowy – czy jest możliwa
profilaktyka?*
dr n. med. Monika Pazgan-Simon
- 13.45-14.15** *Choroba alkoholowa wątroby – profilaktyka*
lek. Kamila Zielińska
- 14.15-14.30** Podsumowanie i zakończenie webinarium

**Osoby zainteresowane udziałem w szkoleniu proszone są o zapisy
wyłącznie drogą elektroniczną na adres: komisjaskształcenia@
dilnet.wroc.pl (zapisać na szkolenie może się tylko osoba
zgłaszająca).****Decyduje kolejność zgłoszeń. Kilka dni przed szkoleniem uczestnik
otrzyma drogą elektroniczną link do szkolenia.****Certyfikat potwierdzający odbycie szkolenia zostanie przesłany
drogą elektroniczną, po weryfikacji przez dział informatyczny DIL
logowania każdego zgłoszonego wcześniej uczestnika.**

**PATRONAT HONOROWY REKTORA
UNIwersYTETU MEDYCZNEGO WE WROCŁAWIU**
II Katedra i Klinika Pediatrii, Gastroenterologii
i Żywienia Uniwersytetu Medycznego im. Piastów
Śląskich we Wrocławiu
zapraszają na:

**JUBILEUSZ 75 LECIA
II KATEDRY I KLINIKI PEDIATRII,
GASTROENTEROLOGII I ŻYWIENIA
ORAZ
XI KONFERENCJĘ EDUKACYJNĄ DLA
LEKARZY, PACJENTÓW I RODZICÓW
NIESWOISTE ZAPALENIA JELIT U DZIECI**

29 LISTOPADA 2025 r. (sobota) w godz. 9.00-14.00

Miejsce obrad:
**Centrum Naukowej Informacji Medycznej
Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu ul. Marcinkowskiego 2-6
we Wrocławiu**

Kierownictwo Naukowe i Organizacyjne
dr n. med. Tomasz Pytrus

Komitet naukowy i organizacyjny:
prof. dr hab. Leszek Szenborn
prof. dr hab. Lidia Hirnle
prof. dr. hab. Katarzyna Kiliś-Pstrusińska
dr hab. Monika Szewczuk-Bogusławska
dr n. med. Bogna Dobrzyniecka
dr n. med. Anna Kofla-Dłubacz
dr n. med. Katarzyna Akutko
mgr Małgorzata Jackowska-Adamska
mgr Beata Teklak

Serdecznie zapraszamy wszystkie osoby związane z kliniką oraz
lekarzy wszystkich specjalności, szczególnie pediatrów
i lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz rodziców dzieci
z nieswoistymi zapaleniami jelit.

Program konferencji

- 9.00-9.10 **Powitanie uczestników i otwarcie konferencji**
dr n. med. Tomasz Pytrus
- 9.10-9.30 **II Katedra i Klinika Pediatrii, Gastroenterologii
i Żywienia – 75 lat historii – Część I początki**
dr n. med. Tomasz Pytrus
- 9.30-9.50 **Profilaktyka zakażeń metodą szczepień ochronnych
u dzieci i młodzieży z IBD**
prof. dr hab. Leszek Szenborn
- 9.50-10.10 **Problemy ginekologiczne u dzieci z nieswoistymi
zapaleniami jelit**
prof. dr hab. Lidia Hirnle
- 10.10-10.30 **Choroby układu moczowego u dzieci z nieswoistymi
zapaleniami jelit**
prof. dr. hab. Katarzyna Kiliś-Pstrusińska
- 10.30-10.50 **Bóle stawów u dziecka z zapaleniem jelit – czy to
kolejna choroba reumatologiczna?**
dr n. med. Bogna Dobrzyniecka
- 10.50-11.00 **Prezentacja produktów firmy farmaceutycznej**
- 11.00-11.30 **Przerwa kawowa**
- 11.30-11.50 **II Katedra i Klinika Pediatrii, Gastroenterologii
i Żywienia – 75 lat historii – Część II czasy współczesne**
dr n. med. Tomasz Pytrus
- 11.50-12.10 **Zaburzenia depresyjne i lękowe u dzieci i młodzieży
z nieswoistymi zapaleniami jelit**
dr hab. Monika Szewczuk-Bogusławska
- 12.10-12.30 **Problemy psychologiczne u dzieci z nieswoistymi
zapaleniami jelit**
mgr Małgorzata Jackowska-Adamska
- 12.30-12.50 **Nieswoiste zapalenia jelit u dzieci – rola lekarza POZ**
dr n. med. Katarzyna Akutko
- 12.50-13.10 **Choroby wątroby i zespoły nakładania u dzieci
z nieswoistymi zapaleniami jelit.**
**Rola pielęgniarki w opiece nad dziećmi z nieswoistymi
zapaleniami jelit**
mgr Beata Teklak
- 13.30-13.50 **Polskie Towarzystwo Wspierania Osób z Nieswoistymi
Zapaleniami Jelit „J-elita”**
Przedstawiciel „J-elita” dr n. med. Robert Dudkowiak
- 13.50-14.00 **Podsumowanie i zakończenie konferencji**
dr n. med. Tomasz Pytrus
- 14.00-14.10 **Prezentacja produktów firmy farmaceutycznej**

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej w Warszawie**
oraz

**Katedra i Klinika Pediatrii, Endokrynologii, Diabetologii
i Chorób Metabolicznych
Katedra i Zakład Podstaw Nauk Medycznych
Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
zapraszają na konferencję w trybie hybrydowym**

**NAGŁE STANY METABOLICZNE
W ENDOKRYNOLOGII I DIABETOLOGII
DZIECIĘCEJ – część I**

która odbędzie się **17 października 2025 r. (piątek)**
w godz. **9.00-15.00.**

Osoby zamierzające wziąć udział w konferencji w trybie stacjonarnym
zapraszamy do siedziby Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu
przy **ul. Kazimierza Wielkiego 45**
(Sala Konferencyjna I piętro).

Osoby zamierzające wziąć udział w konferencji w trybie online
– proszone są wyłącznie o mailowe zgłoszenie udziału na adres:
komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl

Uczestnikowi konferencji przysługuje 6 punktów edukacyjnych.
Udział w konferencji jest dobrowolny i bezpłatny.
Konferencja ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej
liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-
organizacyjnymi.

Komitet naukowy konferencji:

dr hab. Ewa Barg, prof. UMW
konsultant wojewódzki w dziedzinie endokrynologii i diabetologii
dziecięcej dla województwa dolnośląskiego
prof. dr hab. Robert Śmigiel
dr n. med. Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska

Omawiane zagadnienia

1. *Polydypsia i polyuria* – dr hab. Ewa Barg, prof. UMW
2. *Zaburzenia natremii* – dr n. med. Aleksander Basiak
3. *Zaburzenia kaliemii* – dr n. med. Beata Wikiera
4. *Zaburzenia kalcemii* – dr n. med. Karolina Galant
5. *Ostre stany w cukrzycy* – dr n. med. Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska
6. *Zaburzenia glikemii* – dr n. med. Joanna Chrzanowska
7. *Ostre stany w chorobach metabolicznych* – prof. dr hab. Robert Śmigiel
8. *Pułapki laboratoryjne w ostrych stanach* – dr n. farm. Helena Moreira

Szczegółowy harmonogram konferencji zostanie opublikowany
w następnym komunikacie.

**Osoby zainteresowane udziałem w konferencji proszone są
o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru
wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować do Komisji
Kształcenia DRL: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl**

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
oraz
Oddział Dolnośląski Polskiego Towarzystwa Neonatologicznego
Oddział Opolski Polskiego Towarzystwa Neonatologicznego
Katedra i Klinika Neonatologii Uniwersytetu Medycznego
im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
zapraszają na konferencję naukowo-szkoleniową**

NOWE CZASY – STARE PROBLEMY

która odbędzie się **17-18 października 2025 r.**
(piątek-sobota) w Hotelu Bardo.

Adres: 57-256 Bardo Śląskie, ul. Lipowa 5

Komitet naukowy konferencji:

prof. dr hab. Barbara Królak-Olejnik

dr n. med. Małgorzata Czyżewska

dr n. med. Dorota Paluszyńska

Uczestnikowi konferencji przysługują 7 punktów edukacyjnych.

Konferencja przeznaczona jest w szczególności dla lekarzy
oraz pielęgniarek neonatologicznych i położnych.

Uczestnictwo uwarunkowane jest kolejnością zgłoszeń. Liczymy
na Państwa udział!

**Osoby zainteresowane udziałem w konferencji proszone są
o zapisy wyłącznie drogą elektroniczną na adres:
malwro@poczta.onet.pl**

Program konferencji

17.10.2025 (piątek)

11.00-12.00	Kawa powitalna
12.00-12.15	Rozpoczęcie konferencji
12.15-13.00	<i>Zapalenie – czy i jak się bronić?</i> prof. dr hab. Ryszard Lauterbach
13.00-13.30	<i>Różne oblicza zakażeń grzybiczych u noworodka</i> prof. dr hab. Iwona Maruniak-Chudek
13.30-14.00	Dyskusja
14.00-16.00	Obiad
16.00-16.45	<i>Interdyscyplinarna opieka nad małym pacjentem w DOK - przypadek kliniczny</i> lek. Klaudia Woźniak, mgr Wiktoria Kubiec

16.45-17.15	<i>KORD – jak działa na Dolnym Śląsku?</i> lek. Barbara Tarsa, mgr Joanna Żminda
17.15-17.45	<i>Dojelitowe żywienie dzieci w szpitalu czy w domu?</i> dr n. med. Agnieszka Borys-Iwanicka
17.45-18.15	<i>Sztuka karmienia piersią czy karmienie w sztuce?</i> prof. dr hab. Barbara Królak-Olejnik
18.15- 18.45	<i>Nieemożliwe jest możliwe</i> lek. Agnieszka Jalowska
20.00	Kolacja

18.10.2025 (sobota)

9.00-9.30	<i>Aktualności opieki neonatologicznej na Dolnym Śląsku</i> dr n. med. Małgorzata Czyżewska
9.30-9.45	<i>Kiła wrodzona – czy może nas zaskoczyć?</i> lek. Izabela Cendał, dr n. med. Karolina Karcz
9.45-10.00	<i>Rzadki problem neonatologiczny w praktyce lekarza neonatologa – zespół nietrzymania barwnika</i> lek. Sylwia Kościuk, lek. Edyta Pełka, lek. Dagmara Bartosik
10.00-10.15	<i>Inwazyjna choroba pneumokokowa u wcześniaka – skąpe objawy, poważne rozpoznanie</i> lek. Agnieszka Owczarek, lek. Natalia Radomska
10.15-10.30	<i>Holistyczne podejście do opieki nad noworodkiem o nieuregulowanej sytuacji prawnej</i> mgr Katarzyna Urbaniak, mgr Agnieszka Gierakowska
10.30-11.30	Przerwa
11.30-11.45	<i>Cholestaza – jak trudno postawić rozpoznanie?</i> lek. Iryna Litskevich
11.45-12.00	<i>Zespół odstawienny u noworodka</i> lek. Danuta Hames
12.00-12.15	<i>Nowe czasy – stare problemy. Rola badania ultraso- nograficznego w diagnostyce starych problemów w nowych czasach</i> lek. Ewa Gramiak
12.15-12.30	<i>Wrodzona zakrzepica żyły głównej dolnej – opis przy- padku</i> lek. Ewa Witiw
12.30-13.00	Zakończenie konferencji

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
oraz**

**III Katedra i Klinika Pediatrii, Immunologii i Reumatologii
Wieków Rozwojowego WL**

**Katedra i Klinika Neonatologii WL
Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
Oddział Immunologii Klinicznej i Pediatrii Wojewódzkiego
Szpitala Specjalistycznego im. Gromkowskiego we Wrocławiu
we współpracy**

**z konsultantem wojewódzkim w dziedzinie immunologii
klinicznej dla województwa dolnośląskiego**

**zapraszają
na III Konferencję Lekarzy Rezydentów**

WEBINARIUM:

TRUDNE PRZYPADKI KLINICZNE W PRAKTYCE PEDIATRYCZNEJ

która odbędzie się dnia **12 grudnia 2025 r. (piątek)**
w godz. **9.00-14.30**

Tryb szkolenia: on-line

Komitet naukowy:

prof. dr hab. Barbara Królak-Olejnik

dr n. med. Aleksandra Lewandowicz-Uszyńska

dr n. med. Agata Trafalska

**Szczegółowy harmonogram konferencji zostanie
opublikowanym w następnym numerze „Medium”.**

**Osoby zainteresowane udziałem w szkoleniu proszone
są o zapisy wyłącznie drogą elektroniczną na adres:
komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl (zapisać na szkolenie może
się tylko osoba zgłaszająca).**

**Kilka dni przed szkoleniem uczestnik otrzyma drogą
elektroniczną link do szkolenia.**

**Certyfikat potwierdzający odbycie szkolenia zostanie
przesłany drogą elektroniczną, po weryfikacji przez dział
informatyczny DIL logowania każdego zgłoszonego wcześniej
uczestnika.**

PLAN KURSU SPECJALIZACYJNEGO „PRAWO MEDYCZNE”, online

13 października 2025/17 listopada 2025 (poniedziałek)

8.00–10.15	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Zasady wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentysty: pojęcie zawodu lekarza/lekarza dentysty, standardy wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentysty (zgodność z aktualną wiedzą medyczną, zgodność z dostępnymi środkami i metodami, obowiązek ustawicznego kształcenia, zgodność z zasadami etyki lekarskiej). Prawa i obowiązki lekarza/lekarza dentysty: informowanie pacjenta, uzyskiwanie zgody na leczenie, obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej, lekarski obowiązek udzielenia pomocy, odmowa leczenia, klauzula sumienia. Prawa i obowiązki pacjenta
10.15–10.30	PRZERWA	
10.30–12.00	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Nabywanie i utrata kwalifikacji zawodowych, prawo wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentysty. Zasady wypisywania recept na leki oraz zleceń na wyroby medyczne. Zasady prowadzenia eksperymentów medycznych i badań klinicznych.
12.00–12.15	PRZERWA	
12.15–14.30	dr n. med. Katarzyna Połtyn-Zaradna	Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce i Unii Europejskiej, zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji RP. Zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej, organizacja i zakres udzielania świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń udzielanych ze środków publicznych)

14 października 2025/18 listopada 2025 (wtorek)

8.00–8.45	dr n. med. Paweł Wróblewski	Zadania i działanie samorządu lekarskiego: zadania izb lekarskich
8.45–10.15	dr hab. n. prawnych Ewa Wójtowicz	Wykonywanie działalności leczniczej: pojęcie i zakres działalności leczniczej, podmioty lecznicze, prawne formy prowadzenia działalności leczniczej, praktyka zawodowa lekarza oraz lekarza dentysty
10.15–10.30	PRZERWA	
10.30–11.15	dr hab. Dorota Kamińska, prof. UMW	Problemy prawne przeszczepiania
11.15–12.00	dr n. med. Krzysztof Szmyd	Problemy prawne medycyny paliatywnej i stanów terminalnych
12.00–12.15	PRZERWA	
12.15–13.00	dr n.med. Monika Kantorska-Janiec	Problemy prawne związane z leczeniem chorób psychicznych, przeciwdziałaniem i leczeniem uzależnień
13.00–14.30	dr n. prawnych Aleksandra Stebel	Zadania i działanie samorządu lekarskiego: postępowanie przed organami izb lekarskich (rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej oraz sądem lekarskim). Prawa i obowiązki członków samorządu lekarskiego

15 października 2025/19 listopada 2025 (środa)

8.00–11.00	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Prowadzenie i udostępnianie dokumentacji medycznej. Problemy prawne sztucznej prokreacji oraz przerywania ciąży. Problemy prawne zabiegów estetycznych. Problemy prawne związane z zapobieganiem i leczeniem chorób zakaźnych
11.00–12.30	dr n. prawnych Witold Jakimko	Odpowiedzialność prawna lekarza: karna i cywilna
12.30–14.00	lek. Wojciech Golema	Stwierdzanie zgonu i ustalanie przyczyny zgonu
14.00–15.30	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Test i zaliczenie kursu

Rekrutacja na kurs: lekarze posiadający EKS zgłaszają się poprzez SMK, pozostali przez profil na stronie Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (cmkp.edu.pl).

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zaprasza na kurs medyczny**

SKUTECZNE ZARZĄDZANIE ZESPOŁEM

który odbędzie się w następujących terminach:

18 października 2025 r. (sobota)

22 listopada 2025 r. (sobota)

6 grudnia 2025 r. (sobota)

w Sali Klubowej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu
przy **al. Matejki 6** w godz. **9.00-14.00**.

Kierownik naukowy kursu: dr hab. Andrzej Wojnar prof. PWR

Wykładowca: lek. Dariusz Delikat, psycholog

Czas trwania kursu – 5 godzin

(w tym 2 godziny zajęć seminaryjnych oraz 3 godziny
zajęć praktycznych).

Uczestnikowi kursu przysługuje 5 punktów edukacyjnych.

Omawiane zagadnienia

Dynamiczne zmiany w ochronie zdrowia, restrukturyzacja, przekształcenia, powstawanie niepublicznych zakładów spowodowały, że przed dużą grupą lekarzy pojawiły się nowe wyzwania i obowiązki, a w ślad za nimi konieczność posiadania nowych umiejętności – umiejętności zarządzania zespołami pracowników.

Kierowanie zespołem ludzkim jest zajęciem trudnym i odpowiedzialnym. Wynika to nie tylko z tego, że grupa ludzi to różnorodny, dynamiczny organizm, ale także z faktu, że menedżerowie żyją

pod nieustanną presją czasu, obarczani są dużą liczbą obowiązków i działają w zmiennych warunkach zewnętrznych.

Szkolenie ma na celu pomoc menedżerom na nowo spojrzeć na swoją rolę, dokonać przeglądu posiadanych umiejętności, wzmocnić i rozwinąć te, które pozwolą na skuteczne, uwzględniające interesy pracodawców i pracowników, zarządzanie zespołami.

Część teoretyczna:

- definicja i cele zarządzania
- zadania kierownika
- cechy efektywnych kierowników
- style kierowania
- sposoby budowania autorytetu szefa
- zespół: cechy, dynamika, role zespołowe
- zwiększenie efektywności pracy zespołowej
- motywacja: teorie, rodzaje, motywatory, różnice indywidualne
- skuteczne wydawanie poleceń i egzekwowanie zobowiązań
- „trudne rozmowy” z pracownikiem

Część praktyczna:

- diagnoza własnego stylu kierowniczego

**Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są
WYŁĄCZNIE O PISEMNE zgłaszanie się do Komisji Kształcenia
DRL: e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl**

**O uczestnictwie decyduje kolejność zgłoszeń. Maksymalna liczba
uczestników w jednym terminie – 25 osób.**

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zaprasza na kurs medyczny**

LEKARZ POD PRESJĄ OCZEKIWAŃ PACJENTA

który odbędzie się w następujących terminach:

25 października 2025 r. (sobota)

29 listopada 2025 r. (sobota)

13 grudnia 2025 r. (sobota)

w Sali Ceglanej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu
przy **ul. Kazimierza Wielkiego 45** w godz. **9.00-14.00**.

Kierownik naukowy kursu: dr hab. Andrzej Wojnar prof. PWR

Wykładowca: mgr Agnieszka Trnka, psycholog

Czas trwania kursu – 5 godzin

(w tym 2 godziny zajęć seminaryjnych oraz 3 godziny
zajęć praktycznych).

Uczestnikowi kursu przysługuje 5 punktów edukacyjnych.

Omawiane zagadnienia

Lekarz w swojej pracy nierzadko musi mierzyć się z oczekiwaniami i wyobrażeniami pacjentów, których realizacja jest niemożliwa lub

problematyczna, co może prowadzić do konfliktów, a także przewlekłego stresu i wypalenia zawodowego u lekarza.

Podczas kursu poruszone zostaną najważniejsze kwestie „zapalne”, które mogą stanowić przeszkodę w relacji lekarz – pacjent, a także odbędą się ćwiczenia praktyczne dotyczące potencjalnych dialogów.

1. Oczekiwania pacjenta i jego rodziny dotyczące efektów i przebiegu terapii, ze szczególnym uwzględnieniem pacjentów onkologicznych, paliatywnych i przewlekle chorych
2. Oczekiwania opiekuna pacjenta pediatrycznego
3. Oczekiwania pacjenta w kontekście medycyny pracy
4. Lekarz, pacjent i system – oczekiwania pacjenta ze szczególnym uwzględnieniem pracy w POZ i na SOR
5. Oczekiwania pacjenta w gabinecie prywatnym, czyli jak rozmawiać z pacjentem o pieniądzach i nie tylko

**Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są
WYŁĄCZNIE O PISEMNE zgłaszanie się do Komisji Kształcenia
DRL: e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl**

**O uczestnictwie decyduje kolejność zgłoszeń. Maksymalna liczba
uczestników w jednym terminie – 25 osób.**

**Komisja Kształcenia i Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zapraszają na kurs medyczny**

**LASER DIODOWY W PRAKTYCE
STOMATOLOGICZNEJ**

który odbędzie się **6 grudnia 2025 r. (sobota)**
w godz. **10.00-15.00**

w Sali Konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy **ul. Kazimierza Wielkiego 45** we Wrocławiu.

**Uczestnikowi wykładu przysługują 3 punkty edukacyjne.
Uczestnikowi warsztatów przysługują 2 punkty edukacyjne.**

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.
Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej
liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami
techniczno-organizacyjnymi.

Kierownik naukowy kursu i wykładowca
lek. dent. Konstanty Sławewski

Program kursu

10.00-12.30 – CZĘŚĆ TEORETYCZNA

1. Wprowadzenie do terapii laserowych w stomatologii i medycynie – omówienie kluczowych zastosowań laserów w obu dziedzinach
2. Laseroterapia niskiej i wysokiej energii – Laser vs. Tkanka Chromofory. Analiza różnic między laseroterapią niskoenergetyczną i wysokoenergetyczną oraz wpływ chromoforów na skuteczność zabiegów

3. Podstawy fizyczne promieniowania laserowego. Teoretyczne podstawy działania promieniowania laserowego, długość fal i jej wpływ na tkanki
4. Interakcja promieniowania laserowego z tkankami. Mechanizmy interakcji promieniowania laserowego z różnymi typami tkanek, w tym tkankami miękkimi i twardymi
5. Rodzaje sprzętu laserowego. Omówienie zasady funkcjonowania lasera diodowego, jego funkcji oraz rekomendacji do konkretnych zabiegów
6. Kluczowe zasady bezpiecznego korzystania z laserów w codziennej praktyce klinicznej
7. Praktyczne aspekty wdrażania technologii laserowej do codziennych zabiegów medycznych i stomatologicznych
8. Protokoły terapeutyczne dla różnych przypadków klinicznych, takich jak: diagnostyka, biostymulacja, leczenie endodontyczne, protetyka, ortodoncja

12.30-13.00 – PRZERWA

13.00-15.00 – CZĘŚĆ PRAKTYCZNA (**brak wolnych miejsc szkoleniowych**).

Ćwiczenia na materiale zwierzęcym z zastosowaniem laserów pod okiem ekspertów obejmujące różne scenariusze kliniczne.

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. W przypadku rezygnacji z uczestnictwa prosimy niezwłocznie o tym fakcie poinformować.

**Zgłoszenia należy kierować do Komisji Kształcenia DRL: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl.
Zapisy na warsztaty – decyduje kolejność zgłoszeń (liczba miejsc – 10 osób).**

**Komisja Kształcenia i Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zapraszają na kurs medyczny**

3D ENDO

który odbędzie się **10 października 2025 r. (piątek)**
w godz. **9.00-14.30**

w Sali Konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy **ul. Kazimierza Wielkiego 45** we Wrocławiu.

**Uczestnikowi wykładu przysługują 2 punkty edukacyjne.
Uczestnikowi warsztatów przysługują 3 punkty edukacyjne.**

Udział w kursie i w warsztatach jest dobrowolny i bezpłatny.
Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej
liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-organizacyjnymi.

Kierownik naukowy kursu i wykładowca
lek. dent. Ewa Dudkiewicz

Program kursu

9.00-11.00	WYKŁAD
11.00-11.30	PRZERWA
11.30-14.30	CZĘŚĆ PRAKTYCZNA – WARSZTATY (brak wolnych miejsc szkoleniowych).

Omawiane zagadnienia:

1. Evidence Based Endodontics – czyli rola badań w określaniu standardów. Jak być na bieżąco, skąd czerpać rzetelną wiedzę i nie zgubić się w natłoku informacji?
2. Diagnostyka 2D vs 3D – czy RTG to zawsze za mało, czy CBCT to zbędny dodatek? Niespodzianki diagnostyczne, rozwiązania terapeutyczne, ochrona pacjenta i zdrowy rozsądek
3. Przygotowanie prawidłowego dostępu do jamy zęba, kształtowanie kanałów. Ruch obrotowy czy recyprokalny, co wybrać?
4. Irygacja i opracowanie chemiczne kanałów
5. Trójwymiarowa obturacja kanałów

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenia należy kierować do Komisji Kształcenia DRL: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl

Zapisy na warsztaty – decyduje kolejność zgłoszeń (liczba miejsc – 15 osób).

Komisja Kształcenia i Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zapraszają na kurs medyczny

BIOMIMETYCZNE ODBUDOWY WZMACNIANE KRÓTKIMI WŁÓKNAMI: WSKAZANIA, MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA

który odbędzie się **18 października 2025 r. (sobota)**
w godz. 9.00-14.00

w Sali Konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy **ul. Kazimierza Wielkiego 45** we Wrocławiu.

Uczestnikowi wykładu przysługują 2 punkty edukacyjne.
Uczestnikowi warsztatów przysługują 3 punkty edukacyjne.

Udział w wykładzie jest dobrowolny i bezpłatny.

Udział w warsztatach płatny w wysokości **250 PLN** (informacja
o płatności zostanie przesłana drogą elektroniczną osobie
zgłaszającej się na warsztat).

W ramach opłaty uczestnik otrzyma strzykawkę kompozytu
wzmocnionego włóknom szklanym.

Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej
liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-
organizacyjnymi.

Wykład oraz warsztaty – **tłumaczenie konsekutywne.**

Kierownik naukowy kursu i wykładowca
MÁRK FRÁTER, PhD, M.Sc.

Omawiane zagadnienia

- Aspekty uzupełnień bezpośrednich wzmacnianych włóknami, od adhezji po dobór materiałów, procedury odbudowy.
- Wytyczne dotyczące wyboru odpowiedniego materiału do wzmocnienia zębów z rozległymi ubytkami i zębów leczonych kanałowo.
- Dobór materiałów wypełnieniowych w zależności od wymiarów i konfiguracji ubytku – procedury.
- Ograniczenia i przyszłe kierunki rozwoju kompozytów wzmacnianych krótkimi włóknami.

9.00-11.00 WYKŁAD

11.00-11.30 PRZERWA

11.30-14.00 CZĘŚĆ PRAKTYCZNA – WARSZTATY (**brak wolnych miejsc szkoleniowych**).

- Odbudowa leczonego endodontycznie zęba przedtrzonowego z ubytkiem MOD z zastosowaniem indywidualnie modelowanego wkładu oraz innowacyjnych, wzmocnionych krótkimi włóknami materiałów kompozytowych.
- Odbudowa techniką *Bioblok* z zastosowaniem innowacyjnych, wzmocnionych krótkimi włóknami materiałów kompozytowych.

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenia należy kierować do Komisji Kształcenia DRL: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl. Zapisy na warsztaty – decyduje kolejność zgłoszeń (liczba miejsc – 20 osób).

Komisja Kształcenia i Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zapraszają na kurs medyczny

ENDO WYPEŁNIENIE 3D – WSPÓŁCZESNA OBTURACJA SYSTEMÓW KANAŁÓW KORZENIOWYCH

Brak wolnych miejsc szkoleniowych na warsztaty.

który odbędzie się **29 listopada 2025 r. (sobota)**
w godz. 10.00-14.00

w Sali Konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy **ul. Kazimierza Wielkiego 45** we Wrocławiu.

Uczestnikowi wykładu przysługują 3 punkty edukacyjne.
Uczestnikowi warsztatów przysługują 2 punkty edukacyjne.

Udział w kursie i w warsztatach jest dobrowolny i bezpłatny.
Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej
liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami
techniczno-organizacyjnymi.

Kierownik naukowy kursu i wykładowca
lek. dent. Nikodem Borecki

Omawiane zagadnienia

- Przygotowanie kanałów do trójwymiarowego wypełnienia
- Wypełniacze do kanałów – czy gutaperka jest niezbędna?
- Przegląd współczesnych uszczelnaczy endodontycznych
- Skuteczna, prosta, szybka technika endo wypełnienia

- IPDS Immediate Pre-endodontic Dentine Sealing
- Techniki kondensacji hydraulicznej – na ciepło czy na zimno?
- Niezbędne narzędzia przydatne do obturacji
- Biomateriały, uszczelniacze bioceramiczne
- Obturacja w trudnych przypadkach: technika piston, technika squirt in, open apex
- „Złoty standard” – metoda ciągłej fali, metoda kondensacji pionowej
- Jak perfekcyjnie dopasować gutaperkę?
- Wybór odpowiedniej techniki w różnych sytuacjach klinicznych

10.00-11.20 – WYKŁAD

11.20-11.30 – PRZERWA

11.30-12.30 – WYKŁAD

12.30-12.40 – PRZERWA

12.40-14.00 – CZĘŚĆ PRAKTYCZNA – WARSZTATY
(maksymalnie 14 osób)

Pokaz wypełnienia kanałów 3D technikami na ciepło i zimno. Ćwiczenia różnych technik obturacji na usuniętych zębach, blockach treningowych. Obturacja metodą ciągłej fali z wykorzystaniem uszczelnacza na bazie żywicy epoksydowej. Techniki kondensacji hydraulicznej z wykorzystaniem uszczelnacza bioceramicznego.

WAŻNE: Prośba do uczestników o przyniesienie na warsztaty zębów z opracowanymi kanałami korzeniowymi. W przypadku pracy na lupach – prosimy o ich przyniesienie.

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenia należy kierować do Komisji Kształcenia DRL: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl. Zapisy na warsztaty – decyduje kolejność zgłoszeń (liczba miejsc – 14 osób).

Wrocław

22 listopada 2025 r.

Komisja Stomatologiczna DRL, Polskie Towarzystwo Stomatologiczne – Oddział Wrocław
oraz Komisja Kształcenia DRL

zapraszają
lekarzy i lekarzy dentystów
na Warsztaty

MIĘDZY NAMI LEKARZAMI PRAKTYCY PRAKTYKOM POROZMAWIAJMY O PRZYPADKACH

w ramach

XIII Dolnośląskich Jesiennych Dni Stomatologicznych

które odbędą się **22 listopada 2025 r. (sobota)** w sali konferencyjnej DIL

przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu

PROGRAM WARSZTATÓW

9.00 - 9.10	Otwarcie Warsztatów	9.00 - 9.10	Otwarcie Warsztatów	BEZZĘBIE NIEJEDNO MA IMIĘ
9.10 - 9.45	„Słowo o słowie” <i>prof. Jan Miodek</i>	14.45-16.15	Protezy na belkach CAD/CAM	• Skanowanie bezzębnych wyrostków • Belki tytanowe/cyrkonowe lub prefabrykowane • Retencje: kulkowe, lokatory, pasywne • Kompatybilność z systemami (MegaGen, AnyRidge, Straumann)
9.45 - 11.15	Uzupełnienia ceramiczne w strefie estetycznej – wyzwanie kliniczne i laboratoryjne.			<i>lek. stom. specjalista protetyki</i> <i>Marcin Lubczyński</i>
	• Uzupełnienia protetyczne vs odbudowy bezpośrednie • Licówki vs korony • Wybór ceramiki i techniki – co, kiedy, dlaczego • Cementowanie – mikronawyki, które zapewniają sukces • Triki i uproszczenia w protetycznej codzienności	16.15-17.15	Od gipsu do gigabajta	• Rola technika dentystycznego w planowaniu i realizacji uzupełnień w bezzębiu od klasycznych rozwiązań po nowoczesne praktyki oparte na implantach i systemach CAD/CAM • Bezzębie pod mikroskopem technicznym • Proteza, belka All-on-4 – oczami technika
	<i>dr n. med. Aneta Doliwa- Augustowska</i>			<i>technik Jaromir Nalepa</i>
11.15 - 11.45	PRZERWA KAWOWA	17.15	Zakończenie Warsztatów	
11.45-13.00	Materiały kompozytowe i hybrydowe w rekonstrukcji uzębienia – alternatywa dla ceramiki <i>dr n. med. Natalia Grychowska-Gąsior</i>			
13.00-13.45	POCZĘSTUNEK			
13.45-14.45	Przewinienia zawodowe w praktyce lekarza dentysty <i>dr n. prawn. Aleksandra Stebel</i>			

Osoby zainteresowane udziałem w konferencji proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować do Komisji Kształcenia DRL: e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl

W przypadku rezygnacji z udziału prosimy o tym fakcie niezwłocznie poinformować.

DZIEŃ DOBRY WE WROCŁAWIU MIEŚCIE WIELKICH TRADYCJI NAUKOWYCH

Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej zaprasza na konferencję
współorganizowaną przez Oddział Wrocław Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego
i Komisję Stomatologiczną Dolnośląskiej Rady Lekarskiej

CHIRURGIA, ORTODONCJA I PERIODONTOLOGIA W CODZIENNEJ PRAKTYCE LEKARZA STOMATOLOGA

która odbędzie się **11 października 2025 r. (sobota) w godz. 9.00-16.30**

w Sali Konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej przy **ul. Kazimierza Wielkiego 45** we Wrocławiu.

Uczestnikowi konferencji przysługują 6 punktów edukacyjnych. Udział w konferencji jest dobrowolny i bezpłatny.

Kierownik naukowy konferencji: prof. dr hab. Marzena Dominiak

PROGRAM KONFERENCJI

9.00-9.10	Otwarcie konferencji	12.50-13.30	LUNCH
9.10-10.50	Metody pokrywania recesji – tunel czy dokoronowe przesunięcia płata? Przygotowanie tkanek miękkich do zabiegów innych specjalności lek. dent. Mariusz Bołzan	13.30-14.45	Zaburzenia w stawie skroniowo- żuchwowym w codziennej pracy lekarzy stomatologów – protokoły postępowania dr n. med. Joanna Smardz
10.50-11.20	PRZERWA KAWOWA	14.45-16.00	Czy leczeniem stomatologicznym można pacjentowi wyrządzić krzywdę – czyli kiedy poprosić o pomoc chirurga twarzowo- szczękowego? dr n. med. Monika Rutkowska
11.20-12.50	Postępowanie z powikłaniami w zakresie tkanek miękkich i twardych – współpraca interdyscyplinarna oraz nowe metody leczenia holistycznego prof. dr hab. Marzena Dominiak, prof. dr hab. Tomasz Gedrange	16.00-16.30	Konkurs z nagrodami i zakończenie konferencji

Osoby zainteresowane udziałem w konferencji proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować do Komisji Kształcenia DRL: e-mail: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl
W przypadku rezygnacji z udziału prosimy o tym fakcie niezwłocznie poinformować.

Konferencja Mosty Wiedzy

11.10.2025

Siedziba Dolnośląskiej Izby
Lekarskiej we Wrocławiu

Mariusz Bołzan

Marzena Dominiak
& Tomasz Gedrange

Monika Rutkowska

Joanna Smardz

DROBNE

Kupię działający POZ z kontraktem NFZ i/lub NZOZ z kontraktem na poradnie specjalistyczne na terenie Dolnego Śląska – wszystkie specjalizacje mile widziane. Proszę o kontakt: 609 002 850. Marcin (Medomed).

Wynajmę gabinety lekarskie pod indywidualną praktykę lekarską, cena do uzgodnienia. Dogodna lokalizacja, dostępność miejsc parkingowych, blisko Dworzec Główny. Wrocław, ul. Kościuszki/róg Pułaskiego. Tel. 608 508 944.

Sprzedam wyposażenie gabinetu stomatologicznego: unit DENTANA 2000, autoklaw MELAG 17, szafkę i asystor lekarski, kompresor bezolejowy, narzędzia stomatologiczne, fotel lekarski i lampę bakteriobójczą. Tel. kontaktowy 692 288 243, e-mail: brzoza16@poczta.onet.pl

ZATRUDNIĘ LEKARZA

NZOZ Przychodnia „Na Browarnej” Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu, ul. Browarna 3, zatrudni od zaraz lekarza internistę lub lekarza rodzinnego oraz lekarza pediatrę. Warunki zatrudnienia do uzgodnienia. Tel. 502 506 427.

Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Świdnicy pilnie zatrudni lekarza specjalistę w dziedzinie otolaryngologii w Oddziale Otolaryngologicznym. Kontakt: SPZOZ w Świdnicy, ul. Leśna 27-29, 58-100 Świdnica, tel. 605 222 112, 74/851 74 00.

NZOZ Przychodnia „Na Browarnej” Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu, ul. Browarna 3, zatrudni od zaraz: lekarza internistę, lekarza rodzinnego, lekarza pediatrę oraz chirurga dziecięcego. Warunki finansowe i sposób zatrudnienia do uzgodnienia. Tel. 502 506 427.

ZAPROSZENIE

SPOTKANIE AUTORSKIE Z PROF. ANDRZEJEM KIERZKIEM

LARYNGOLOGIA W POLSKIM LWOWIE

WYDAWNICTWO DIL

18 PAŹDZIERNIKA 2025
G. 12.00

KLUB MUZYKI I LITERATURY
PL. T. KOŚCIUSZKI 10

Podczas spotkania zostaną rozlosowane wśród P.T. Uczestników książki prof. Andrzeja Kierzka

Litery z pól oznaczonych cyframi od 1 do 11 utworzą rozwiązanie (hasło medyczne).
Hasło prosimy przesłać do 10 października 2025 r. na adres pocztowy: Redakcja „Medium”, ul. Kazimierza Wielkiego 45, 50-077 Wrocław, lub e-mailowy: redakcja@dilnet.wroc.pl – z dopiskiem na kopercie lub w temacie wiadomości elektronicznej „Krzyżówka nr 10/2025”.
Nagrody książkowe za prawidłowo odgadnięte hasło otrzyma od nas trzech krzyżówkowiczów (wszystkich prosimy o podanie adresu do wysyłki). Prawidłowe hasło i listę osób nagrodzonych podamy w nr. 11/2025 „Medium”. Życzymy miłego łamania głowy!

UZDROWISKO	▼	BYWA, ŻE SĄCZY SIĘ Z RANY	▼	DAWNE BEL-GIJSKIE LINIE LOTNICZE	▼	TROP	▼	JAPÓŃSKIE ZAPASY	▼	BYWA DOBRA W GRZE	▼	CZEŚĆ TORU KOLEJOWEGO	▼	ROZPUSTCZANIE SKAŁ	▼	KARMI MŁODE MLEKIEM	▼
WARZYWO NA BARSZCZ				BARWA						PATETYCZNY UTWOR				SKAFANDER ESKIMOSKI			
8						KOCHAŁA FILONA		6					OGÓLNY KSZTAŁT PRZEDMIOTU				
KORONKOWA ALBO KRECIA								DO SZYCIA						10		STRUŚ AUSTRALJSKI	
NIEMIECKI SAMOCHÓD						CUKIEREK W RULONIKU						CZUBEK BUTA					
OJCIEC TYTANÓW												WYMIAR MASZYN					
						▼						5		SZKODNIK ŻERUJĄCY NA LIŚCIACH I ŁODYGACH		IMIE PIOSENKARKI PRZEMYSŁ	
						CZŁONKOWSKA PŁACONA SKARBNIKOWI		MIASTO W ŚRODKOWYCH INDIACH, NA WYŻYNIE DEKAN									
WIERSZ NAWIAZUJĄCY DO TRADYCJI GRECKIEJ		STATEK NOEGO								4	SPORT NA RINGU		11	RZĘKA ALBO RYBA			
		DZIELNICA WILLOWA W WARSZAWIE	PAŃSTWO W AFRYCE	BLISKI KREWNY		CZEŚĆ PIERWIASTKA CHEMICZNEGO		ODBICIE PIĘKI BĘDĄCEJ W ŁOCIE		PTAK NAD WODAMI			7			KAMIEŃ OZDOBNY W PIERŚCIONKU	2
										BIJE NAWET DAMĘ				POETA POLSKI, PREZYDENT FILARETÓW			
NACJA								KOMPOZYTOR OPERETKI „WESOŁA WIDÓWKA”						KTOŚ DOŚWIADCZONY W JAKIEJŚ DZIEDZINIE			
MIARA DŁUGOŚCI										1							
										PRZECIWIĘTSTWO PRZODU				PSEUDONIM STANISŁAWA MACKIEWICZA			
3						DOSTARCZA TKANKOM TLEN											
MIASTO NA SŁOWACI								MIESZKANIEC JAKUCJI						MATERIAŁ OPATRUNKOWY			
		9															

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

Rozwiązanie krzyżówki z „Medium” nr 9/2025: ULTRADŹWIĘKI
Z grona Czytelników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązania, nagrody otrzymują:
1. Mariola K. z Lubania, 2. Alicja B. z Wrocławia, 3. Paweł K. z Legnicy
Gratulujemy! Nagrody prześlemy pocztą.

koncert

Dźwięki baśni

Malisz

Aleksandra *sopran*

Wachowska

Magdalena *mezzosopran*

Owczarz

Jerzy *fortepian*

Dolnośląska Izba Lekarska

ul. Kazimierza Wielkiego 45 Wrocław

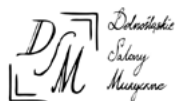
Grafika: artmodesta.com

19.10.25 18:00

Niedziela

Program koncertu na stronie dsmuz.pl

Projekt współfinansowany z budżetu
Samorządu Województwa
Dolnośląskiego

OŚRODEK KULTURY I SZTUKI
WE WROCŁAWIU

INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Integral Dental Unit (6 rękawów od góry)

www.elmedes.pl

Andrzej Bialek - unity i ich wyposażenie - 601 41 51 51
 Marcin Bialek - autoklawy i mikrofalówki - 601 05 88 19
 Krzysztof Pałczyński - radiobrazowanie - 605 05 48 07
 Rafał Fichalczyk - serwis - 600 84 77 15
 Magdalena Bialek - materiały dla stomatologii i protetyki - 605 506 322

Wyposażenie konsoli lekarza

Wyposażenie konsoli asysty

Turbina z generatorem podświetlenia LED
 CX207-F SP-4 Główka Standard
 CX207-F TP-4 Główka Torque
 600 PLN

Turbina bez podświetlenia
 CX207-A SP-4 Główka Standard
 CX207-A TP-4 Główka Torque
 320 PLN

Turbina z podświetleniem na szybkozłączkę NSK
 CX207G NSPQ Główka Standard
 CX207G TSPQ Główka Torque
 650 PLN

Turbina z podświetleniem na szybkozłączkę KaVo
 CX207G KSPQ Główka Standard
 CX207G KTPQ Główka Torque
 650 PLN

Szybkozłączka typu NSK z podświetleniem LED
 430 PLN

Szybkozłączka typu KaVo z podświetleniem LED
 430 PLN

Kątnica 1:1 z podświetleniem CX235-1C
 wiertła 2,35 mm, 40.000 obr/min
 950 PLN

Kątnica 1:5 z podświetleniem CX235C7
 wiertła turbinowe, 400.000 obr/min
 1500 PLN